

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Υπό κ. ΚΛΑΥΔΙΟΥ Β. ΜΠΑΝΤΑΛΟΥΚΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αί πρόσφατοι επιδιώξεις όριστικής ρυθμίσεως του εισέτι παραμένουτος εν έκκρεμότητι προπολεμικού έξωτερικού δημοσίου χρέους τής Ελλάδος, καθιστούν επίκαιρον μίαν συνοπτικήν ιστορικήν αυτού επισκόπησιν, προς ενημέρωσιν των ενδιαφερομένων. 'Επί του θέματος βεβαίως τούτου ύφίσταται παρ' ημίν άρκούντως έκτενης επίσημος και μη βιβλιογραφία. 'Εκτός των έπανειλημμένων από του 1893 και έντεϋθεν σχετικων αύτοτελών έκδόσεων του 'Υπουργείου Οικονομικών και των εις την 'Εφημερίδα τής Κυβερνήσεως και εις έτερας κρατικές έκδόσεις έκάστοτε δημοσιευθέντων λογιστικών και στατιστικών πινάκων επί του ύφισταμένου άνεξοφλήτου όνομαστικού κεφαλαίου, πλείστοι δόκιμοι έπιστήμονες έδημοσίευσαν αξιολόγους και έκτενεις οίκειας μελέτας, αί κυριώτεροι των όποιων άνήκουν εις τους καθηγητάς 'Α. Θ. 'Αγγελόπουλον, 'Α. Μ. 'Ανδρεάδην, Π. Β. Δερτιλήν, Ζ. Ε. Ζολώταν, 'Α. Καλλιαβάν, 'Ι. Ν. Κούλην και 'Α. 'Ι. Σμπαρούνην. Ουδεμία όμως μέχρι τουδε έκδοθείσα έργασία άνασκοπεί ιστορικώς και μέχρι σήμεραν έκαστον των δανείων και χρεών του όλου προπολεμικού έξωτερικού δημοσίου χρέους τής Ελλάδος, ίνα δειχθή έπαρκώς ό ιδιάζων χαρακτήρ έκάστης περιπτώσεως. 'Ο χαρακτήρ οϋτος, πιστεύομεν, θα διηκόλυεν άρκούντως τας τυχόν νέας συζητήσεις διακανονισμού του χρέους τούτου. 'Η βιβλιογραφία πάντως αύτη, ως και έτεροι μερικώτεροι επίσημοι πηγαί, άπετέλεσαν τó θεμέλιον τής παρούσης προσπάθειας.

'Η πλέον πρόσφατος και πληρεστέρα επίσημος εικών του εισέτι άνεξοφλήτου όνομαστικού κεφαλαίου του έν λόγω χρέους, έκπεφρασμένου εις συμβατικά ξένα νομίσματα (χρυσά και χαρτονομίσματα), παρέχεται εις σχετικόν πίνακα, δημοσιευθέντα εις τας σελίδας 358—9 τής υπό τής 'Εθνικής Στατιστικής 'Υπηρεσίας τής Ελλάδος έκδοθείσης τó 1959 «Στατιστικής 'Επετηρίδος τής Ελλάδος, 1958». 'Ο πίναξ οϋτος έμφανίζει τó σύνολον του δημοσίου χρέους τής Ελλάδος κατά κατηγορίας και κατά την λήξιν των οικονομικών έτών 1950—51 μέχρι και 1958. Δύναται τις όμως νά διαχωρίση έκ του πίνακος τούτου τó υπό εξέτασιν προπολεμικόν έξωτερικόν δημόσιον χρέος κατά κατηγορίας.

Οϋτω διαπιστοϋται, ότι τó ύφιστάμενον την 31 Δεκεμβρίου 1958 άνεξοφλήτον όνομαστικόν κεφάλαιον του έν προκειμένω χρέους κατανέμεται ως ακόλουθως: 1) *Δάνεια όμολογιακά*: α) εις φράγκα χρυσά Γαλλίας 836.323.000, β) εις φράγκα χάρτινα Γαλλίας 137.022.500, γ) εις λίρας στερλίνας 'Αγγλίας 22.934.163 και δ) εις δολλάρια Η.Π.Α. 35.988.500. 2) *Δάνεια μη όμολογιακά*: α) εις λίρας στερλίνας 'Αγγλίας 20.000 και β) εις δολλάρια Η.Π.Α.

17.556.484. 3) *Δάνεια διακυβερνητικά*: α) εις φράγκα χρυσᾶ Γαλλίας 96.898.011 καὶ β) εις λίρας στερλίνας Ἀγγλίας 416.500. 4) *Χρέη πολεμικά*: α) εις φράγκα χρυσᾶ Γαλλίας 307.613, β) εις φράγκα χάρτινα Γαλλίας 54.285.616, γ) εις λίρας στερλίνας Ἀγγλίας 7.351.167, δ) εις δολλάρια Καναδᾶ 6.934.172 καὶ ε) εις λέβα Βουλγαρίας 1.012.222.623. 5) *Ὁφειλαὶ ἐκ συμφωνίας Δωζάνης*: εις λίρας χαρτίνας Τουρκίας 563.066. 6) *Γραμμάτια ἐκ προμηθειῶν στρατιωτικοῦ ὕλικου*: α) εις δολλάρια Η.Π.Α. 263.654 καὶ β) εις μάρκα Γερμανίας 1.633. 7) *Κυμαινόμενον χρέος ἐκ προκαταβολῶν*: εις δολλάρια Η.Π.Α. 7.132.227.

Συνεπῶς, τὸ ὡς ἄνω ὀνομαστικὸν κεφάλαιον ὀφείλεται εἰς τὰ ἐξῆς ποσὰ ξένων συμβατικῶν νομισμάτων: 1) φράγκα χρυσᾶ Γαλλίας 933.528.624, 2) φράγκα χάρτινα Γαλλίας 191.308.116, 3) λίραι στερλίνας Ἀγγλίας 30.901.830, 4) δολλάρια Η.Π.Α. 60.940.865, 5) δολλάρια Καναδᾶ 6.934.172, 6) μάρκα Γερμανίας 1.633, 7) λίραι χάρτινας Τουρκίας 563.066, καὶ 8) λέβα Βουλγαρίας 1.012.222.623.

Ἡ ἀναγωγή τῶν νομισμάτων τούτων εἰς ἐνιαῖον ξένον νόμισμα δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰσχυοῦσης τὸ 1932 ἰσοτιμίας, ὅτε ἀνεστάλη ἡ πλήρης ἐξυπηρέτησις τοῦ ἐν λόγῳ χρέους καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐδήλωσεν ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ρήτηραν χρυσοῦ, δέχεται δὲ τὴν τὸ 1932 ὑφισταμένην ἰσοτιμίαν χρυσῶν φράγκων Γαλλίας πρὸς λίραν στερλίνας Ἀγγλίας, ἥτοι 25 πρὸς 1, ἐνῶ ἐν χρυσοῦν φράγκον ἰσοδυναμεῖ πρὸς 0,112 τοῦ δολλαρίου Η.Π.Α. Ἡ ἰσοτιμία μάλιστα αὕτη ἐγένετο σιωπηρῶς ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῶν ξένων ὁμολογιούχων διὰ τὴν ἔκτοτε καταβολὴν εἰς αὐτοὺς τμήματος δεδουλευμένων τόκων. Κατ' ἀκολουθίαν, τὸ σύνολον τοῦ ἀνεξοφλήτου εἰσέτι ὀνομαστικοῦ τούτου κεφαλαίου ἀνέρχεται εἰς 335.548.000 δολλαρίων Η.Π.Α., ἢ 1.963 ἑκατομμύρια γαλλικῶν χρυσῶν φράγκων.

Ἄς προστεθῆ ἐνταῦθα, ὅτι καθ' ὑπολογισμοὺς τοῦ καθηγητοῦ Ἀ. Θ. Ἀγγελοπούλου, τὸ συνολικῶς χορηγηθὲν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ὀνομαστικὸν κεφάλαιον ἐκ τοῦ προπολεμικοῦ τούτου χρέους ἀνήρχετο εἰς 2.672 ἑκατομμύρια χρυσῶν φράγκων Γαλλίας, ἐνῶ τὸ σύνολον τοῦ πράγματι εἰσπραχθέντος ποσοῦ ἔφθασε τὰ 2.200 ἑκατομμύρια χρυσῶν φράγκων Γαλλίας. Ἐναντι δὲ τῶν εἰσπράξεων αὐτῶν εἶχον προπολεμικῶς καταβληθῆ τοκοχρεωλύσια συνολικοῦ ὕψους 2.383 ἑκατομμυρίων χρυσῶν φράγκων Γαλλίας.

Ἴνα ἤδη σχηματισθῆ πληρεστέρα εἰκὼν ἐπὶ τοῦ χρέους τούτου, ἐκρίθη σκόπιμος ἡ παράθεσις τοῦ ἐπομένου πίνακος, ὅστις προέκυψε κυρίως τῇ συνδρομῇ πολυγραφημένης τοῦ 1951 ἐκδόσεως τῆς Finance and Program Division of the Economic Co-operation Administration Mission to Greece, ὑπὸ τὸν τίτλον «Status of National Debt of Greece in Gold and Foreign Currencies, as of March 31, 1950». Εἰς τὸ τέλος τοῦ πίνακος τούτου προσετέθη παρ' ἡμῶν καὶ ὀγδὴ κατηγορία, ὑπὸ τὸν τίτλον «Δάνεια ὀφειλόμενα εἰς τρίτους ἐν Ἑλλάδι, ἐξ ἐγγυήσεων», ἅτινα δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὸ καθαρῶς προπολεμικὸν ἐξωτερικὸν δημόσιον χρέος, ἃν καὶ ὀφείλονται ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰς ξένον νόμισμα.

Ὁ ἀκολουθῶν πίναξ δεικνύει συνάμα πόσον δυσμενεῖς ἦσαν οἱ ὄροι ἐκδόσεως τῶν πλείστων δανείων καὶ δὴ τῶν ὁμολογιακῶν, καὶ κυρίως ἀπὸ ἀπόψεως ὕψους τόκων καὶ διαρκείας ἐξοφλήσεως. Δι' ὃ καὶ ἡ ἐξυπηρέτησις τοῦ χρέους τούτου ἐπεβάρυνε τὸν κρατικὸν προϋπολογισμόν δαπανῶν ὅλον ἐν καὶ μὲ μεγαλύτερα ποσά, καλύπτοντα προοδευτικῶς τὸ τρίτον τοῦ συνόλου τῶν κρατικῶν δαπανῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίᾳ πρὸ τοῦ 1932 οἰκονομικὰ ἔτη. Τὸ καταθλιπτικὸν τοῦτο δημοσιονομικὸν βᾶρος καθίστατο ἀφόρητον εἰς περιόδους οἰκονομικῶν κρίσεων, ὡς τῶν ἐτῶν 1843, 1897 καὶ 1932, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐξανασταθῇ ἀντιστοίχως τὸ Δημόσιον νὰ ἀναστειλῆ ἰσαριθμῶς τὴν πλήρη ἐξυπηρέτησιν τοῦ δημοσίου τούτου χρέους.

Ὅσον εἰδικώτερον ἀφορᾷ τὴν τελευταίαν ἀναστολήν, δεόν νὰ ἀναφερθοῦν συντόμως ἐνταῦθα τὰ σχετικὰ γεγονότα ἅτινα προεκάλεσαν ταύτην. Ἡ ἀπὸ τοῦ 1929 ἐκδηλωθεῖσα παγκοσμίως οἰκονομικὴ κρίσις, μεταξὺ τῶν ἄλλων συνεπειῶν εἶχε καὶ τὴν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1931 ἐπίσημον ἐγκατάλειψιν ὑπὸ τῆς Μεγάλης Βρεταννίας τῆς μέχρι τότε ὑφισταμένης νομισματικῆς χρυσῆς βάσεως. Ἡ ἐν λόγῳ ἐγκατάλειψις ἀνέτρεψε τὴν προϋπάρχουσαν διεθνῶς νομισματικὴν σταθερότητα καὶ ἐξηνάγκασε καὶ τὰς λοιπὰς χώρας νὰ ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμα τῆς Ἀγγλίας, ἐν αἷς καὶ ἡ Ἑλλάς. Ἄλλ' ἢ τοιαύτη ἐγκατάλειψις συνετέλεσεν εἰς τὸν ὑπερδιαπλασιασμόν τῆς εἰς δραχμῆς ὑπηρεσίας τοῦ δημοσίου χρέους καὶ εἰς τὴν συναλλαγματικὴν ἀνεπάρκειαν, ἥτοι ἐνετάθη ἡ δημοσιονομικὴ καὶ οἰκονομικὴ κρίσις παρ' ἡμῖν.

Ἡ κατάσταση αὕτη ἠνάγκασε τότε τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν νὰ δηλώσῃ εἰς τοὺς ὁμολογιούχους τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους τῆς, ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐξ ὀλοκλήρου ἐξυπηρέτησιν αὐτοῦ καὶ ὅτι ἐπιθυμεῖ προσωρινὴν αὐτοῦ ρύθμισιν, ἀναλόγως πρὸς τὰς δυνατότητας τῆς κρατικῆς οἰκονομίας. Οἱ ξένοι ὁμολογιούχοι ἀνεγνώρισαν τὴν ὡς ἄνω ἀδυναμίαν καὶ κατὰ Σεπτέμβριον 1932 ἐπῆλθε συμφωνία μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ «τῶν συμβουλίων τῶν κομιστῶν ὁμολογιῶν» τοῦ οἰκείου χρέους, τὰ ὅποια ἐτέλουν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἐπιτροπῆς Δανείων τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Ἡ συμφωνία αὕτη ἀνεφέρετο εἰς τὴν πλήρη ἀναστολήν τῆς ἐξυπηρετήσεως τοῦ χρεωλυμένου τόκων. Ἦτοι, ἐναντι τῶν τόκων τοῦ λήξαντος τότε οἰκονομικοῦ ἔτους 1932—33, θὰ κατεβάλλοντο τὰ 30 % τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας ἐκάστου ἐτησίου τοκομεριδίου. Ἐδόθη ἐπιπροσθέτως διαβεβαίωσις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὅτι βραδύτερον θὰ κατεβάλλετο συμπληρωματικὸν ποσοστὸν τόκων, ἐφ' ὅσον θὰ ἐπέτρεπον τὰ δημόσια οἰκονομικὰ τῆς Χώρας, πρᾶγμα ὅπερ ἐν τούτοις δὲν ἐγένετο, λόγῳ μὴ βελτιώσεως τῆς καταστάσεως. Ἐγένετο ἐπίσης δεκτὸν ὑπὸ τῶν ὁμολογιούχων, ὅπως προκειμένου περὶ τῶν εἰς χρυσὸν ὑποχρεώσεων, οἱ τόκοι θὰ κατεβάλλοντο ἐπὶ τῆ βάσει τῆς προμνησθείσης καὶ ἰσχυούσης τότε ἰσοτιμίας μεταξὺ λίρας στερλίας καὶ χρυσῶν γαλλικῶν φράγκων.

Οὕτως, ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου 1932 καὶ μέχρι καταλήψεως τῆς Χώρας ὑπὸ ἐχθρικῶν δυνάμεων κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1941, τὸ ἐν προκειμένῳ χρέος ἐξυπηρετήθη μερικῶς, διὰ τῆς καταβολῆς διαφόρων ἐκάστοτε ποσοστῶν ὀφειλομένων

Πίναξ έμφαινών τó προπολεμικών έξωτερικών δημόσιον χρέος τής 'Ελλάδος, εις συμβατικά ξένα νομίσματα, τήν 31 Δεκεμβρίου 1958

Συμβατική δανειακή ύποχρέωσις	Έτη δια-κεία	Συμφωνηθέν όνομα στικών κεφάλαιον	Έκδοθέν όνοματι-κόν κεφάλαιον	Ποσο-στόν απόν έκδοσ.	Κυθαρόν προϊόν δανείου	Κεφάλαιον έν κυκλοφορίη
1. Δάνεια όμολογιακά						
1) 1881, 5 ^ο / _ο	40	ΧΦ 120.000.000	ΧΦ 120.000.000	74,0	ΧΦ 89.520.000	ΧΦ 70.362.000
2) 1884, 5 ^ο / _ο	37,5	> 170.000.000	> 100.000.000	68,5	> 68.500.000	> 61.261.500
3) 1887, 4 ^ο / _ο «μονοπολίω»	75	> 150.000.000	> 135.000.000	67,4	> 90.390.000	> 95.113.000
4) 1889, 4 ^ο / _ο «πάγιον»	—	> 155.000.000	> 155.000.000	76,4	> 111.375.000	> 105.514.000
5) 1890, 5 ^ο / _ο «σιδηροδρόμων Πειραιώς—Λαρίση»	99	> 89.875.000	> 60.000.000	90,0	> 52.950.000	> 40.183.000
6) 1893, 5 ^ο / _ο «κεφαλαίωση»	48	> 100.000.000	> 9.739.000	100,0	> 6.492.500	> 6.492.500
7) 1902, 4 ^ο / _ο «έλληνηκόν σιδηροδρόμων»	98	> 56.250.000	> 56.250.000	80,0	> 45.000.000	> 53.659.500
8) 1907, 5 ^ο / _ο «έθνικής άμυνής»	36	> 20.000.000	> 20.000.000	91,0	> 18.200.000	> 12.014.000
9) 1910, 4 ^ο / _ο	50	> 150.000.000	> 110.000.000	84,0	> 92.400.000	> 87.943.000
10) 1914, 5 ^ο / _ο	50	> 500.000.000	> 335.074.000	90,0	> 295.375.000	> 291.648.000
11) 1915, 3 ^ο / _ο «σιδηροδρ. Θεσ/κης—Μοναστηρίου»	96	> 12.132.500	> 12.132.500	100,0	> 12.132.500	> 12.132.500
Σύνολον εις χρυσά φράγκα Γαλλίας						
12) 1924, 7 ^ο / _ο «α' προσηφικόν»	40	£ 10.000.000	£ 10.000.000	87,5	£ 8.750.000	£ 9.421.000
13) 1926, 8,5 ^ο / _ο «α' σουηδικόν»	28	> 1.000.000	> 1.000.000	94,0	> 940.000	> 47.282
14) 1928, 6 ^ο / _ο «σταθεροποιήσεω»	40	> 4.070.960	> 4.070.960	91,0	> 3.704.573	> 3.970.680
15) 1928, 6 ^ο / _ο «α' παραγωγικόν»	40	> 4.000.000	> 4.000.000	89,0	> 3.360.000	> 3.931.740
16) 1930, 6 ^ο / _ο «β' σουηδικόν»	24	> 1.000.000	> 1.000.000	85,0	> 850.000	> 980.321
17) 1931, 6 ^ο / _ο «β' παραγωγικόν»	37	> 4.600.000	> 4.600.000	83,5	> 3.841.000	> 4.583.140
Σύνολον εις λίρας στερλίνας Άγγλίας						
18) 1924, 7 ^ο / _ο «α' προσηφικόν»	40	\$ 11.000.000	\$ 11.000.000	81,2	\$ 8.937.500	\$ 10.361.000
19) 1925, 8 ^ο / _ο «ύδρευσεω»	27	> 10.000.000	> 10.000.000	85,0	> 8.500.000	> 9.046.000
20) 1928, 6 ^ο / _ο «σταθεροποιήσεω»	40	> 17.000.000	> 17.000.000	91,0	> 15.470.000	> 16.581.500
Σύνολον εις δολλάρια Η.Π.Α.						
21) 1920, 3 ^ο / _ο «σιδηροδρ. Θεσ/κης—Κων/λεω»	98	ΓΦ 145.121.500	ΓΦ. 145.121.500	100,0	ΓΦ 145.121.500	ΓΦ 135.022.500
Σύνολον εις φράγκα χάρτινα Γαλλίας						
2. Δάνεια μή όμολογιακά						
22) 1918, 4 ^ο / _ο «Άμερικανικής Κυβερνήσεω»	20	\$ 12.167.000	\$ 12.167.000	100,0	\$ 12.167.000	\$ 10.561.000
23) 1925, 7 ^ο / _ο «Έλληνοβελγικόν σιδηροδρόμων»	—	> 21.000.000	> 16.097.600	92,0	> 14.711.744	> 6.660.484
Σύνολον εις δολλάρια Η. Π. Α.						
						> 17.556.484
						836.323.000
						22.934.163
						35.988.508
						135.022.500
						135.022.500

τόκων, οὐχὶ δὲ μόνον εἰς τοὺς ὁμολογιούχους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς δανειστάς καὶ δὴ εἰς τὰ αὐτὰ ποσοστά. Συγκεκριμένως, μετὰ τὴν καταβολὴν τοῦ 30 % τῶν τόκων διὰ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1932—33, τὸν Νοέμβριον 1933 ἀφίχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα «Δημοσιονομικὴ Ἐπιτροπὴ» τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἡ ὁποία, κατόπιν ἐξετάσεως τῆς καταστάσεως τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας μας, διεπίστωσεν ὅτι ἡ κρατικὴ διαχείρισις ἐπεβαρύνετο αἰσθητῶς ἔστω καὶ διὰ τῆς συνεχίσεως τῆς καταβολῆς μόνον ποσοστοῦ 30 % τῶν τόκων, μὴ ἐπιτρεπομένης ὅθεν σοβαρᾶς ἐπαυξήσεως τοῦ ποσοστοῦ τούτου. Δι' ὃ καὶ τῆ εἰσηγήσει αὐτῆς, ἐγένετο δευτέρα συμφωνία μεταξύ τῶν προαναφερθέντων συμβαλλομένων, ἵνα καταβληθοῦν τὸ μὲν οἰκονομικὸν ἔτος 1933—34 τὰ 27,5 % τῶν ἐτησίων δεδουλευμένων τόκων, τὸ δὲ οἰκονομικὸν ἔτος 1934—35 τὰ 35 % αὐτῶν. Κατ' Αὐγούστον 1936 ἐπηκολούθησε τρίτη συμφωνία μεταξύ τῶν αὐτῶν συμβαλλομένων, βάσει τῆς ὁποίας κατεβλήθησαν ποσοστά τόκων, διὰ μὲν τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1935—36 ἐκ 35 %, διὰ δὲ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1936—37 ἐκ 40 %.

Ἐκτοτε, ἤρχισε νὰ σημειοῦται βελτιώσις τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως. Ἐνεκα ταύτης κατεβλήθησαν προσπάθειαι ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς ὀριστικὸν διακανονισμόν τοῦ ὅλου ἐξωτερικοῦ δημοσίου χρέους, ἄνευ ὅμως ἀποτελέσματος. Δι' ὃ καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε τὴν ἀπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους 1937—38 καὶ ἐντεῦθεν συνέχισιν τῆς καταβολῆς τῶν 40 % τῶν ἐτησίων τόκων. Κατ' Ἰανουάριον 1940, ἐπετεύχθη τελικῶς τετάρτη συμφωνία μεταξύ τῶν προμνησθέντων συμβαλλομένων, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως ἀπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους 1940—41 καὶ μέχρι λήξεως τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ἐξυπηρετῆ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ χρέος διὰ τῆς καταβολῆς ποσοστοῦ 43 % τοῦ συμβατικοῦ τόκου. Οὕτω, μέχρι τῆς 13 Ἰουλίου 1941 συνεχίσθη ἡ μερικὴ αὕτη ἐξυπηρετήσις τοῦ ἐν προκειμένῳ χρέους.

Διαρκούσης τῆς ἐθρικής κατοχῆς καὶ δὴ ἀπὸ τῆς 14 Ἰουλίου 1941 ἐφηρμόσθη τὸ ἐκδοθὲν Νομοθετικὸν Διάταγμα 275/1941, συμφώνως πρὸς τὸ ὁποῖον κατεβάλλοντο εἰς τοὺς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ προσκομίζοντας σχετικὰ ληξιπρόθεσμα τοκομερίδια τὰ 35 % τοῦ ἐτησίου συμβατικοῦ τόκου, οὐχὶ δὲ πλέον εἰς ξένα νομίσματα ἀλλ' εἰς δραχμάς, βάσει τῆς ἐπίσημου τιμῆς ἀγορᾶς τῶν ξένων νομισμάτων παρὰ τῆ Τραπεζῆ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς καταβολῆς τῶν τόκων. Μετὰ τὴν κατ' Ὀκτώβριον 1944 ἀπελευθέρωσιν τῆς Χώρας, ἐπανελήφθη ἡ μερικὴ πληρωμὴ τοκομεριδίων ληξάντων μέχρι μόνον τοῦ Ἀπριλίου 1941 καὶ μὲ τὰ προπολεμικῶς καθορισθέντα ποσοστά.

Διὰ τὰ ἔκτοτε ὅμως λήξαντα τοκομερίδια ὡς καὶ διὰ τὸ ὀνομαστικὸν κεφάλαιον, ἴσχυσεν ἡ ἐκ τῶν πραγμάτων ἐπιβληθεῖσα σιωπηρὰ κατάστασις χρεωστασίου, ἡ ὁποία ἐνομιμοποιήθη ἀργότερον διὰ τοῦ Ἄν. Νόμου 1318/1949, κυρωθέντος διὰ τοῦ Νόμου 1586/1950. Κατὰ τὰς διατάξεις ταύτας, ἀνεστάλη μέχρι τέλους τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους 1951—52 ἡ τοκοχρεωλυτικὴ ἐξυπηρετήσις τοῦ προπολεμικοῦ ἐξωτερικοῦ δημοσίου χρέους τῆς Χώρας καὶ ἐδόθη ἰσόχρονος ἀναστολὴ παραγραφῆς τῶν ληξάντων καὶ μὴ ἐξοφληθέντων τοκομε-

ριδιών. Ἡ ἀναστολή δὲ αὐτῆ παρατείνεται ἔκτοτε διὰ νεωτέρων Νόμων, μὲ ἀιτιολογικὸν ὅπως παρασχεθῆ ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος διεξαγωγῆς διαπραγματεύσεων περὶ τρόπον ἐκ νέου ἐξυηρητήσεως τοῦ χρέους τούτου.

Ἰνα μάλιστα διευκολυνθοῦν νομοθετικῶς αἱ ὡς ἄνω διαπραγματεύσεις, ὁ Ἑλλην Νομοθέτης ἐνεπιστεύθη διὰ τοῦ Ν. Δ/τος 2204/1952 εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν τὸ δικαίωμα τῆς τροποποιήσεως τῶν ἰσχυουσῶν σχετικῶν νομοθετικῶν διατάξεων, πρὸς ἐπίτευξιν νέας ρυθμίσεως τοῦ χρέους τούτου. Συγκεκριμένως, τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ἐν λόγῳ Νομ. Δ/τος, ἐπιτρέπει ὅπως διὰ Β. Δ/τος, ἐκδοθησομένου μετὰ συμφωνον γνώμην τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς, καθορισθοῦν, ἄνευ δεσμεύσεως ἐκ τῶν οἰκείων συμβατικῶν καὶ ἐτέρων διατάξεων, οἱ ἐν γένει ὅροι ὑφ' οὓς ὑποχρεωτικῶς διὰ τε τὸν ὀφειλέτην καὶ τοὺς πιστωτὰς, ἀπὸ χρονολογίας ὀρισθησομένης διὰ τοῦ ἰδίου Βασ. Δ/τος, θὰ πραγματοποιηθῆται ἡ ἐξυηρητήσις τοῦ χρέους τούτου. Περαιτέρω, διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ αὐτοῦ Νομ. Δ/τος ὀρίζεται, ὅτι διὰ Βασ. Δ/των δύναται νὰ καθορισθῆ πᾶσα περίπτωσις ἀφορῶσα τὸν χρόνον τῆς ἐξοφλήσεως, τὴν μείωσιν τοῦ ἐπιτοκίου, τὸν καθορισμὸν τῶν νομισμάτων εἰς τὰ ὁποῖα θὰ ἐνεργῆται ἡ ἐξυηρητήσις καὶ ἡ ἐξόφλησις, ἀδιαφόρως τοῦ ἂν ταῦτα πάντα ρυθμίζωνται ἄλλως διὰ τῶν συμβάσεων.

Βάσει τῶν ἀνωτέρω διατάξεων, ἐρρυθμίσθησαν μεταγενεστέρως μεμονωμένα τινὲς περιπτώσεις τοῦ προπολεμικοῦ τούτου χρέους, κατόπιν εἰδικῶν διαπραγματεύσεων, αἵτινες ἀναφέρονται ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ἀκολουθοῦσαν ἱστορικὴν ἐπισκόπησιν ἐκάστου δανείου ἢ χρέους.

Παραλλήλως, ἔκτοτε καὶ μέχρι τοῦδε, κατεβλήθησαν ἐπανειλημμένως προσπάθειαι ἐκ μέρους τόσο τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὅσον καὶ τῶν πιστωτῶν, πρὸς τελικὸν διακανονισμὸν τοῦ ὅλου τούτου χρέους. Ἀλλὰ μέχρι τοῦδε αἱ προσπάθειαι αὗται δὲν ἐτελεσφόρησαν, λόγῳ κυρίως προτάσεων ὑπὸ τῶν πιστωτῶν ὄρων ὑπερβαίνοντων τὰ ὅρια ἀντοχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ συνάμα προκαλούντων ἀνυπερβλήτα ἐμπόδια εἰς τὴν Κυβερνητικὴν προσπάθειαν ἀναπτύξεως τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας.

1. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 1833 «ΤΡΙΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ», ΧΡ. ΦΡΑΓΚΩΝ 60.000.000

Αἱ τρεῖς προστάτιδες δυνάμεις τοῦ νεοσυσταθέντος Ἑλληνικοῦ Κράτους, Ἀγγλία, Γαλλία καὶ Ρωσία, ὑπέγραψαν τὴν 8/20 Φεβρουαρίου 1830 πρωτόκολλον ἐν Λονδίῳ, δι' οὗ ἀνελάμβανον τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως ἐγγυηθοῦν τὴν χορήγησιν εἰς τὴν Ἑλλάδα δανείου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ Κράτους πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν πρώτων δαπανῶν ἀποκαταστάσεώς του καὶ πρὸς συντήρησιν τῶν στρατευμάτων τοῦ πρώτου Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Ὁθωανος.

Εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀνωτέρω πρωτοκόλλου τοῦ Λονδίνου, αἱ ὡς ἄνω τρεῖς δυνάμεις καὶ ἡ Ἑλλὰς ὑπέγραψαν τὴν ἀπὸ 7 Μαΐου 1832 συνθήκην τοῦ Λονδίνου. Δι' αὐτῆς, αἱ τρεῖς δυνάμεις ἀνεδέχθησαν τὴν ἐγγύησιν δανείου πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τοὺς ἑξῆς ὅρους: Τὸ δάνειον νὰ μὴ ὑπερβαίη τὸ ποσὸν

τῶν 60.000.000 χρυσῶν γαλλικῶν φράγκων καὶ νὰ εἶναι καταβλητέον εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰς τρεῖς δόσεις ἐξ 20.000.000 χρυσῶν φράγκων ἐκάστη, τῆς πρώτης ἀμέσως πραγματοποιουμένης. Διὰ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ δανείου ἐγγυήθησαν αἱ τρεῖς δυνάμεις κατὰ τριτημόριον. Ἡ Ἑλλάς ἐξ ἐτέρου, ἀνελάμβανε τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς τοκοχρεωλυτικῆς ἐξυπηρητήσεως τοῦ δανείου διὰ τῶν πρώτων κρατικῶν προσόδων, χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ χρησιμοποίησις αὐτῶν δι' οἰονδήποτε ἕτερον σκοπὸν, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἐξησφαλιζέτο πλήρως ἡ ὑπηρεσία τοῦ δανείου. Ἐὰν τυχόν, τέλος, αἱ, πρὸς ὀριστικὴν ρύθμισιν τῶν τότε συνόρων τῆς Ἑλλάδος, ἀρξάμεναι διαπραγματεύσεις προεκάλουν χρηματικὴν τινα ἀποζημίωσιν ὑπὲρ τῆς Τουρκίας, τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν θὰ προαφαιρῆτο ἐκ τοῦ προϊόντος τοῦ δανείου τούτου.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς συνθήκης ταύτης, συνωμολογήθη τὴν 7 Μαΐου 1832 ἡ παροχὴ ὁμολογιακοῦ δανείου εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τοῦ Οἴκου Rothschild. Τὸ ὀνομαστικὸν ποσὸν τοῦ δανείου καθωρίσθη εἰς χρυσᾶ φράγκα 60.000.000, πρὸς ἐτήσιον ἐπιτόκιον 5 %ο. Ἡ καταβολὴ αὐτοῦ συνεφωνήθη ὅπως πραγματοποιηθῆ εἰς τρεῖς δόσεις, ἐξ 20.000.000 χρυσῶν φράγκων ἐκάστης. Δι' ἀσφάλειαν τοῦ δανείου προσδιωρίσθησαν τὰ κρατικὰ ἔσοδα, τῇ ἐγγυήσει τῶν τρίτων δυνάμεων. Ἡ ἐξόφλησις τούτου θὰ διενηργηθῆ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1838, διὰ δις τοῦ ἔτους (κατὰ Μάϊον καὶ Νοέμβριον) κληρώσεων, ἵνα μέχρι τοῦ ἔτους 1871 ἐξοφληθῆ ὁλόκληρον τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τοῦ δανείου.

Ἐναντι ὅμως τοῦ ὀνομαστικοῦ ποσοῦ τῶν χρυσῶν φράγκων 60.000.000, ἡ Ἑλλάς εἰσέπραξε τυπικῶς μὲν τὰ 95,4 %ο, ἤτοι χρ. φράγκα 57.239.040, οὐσιαστικῶς δὲ μόνον τὸ ἐλάχιστον ποσὸν τῶν χρυσῶν φράγκων 469.682. Τὸ λοιπὸν ὀνομαστικὸν ποσὸν ἐκ χρυσῶν φράγκων 59.530.318 ἐκρατήθη ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ καὶ κατεβλήθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς διαφόρους τρίτους, ὡς ἀκολουθῶς :

1) Εἰς τὴν Τουρκίαν, δι' ἐξαγορὰν τῶν προσηρτιθει- σῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα περιοχῶν Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος	χρ. φρ.	11.222.598
2) Εἰς τὴν Ρωσίαν, δι' ἐξόφλησιν προκαταβολῶν τῆς πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον	» »	1.215.947
3) Εἰς τὴν Γαλλίαν, διὰ τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω αἰτίαν	» »	333.333
4) Εἰς τὸν Φιλέλληνα Eynard, ἔναντι προκαταβολῆς του ἐξ 700.000 χρ. φρ. πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον	» »	249.825
5) Εἰς τὸν ἐν Ἑλλάδι Βαυαρικὸν στρατόν, διὰ δαπά- νας συντηρήσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἀντιβασιλείας	» »	14.167.282
6) Εἰς τοὺς δανειστάς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ ἔτη 1824—25, τῶν καλουμένων δανείων «ἀνεξαρτησίας», πραγματικοῦ ποσοῦ £ 540.000, πρὸς ἀποπληρωμὴν	» »	341.333
7) Εἰς τὸν Οἶκον Rothschild, διὰ δαπάνας ἐκδόσεως, τόκους κλπ. τοῦ δανείου τούτου	» »	29.239.040
8) Εἰς τὸν οἶκον Rothschild, δι' ἐξόφλησιν τῶν πρώ- των κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τούτου	» »	2.760.960

Δεδομένου, ὅθεν, ὅτι ἡ Ἑλλάς εἰσέπραξε μόνον τὸ ποσὸν τῶν χρ. φράγκων 469.682, ἔναντι τῶν χρ. φράγκων 60.000.000 τοῦ δανείου, δὲν ἐπετεύχθη οὐσιαστικῶς ἡ πραγματοποίησις τοῦ σκοποῦ τοῦ δανείου, πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν πρώτων δαπανῶν ἀποκαταστάσεως τοῦ νεοσυστάτου Κράτους. Δεδομένου ἐπίσης, ὅτι τὰ κρατικά ἔσοδα δὲν ἐπέτρεπον τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ δανείου τούτου μέχρι τοῦ ἔτους 1871, αἱ τρεῖς δυνάμεις ἐδέχθησαν ὅπως τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ὀφειλομένου κεφαλαίου πρὸς τὸν Οἶκον Rothschild ἐκ χρ. φράγκων (60.000.000 — 2.760.960 κρατηθέντων =) 57.239.040 καταβάλουν αὐταὶ ἀπ' εὐθείας εἰς αὐτόν. Τοῦτο καὶ ἐγένετο κατὰ τὴν ἑξῆς ἀναλογίαν :

1) Ρωσία	χρ. φρ.	19.999.573,35
2) Ἀγγλία	» »	19.838.805,33
3) Γαλλία	» »	17.400.661,32
Σύνολον	» »	<u>57.239.040,—</u>

Οὕτω πλέον, τὸ δάνειον ὀφείλετο εἰς τὰς τρεῖς δυνάμεις καὶ ἀνήρχετο εἰς τὸ πραγματικὸν ποσὸν τοῦ κεφαλαίου τῶν χρ. φράγκων 57.239.040, ὅπερ ἐκάλυπτε τὰ 95,4 % περίπου τοῦ ὀνομαστικοῦ, μὲ πραγματικὸν ἐπιτόκιον 5,3 %. Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ κεφαλαίου, κατεβλήθησαν ὑπὸ τῶν τριῶν δυνάμεων μέχρι τοῦ ἔτους 1871 καὶ τόκοι, ἀνελθόντες συνολικῶς εἰς χρ. φράγκα 43.153.793. Συνεπῶς, ἐν ἔτει 1871 τὸ πρὸς τὰς τρεῖς δυνάμεις συνολικὸν χρέος τῆς Ἑλλάδος ἐκ τοῦ δανείου τούτου ἀνήλθεν εἰς χρ. φράγκα 100.392.833, ἰσοδυναμοῦντα τότε πρὸς δραχμὰς 112.147.498,03.

Παρὰ τὴν ἔκτοτε συνεχιζομένην λίαν δυσχερῆ οἰκονομικὴν καὶ δημοσιονομικὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, ἐν τούτοις ἐπετεύχθη ὅπως κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὡς ἄνω ἐτῶν καταβληθῶν εἰς τὰς τρεῖς δυνάμεις, ἔναντι τοῦ χρέους, συνολικῶς χρ. φράγκα 1.693.552,21. Εἰς τὴν καταβολὴν ταύτην ἡ Ἑλλάς ἐνίσχυθη ὑπὸ τοῦ Φιλέλλητος Eynard, ὅστις τὴν 1 Μαρτίου 1847 ἔδωκεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, διὰ λογαριασμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, χρ. φράγκα 500.000. Τὸ ποσὸν τοῦτο, ἡ Ἑλλάς ἀνεγνώρισεν ὡς χρέος τῆς πρὸς τὸν Eynard, διὰ τοῦ Νόμου ΝΣΔ' τῆς 9 Δεκεμβρίου 1847, καὶ ἀπέδωκε τοῦτο εἰς αὐτὸν μεταγενεστέρως. Πέραν τοῦ ποσοῦ τούτου, κατεβλήθησαν ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τῷ 1848, χρ. φράγκα 293.552,21, εἰς δὲ τὰς τρεῖς δυνάμεις, τῷ 1861, χρ. φράγκα 900.000, ἀπὸ χρ. φράγκα 300.000 εἰς ἑκάστην.

Διὰ τῆς ἀπὸ 17 Μαρτίου 1864 συνθήκης τοῦ Λονδίνου, περὶ ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, αἱ τρεῖς δυνάμεις ἐξεχώρισαν ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α' καὶ μέχρι τοῦ θανάτου του, τὸ ποσὸν τῶν £ 12.000, ἰσοδυναμουσῶν πρὸς χρ. φράγκα 300.000, κατὰ τὸ τρίτον ἑκάστη καὶ ἑτησίως. Τὸ ποσὸν τοῦτο συνεψηφίζετο ἔκτοτε κατὰ τὰς πρὸς τὰς τρεῖς δυνάμεις ἀποδόσεις τῶν χρεωλυτικῶν δόσεων.

Πέραν τῆς ἐν λόγῳ ἐκχωρήσεως, ἐρρυθμίσθη ὀριστικῶς καὶ ὁ τρόπος περαιτέρω ἐξοφλήσεως τοῦ δανείου, διὰ α) τοῦ ἄρθρου 6 τῆς ἀπὸ 17/29 Μαρτίου 1864 συνθήκης μεταξὺ τῶν τριῶν δυνάμεων καὶ τῆς Ἑλλάδος, β) τοῦ

Νόμου Ν' τῆς 28 Μαρτίου 1864, τοῦ ἐπικυρώσαντος τὴν συνθήκην ταύτην, γ) τῆς ἀπὸ 16/28 Δεκεμβρίου 1864 ταυτοσήμου διακοινώσεως τῶν τριῶν δυνάμεων καὶ δ) τῆς ἐπακολουθησάσης ἀπὸ 15/27 Ἰανουαρίου 1865 σχετικῆς ἀπαιτήσεως τῆς Ἑλλάδος. Οὕτω καθωρίσθη, ὅπως ἡ Ἑλλάς καταβάλη ἀτόκως τὸ ὑπόλοιπον τοῦ χρέους, ἐκ χρ. φράγκων (100.392.833 — 1.693.552,21) 98.699.280,79, δι' ἐτησίων χρεωλυτικῶν δόσεων ἐκ χρ. φράγκων 900.000 συνολικῶς καὶ ἐκ χρ. φράγκων 300.000 δι' ἐκάστην πιστώτριαν χώραν, μέχρις ὀλοσχεροῦς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους, ὅπερ δι' ἐκάστην τῶν τριῶν δυνάμεων ἀπετέλει τὸ τρίτον τοῦ συνόλου, ἤτοι χρ. φράγκα 32.899.760,26. Ἡ ἀπόσβεσις τοῦ χρέους τούτου δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ παραταθῇ πέραν τῶν 110 ἐτῶν, ἤτοι τοῦ ἔτους 1974.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νέων αὐτῶν συμφωνιῶν καὶ ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐκάστοτε οἰκονομικὴν εὐχέρειαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, κατεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ τελευταίου τὰ ἐξῆς ποσὰ εἰς τὰς τρεῖς δυνάμεις.

1) 1864	χρ. φρ.	399.508,99
2) 1865	» »	801.432,75
3) 1866	» »	1.552.328,08
4) 1867—1872	» »	5.400.000,00
5) 1873	» »	1.500.000,00
6) 1874—1897	» »	21.600.000,00
Σύνολον	» »	31.253.269,82

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1897 ἀπέμεινεν, ὅθεν, ἀνεξόφλητον ποσὸν χρ. φράγκων (98.699.280,79 — 31.253.269,82 =) 67.446.010,97.

Κατόπιν τῆς ἐπισυμβάσης τῶ 1897 πτωχεύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, μετὰ τὸν τότε ἀτυχή πόλεμον μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, αἱ τρεῖς δυνάμεις καὶ ἡ Ἑλλάς πρόεβησαν κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1898 εἰς νέαν συμφωνίαν. Κατ' αὐτὴν, συνιστάτο ἐν Ἑλλάδι «Διεθνῆς Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ», ἣτις ἀνελάμβανε πλέον τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ δανείου ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῆς διαχειριζομένων κρατικῶν ὑπεγγύων προσόδων. Ἡ νέα αὕτη συμφωνία εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν θέσπισιν τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθροῦ 8 τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ' τοῦ ἔτους 1898, δι' ἧς ἐπεκυροῦτο.

*Ἐκτοτε καὶ μέχρι τοῦ ἔτους 1930, μέσῳ τῆς ὡς ἄνω Ἐπιτροπῆς, τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον κατέβαλεν εἰς τὰς τρεῖς δυνάμεις ἐν συνόλῳ χρ. φράγκα 29.700.000. Οὕτω, τὴν 31 Δεκεμβρίου 1930 τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἀνεξοφλήτου χρέους ἐκ τοῦ δανείου ἀνήρχετο εἰς χρ. φρ. (67.446.010,97 — 29.700.000 =) 37.746.010,97.

Κατὰ τὴν γ' ταύτην περίοδον ἐξοφλήσεως τοῦ δανείου, ἐμεσολάβησεν ἡ κοινωνικὴ ἐπανάστασις τῆς Ρωσίας, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἡ μὴ ἀπὸ τοῦ 1917 καὶ ἐντεῦθεν ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς Ρωσίας εἰσπραξις τοῦ ἐτησίου χρεωλυσίου τῶν χρ. φράγκων 300.000, ὡς ἐγένετο κατὰ τὰ ἔτη 1898 — 1916. Αἱ δόσεις τῶν ἐτῶν 1917 μέχρι καὶ 1919 κατεβλήθησαν εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις

Πρέσβυν τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ρωσίας Demidoff. Ἡ δόσις τοῦ ἔτους 1920 κατετέθη ὑπὸ ἴδιον λογαριασμὸν εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος. Τῷ 1921, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν Διεθνῆ Οἰκονομικὴν Ἐπιτροπὴν, ὅπως παύσῃ νὰ ἀντιπροσωπεύηται παρ' αὐτῆ ἡ Ρωσία καὶ ἀνασταλῆ ἢ πρὸς αὐτὴν καταβολὴ τοῦ μεριδίου τῆς, καθόσον τὸ νέον ἐν Ρωσίᾳ καθεστὼς ἔπαυσεν ἀναγνωρίζον τὰς πρὸς τὰ ξένα κράτη ὀφειλάς τῆς αὐτοκρατορικῆς Ρωσίας. Κατόπιν τῆς αἰτήσεως ταύτης, ἡ Διεθνὴς Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπέφασίσεν ὅπως τὸ ἐτήσιον μερίδιον τῆς Ρωσίας καταθέτῃ ἔκτοτε εἰς ἴδιον ὑπὲρ τῆς Ρωσίας λογαριασμὸν, τὸν ὁποῖον ἤνοιξεν εἰς τὴν Comptoir National d'Escompte de Paris. Εἰς τὸν λογαριασμὸν τοῦτον μετέφερε τὴν δόσιν τοῦ 1920 ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπὸ τοῦ 1921 μέχρι καὶ τοῦ 1930 κατέθετε τὰς οἰκείας χρεωλυτικὰς δόσεις. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ ἔτους 1926 αἱ δόσεις κατετίθεντο εἰς χρ. φράγκα, ἀνελθόντα συνολικῶς εἰς 2.100.000, ἔκτοτε δὲ εἰς λίρας Ἀγγλίας, ἀνὰ λίρας 12.000 ἐτησίως ἤτοι συνολικῶς κατετέθησαν λίραι 48.000, ἰσοδυναμοῦσαι πρὸς χρ. φράγκα 1.200.000. Συνεπῶς, μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1930 εἶχον κατατεθῆ εἰς τὴν ὡς ἄνω Γαλλικὴν Τράπεζαν ὑπὲρ τῆς Ρωσίας χρ. φράγκα 2.100.000 καὶ λίραι 48.000. Τὰ ποσὰ ταῦτα μετὰ τῶν τόκων τῶν ἔφθασαν τὴν 31 Δεκεμβρίου 1934 εἰς χρ. φράγκα 2.385.268 καὶ εἰς λίρας 50.785, ἤτοι συνολικῶς εἰς χρ. φράγκα 3.654.893.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει, ὅτι κατὰ τὴν γ' ταύτην περίοδον κατεβλήθησαν (ἐκ τῶν χρ. φράγκων 29.700.000) χρ. φράγκα 9.900.000 εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ χρ. φράγκα 19.800.000 εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν.

Ἡ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1929 ἐκσπάσασα παγκόσμιος οἰκονομικὴ κρίσις καὶ ἡ ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1931 μέχρι 30 Ἰουνίου 1932 ἐφαρμογὴ καὶ ἐν Ἑλλάδι τοῦ Ἀμερικανικοῦ σχεδίου Χουβερ, περὶ ἀναστολῆς ἐξοφλήσεως ὑπὸ τῶν ὀφειλετριῶν χρεῶν τῶν πολεμικῶν χρεῶν τῶν, εἶχον ὡς εἰδικὸν ἀποτέλεσμα τὴν μὴ καταβολὴν τῆς χρεωλυτικῆς δόσεως τοῦ ἔτους 1930 εἰς τὰς τρεῖς δυνάμεις.

Τὸ δάνειον τοῦτο θεωρήθη ὡς διακυβερνητικὸν καὶ ἠκολούθησε τὴν τύχην τῶν πολεμικῶν χρεῶν ὡς πρὸς τὴν ἐξόφλησιν τῆς δόσεως τοῦ 1930, ἣτις ἐνέπιπτε ἐντὸς τοῦ προαναφερθέντος ἔτους. Ἐν τούτοις, συμφωνήθη ὅπως ἡ δόσις αὕτη ἐξοφληθῆ διὰ δέκα ἐτησίων δόσεων, πρὸς ἐπιτόκιον 4%, ὅσον ἀφορᾷ μόνον τὰ ὑπὲρ τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας μερίδια, ἐκ λιρῶν 12.000 καὶ χρ. φράγκων 300.000 ἀντιστοίχως, τῆς πρώτης δόσεως καταβλητέας τὴν 31 Δεκεμβρίου 1933. Οὕτως ἀνεγνωρίσθησαν ὅτι αἱ παροῦσαι ἀξίαι τοῦ συνόλου τῶν 10 δόσεων ἦσαν λίραι 12,304,11/10 καὶ χρ. φράγκα 307.613,85 ἀντιστοίχως, μὲ τοκοχρεωλύσιον ἐκάστης δόσεως ἐκ λιρῶν 1517,0395 καὶ χρ. φράγκων 37.926 ἀντιστοίχως. Οὐδὲν ὅμως τῶν τοκοχρεωλυσίων τούτων κατεβλήθη.

Κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1933 ὑπεγράφη ἐν Λονδίῳ συμφωνία μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἀφ' ἑνὸς καὶ Ἑλλάδος ἀφ' ἑτέρου, βάσει τῆς ὁποίας θὰ κατετίθεντο εἰς ἴδιον παρὰ τῆ Τραπεζῆ τῆς Ἑλλάδος λογαριασμὸν, ἐπ' ὀνόματι τῆς Διεθνούς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπιπρεσία δανείου 1833 τριῶν δυνάμεων», τὸ εἰς δραχμάς ἰσότιμον τῶν κατωτέρω εἰς χρ. φράγκα ποσοστῶν τῶν δόσεων 1932, 1933 καὶ 1934. Τὰ ποσοστὰ ταῦτα ἦσαν ἴσα

πρὸς τὰ καταβαλλόμενα διὰ τὰς δόσεις τῶν αὐτῶν ἐτῶν τοῦ ἔθνικοῦ δανείου τῶν χρ. φράγκων 170.000.000 τοῦ ἔτους 1898. Οὕτω, τὸ ἀναγκαιοῦν εἰς δραχμὰς ποσὸν 16.348.833, μετεφέρθη εἰς πίστωσιν τοῦ προμνησθέντος λογαριασμοῦ, χρεώσει τοῦ παρὰ τῆ αὐτῆ Τραπεζῆ λογαριασμοῦ τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς « Ὑπέγγυοι πρόσοδοι ». Τὸ ἐν λόγῳ εἰς δραχμὰς ποσὸν προσδιωρίσθη ὡς ἑξῆς : 1) Διὰ τὴν δόσιν τοῦ 1932. Τὰ 25 % τῶν χρ. φράγκων 600.000, ἦτοι χρ. φράγκα 150.000, ἅτινα ἰσοδυνάμουν πρὸς χάρτινα γαλλικὰ φράγκα 738.750 (ἐπὶ 4.925 ἕκαστον) καὶ ταῦτα πρὸς δραχμὰς 5.222.962,50 (ἐπὶ 7,07 ἕκαστον). 2) Διὰ τὴν δόσιν τοῦ 1933. Τὰ 23 % τοῦ αὐτοῦ ποσοῦ χρ. φράγκων, ἦτοι χρ. φράγκων 138.000, ἅτινα, ἐπὶ τῆ βάσει τῶν αὐτῶν ὑπολογισμῶν ἰσοδυνάμουν πρὸς γαλ. φράγκα 679.650 καὶ πρὸς δραχμὰς 4.805.125,60. 3) Διὰ τὴν δόσιν τοῦ 1934. Τὰ 30 % τῶν αὐτῶν χρ. φράγκων, ἦτοι χρ. φράγκα 180.000, ἴσων πρὸς γαλ. φράγκα 886.500 καὶ πρὸς δραχ. 6.320.745. Τὸ ἐπόμενον ὅμως ἔτος, ἐγένετο ἀντιλογισμὸς τῆς προαναφερθείσης λογιστικῆς ἐγγραφῆς ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, καθόσον ἐγένετο ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων νέα πρότασις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Πράγματι, τῷ 1935 ἡ Ἑλλὰς ἠτήσατο ἀπὸ τὰς Κυβερνήσεις Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ὡς καὶ ἀπὸ τὴν Διεθνή Οἰκονομικὴν Ἐπιτροπὴν, ἵνα, τὰ παρὰ τῷ ὑπὲρ τῆς Ρωσίας εἰδικῷ λογαριασμῷ τῆς Comptoir National d'Escompte de Paris κατατεθειμένα χρήματα, μὴ παραμείνουν περαιτέρω δεσμευμένα καὶ ἀχρησιμοποίητα, ἀλλὰ μεταφερθοῦν εἰς ἕτερον λογαριασμὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, εἰσπραττόμενα παρ' αὐτοῦ δι' ἑτησίων δόσεων πρὸς συνέχισιν τῆς πρὸς τὴν Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν ὑπηρεσίας τοῦ δανείου. Τὸ αἴτημα τοῦτο τῆς Ἑλλάδος ἐγένετο δεκτόν, διότι τὰ ὡς ἄνω χρηματικὰ ποσὰ οὐδένα οὐσιαστικῶς σκοπὸν ἐξυπηρετοῦν, δεδομένου ὅτι ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις δὲν ἀνεγνώριζε τὰς ὑποχρεώσεις τῶν προκατόχων τῆς πρὸς τὰς ξένας χώρας καὶ δὲν ἤγειρεν ἀξίωσίν τινα ἐπὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς. Ἀνέλαβεν ὅμως ἡ Ἑλλὰς τὴν ὑποχρέωσιν, ὅπως ἐν περιπτώσει καθ' ἣν εἰς τὸ μέλλον ἤθελον ἀξιοθῆ τὰ ποσὰ ταῦτα παρὰ τῆς Ρωσίας, νὰ τὰ ἀποδόσῃ ἐκ τῶν εἰς χεῖρας τῆς Διεθνούς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς εἰσπράξεων ἐξ ὑπεγγύων προσόδων τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου. Ἀνέλαβεν ὡσαύτως τὴν ὑποχρέωσιν, ἵνα καταβάλῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν τὰς χρεωλυτικὰς εἰς ξένον νόμισμα δόσεις τοῦ δανείου, τῶν ἐτῶν 1932—1936, κατὰ ποσοστὰ ἴσα πρὸς καταβληθέντα διὰ τὰ αὐτὰ ἔτη διὰ τὸ προαναφερθὲν ἔθνικόν δάνειον τοῦ 1898.

Οὕτως, ἑκάτερα τῶν δύο αὐτῶν χωρῶν εἰσέπραξε τὰ ἑξῆς ποσὰ εἰς χρυσᾶ φράγκα :

1)	Διὰ δόσιν 1932,	τὰ 25 %	αὐτῆς,	ἦτοι χρ. φρ.	75.000			
2)	»	»	1933	» 23 %	»	»	»	69.000
3)	»	»	1934	» 30 %	»	»	»	90.000
4)	»	»	1935	» 33, 34 %	»	»	»	100.000
5)	»	»	1936	» 33, 34 %	»	»	»	100.000
				Σύνολον				<u>434.000</u>

Συνεπῶς, κατεβλήθησαν εἰς αὐτάς ἐν συνόλῳ χρ. φράγκα 868.000. Διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῆς καταβολῆς ταύτης ἐγένετο δεκτὸν ὅπως ἡ Ἑλλάς ἀποσύρῃ ἐκ τοῦ ὑπὲρ τῆς Ρωσίας λογαριασμοῦ παρὰ τῆ Comptoir τὸ ποσὸν τῶν χρ. φράγκων 940.000, πιστώσει ἰδίου ὑπὲρ αὐτῆς ἐλευθέρου λογαριασμοῦ. Εἰς τὸν τελευταῖον, ὄθεν, τοῦτόν λογαριασμόν, μετὰ τὴν καταβολήν, παρέμεινε πιστωτικὸν ὑπόλοιπον χρ. φράγκων 72.000. Τὸ ὑπόλοιπον τοῦτο μετετρέπη ἀκολούθως εἰς τὸ ἰσότιμόν του εἰς λίρας Ἀγγλίας, ἦτοι εἰς λίρας 4.707, $\frac{3}{3}$ καὶ παρέμεινε τοκοφόρον. Τοῦτο, τὴν 19 Ἰουλίου 1937, ἀνῆλθεν εἰς λίρας 8.359, $\frac{5}{9}$. Ἐκ παραλλήλου, τὸ ἀπομείναν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς Ρωσίας λογαριασμόν παρὰ τῆ Comptoir ὑπόλοιπον διεμορφώθη τελικῶς εἰς τὸ ποσὸν τῶν χρ. φράγκων 2.714.893.

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω πληρωμὰς δόσεων τοῦ δανείου, τὸ ὀφειλόμενον ὑπόλοιπον πρὸς τὰς τρεῖς δυνάμεις ἀνήρχετο τῷ 1937 εἰς χρ. φρ. 36.878.010,97, ἔκτοτε δὲ ἐμειώθη εἰς τὸ ποσὸν τῶν χρ. φράγκων 35.978.010,97 ὅπερ ὑφίσταται ἤδη.

2. ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 1881, ΧΡ. ΦΡΑΓΚΩΝ 120.000.000, ΠΡΟΣ 5%

Πρὸς ἀντιμετώπισιν νέων ἐκτάκτων κρατικῶν δαπανῶν, ἐξεδόθη, διὰ δημοσίας ἐγγραφῆς ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, τὸ ὡς ἄνω δάνειον, ἐξοφλητέον ἐντὸς 40 ἐτῶν. Τοῦτο στηρίζεται εἰς τοὺς Νόμους ὠΠΖ' καὶ ὠΠΗ', δημοσιευθέντας εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1 φύλλον τῆς ἀπὸ 5 Ἰανουαρίου 1881 Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Τὸ ὀνομαστικὸν ποσὸν τοῦ δανείου καθωρίσθη εἰς χρυσᾶ γαλλικὰ φράγκα 120.000.000, διηρθέν εἰς 240.000 ὀμολογίας εἰς τὸν κομιστήν, ἐκ χρ. φράγκων 500 ἑκάστη. Ἐξ αὐτῶν, ἐξεδόθησαν 100.000 ἀπλαῖ, 16.000 πενταπλαῖ καὶ 6.000 δεκαπλαῖ, ἀποσβεστέαι ἐντὸς τεσσαρακονταετίας διὰ κληράσεων, εἰς τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἀξίαν.

Αἱ κληρώσεις αὗται τῶν ὀμολογιῶν διενηργοῦντο τὴν 1 Ἰουνίου καὶ τὴν 1 Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους, ἀρχῆς γενομένης τὴν 1 Δεκεμβρίου 1881. Τὸ ἐτήσιον ὀνομαστικὸν ἐπιτόκιον ἀνήρχετο εἰς 5% καὶ ὑπελογίζετο ἀπὸ τῆς 1 Ἰουλίου 1881. Ἄπασαι αἱ ὀμολογίαι ἔφερον τοκομερίδια 1-130, ἀποδίδοντα ἐτησίως τόκον ἐκ χρ. φράγκων 25 καθ' ἀπλῆν ὀμολογίαν. Τὰ τοκομερίδια ταῦτα ἦσαν πληρωτέα εἰς χρυσᾶ φράγκα ἀνὰ ἐξαμηνίαν, τὴν 1 Ἰανουαρίου καὶ τὴν 1 Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους.

Ἡ δημοσία ἐγγραφή εἰς τὸ δάνειον καὶ ἡ ἐξόφλησις τῶν κληρουμένων ὀμολογιῶν καὶ τῶν ληξιπροθέσμων τοκομεριδίων ἐπραγματοποιεῖτο ὑπὸ τῶν ἐπομένων Τραπεζῶν, κατόπιν καταβολῆς εἰς αὐτάς προμηθείας. Αὕτη, διὰ μὲν τὴν ἐγγραφὴν ἀνήρχετο εἰς 1% ἐπὶ τοῦ καταβαλλομένου ποσοῦ, διὰ δὲ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δανείου εἰς $\frac{1}{2}$ %. Αἱ ἐν λόγῳ Τράπεζαι ἦσαν εἰς Ἀθήνας ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, εἰς Βερολίνον ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Γερμανίας, εἰς Κωνσταντινούπολιν ἡ Τράπεζα Κωνσταντινουπόλεως, εἰς Λονδίνον ὁ τραπεζικὸς οἶκος C. I. Hambro and Son, εἰς Παρισίους ἡ Comptoir National d'Escom-

pte de Paris και εις Φραγκφούρτην ὁ τραπεζικὸς οἶκος «Φὸν Ἐρλάγγερ καὶ Υἱός».

Οἱ τίτλοι τῶν ὁμολογιῶν παρεγράφοντο μετὰ τριακονταετιάν ἀπὸ τῆς κληρώσεώς των, τὰ δὲ τοκομερίδια μετὰ πενταετιάν ἀπὸ τῆς λήξεώς των. Τὸ τε κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι ἀπληλλάσσοντο πάσης φορολογίας, πλὴν τῆς χαρτοσημάνσεως τῶν ὁμολογιῶν.

Πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς κανονικῆς πληρωμῆς τοῦ ἀπαιτητοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν τόκων, παρεχωρήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου αἱ ἀκόλουθοι, ὡς ἐγγύησις, πρόσοδοι αὐτοῦ. Ὁ φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως καπνοῦ, αἱ ἐτήσιαι δόσεις τῶν ἐθνικῶν καὶ τῶν ἐθνικοῖδιοκτῆτων φυτειῶν, ὡς καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῶν προσόδων τῶν Τελωνείων Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Πατρῶν καὶ Ζακύνθου, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ποσῶν ἅτινα ἦσαν καθωρισμένα διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ἐτέρων κρατικῶν δανείων.

Ἄλλ' ἐνῶ ἡ ὀνομαστικὴ ἀξία ἐκάστης ὁμολογίας ἀνήρχετο εἰς χρ. φράγκα 500, ἐν τούτοις ἡ τιμὴ ἐκδόσεως ἐκάστης ἀπλῆς ὁμολογίας εἶχε προσδιορισθῆ, εἰς τὸ ποσὸν τῶν χρ. φράγκων 375. Τὸ ποσὸν μάλιστα τοῦτο ἦτο καταβλητέον εἰς πέντε μηνιαίας δόσεις, ὡς ἐξῆς: Ἄμα τῇ ἐγγραφῇ τοῦ ὁμολογιούχου χρ. φράγκα 25, κατὰ τὴν διανομὴν τῶν ὁμολογιῶν ἐντὸς τοῦ Ἰουνίου 1881 χρ. φράγκα 75, καὶ κατὰ τοὺς ἐπομένους τρεῖς μῆνας ἀνὰ 100 χρ. φράγκα.

Λαμβανομένης, ὅθεν, ὑπ' ὄψιν τῆς ὡς ἄνω πραγματικῆς τιμῆς ἐκδόσεως τῶν ὁμολογιῶν, ἀποτελούσης τὰ 74,6 % τῆς ὀνομαστικῆς, ἐξάγεται ὅτι τὸ ἐτήσιον πραγματικὸν ἐπιτόκιον τοῦ δανείου ἦτο 6,7 %. Τοῦτο δέ, ἀνεξαρτήτως τῆς ὠφελείας τῶν ὁμολογιούχων ἐκ τῆς ἐξοφλήσεως τῶν κληρουμένων ὁμολογιῶν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν αὐτῶν τιμὴν.

Πλέον τῶν ἀνωτέρω, παρείχετο ἡ εὐχέρεια εἰς τοὺς ἐγγραφομένους ὁμολογιούχους, ὅπως προκαταβάλουν τὰς μὴ ληξάσας ἐκ τῶν προμηθειῶν μηνιαίων δόσεων, ἐπὶ προεξοφλητικῶ ἐπιτοκίῳ 4 % ἐτησίως, τοῦθ' ὄπερ ἐμείωνε τὴν τιμὴν ἐκδόσεως ἐκάστης ἀπλῆς ὁμολογίας εἰς χρ. φράγκα 371,25. Ἐὰν παρὰ ταῦτα, δὲν κατεβάλλοντο ἐγκαίρως αἱ λήγουσαι μηνιαῖαι δόσεις, ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς καθυστεροῦντας τόκος ὑπερημερίας 8 % ἐτησίως ἐπὶ τῶν καθυστερουμένων δόσεων, τῆς καταβληθείσης ἢ τῶν καταβληθεισῶν ἐξ αὐτῶν θεωρουμένων ὑπεγγύων διὰ τὴν ἀπότισιν τοῦ τε καθυστερησαντος κεφαλαίου καὶ τοῦ τόκου ὑπερημερίας.

Αἱ ὡς ἄνω εὐκολαὶ πληρωμῆς τῶν χρ. φράγκων 375 ἀνὰ ἀπλῆν ὁμολογίαν καὶ ἡ ἔκπτωσις ἐκ τῆς τιμῆς ταύτης τῶν σχετικῶν δαπανῶν ἐκδόσεως τοῦ δανείου καὶ τῶν τραπεζικῶν προμηθειῶν ἐγγραφῆς εἰς τὸ δάνειον, ἐμείωσαν τὴν πραγματικὴν τιμὴν ἐκάστης ἀπλῆς ὁμολογίας εἰς τὸ ποσὸν τῶν χρ. φράγκων 363 καὶ ἀνεβίβασαν κατ' ἀκολουθίαν τὸ πραγματικὸν ἐπιτόκιον εἰς 7,2 %.

Ἐντὸς τῶν συνθήκων ταύτων, ἐναντι τοῦ ὀνομαστικοῦ ποσοῦ τοῦ δανείου τῶν χρ. φράγκων 120.000.000, εἰσεπράχθησαν πράγματι χρυσᾶ φράγκα 89.520.000. Ἐξ αὐτῶν, ἡ Ἑλλὰς κατέβαλε χρ. φράγκα 15.000.000 πρὸς διακανονισμὸν προσωρινῶν πρὸς αὐτὴν προκαταβολῶν, καὶ χρ. φράγκα 44.000.000

διὰ τὴν ἀγορὰν πολεμικοῦ ὕλικου. Κατὰ συνέπειαν, εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον εἰσῆχθησαν μόνον χρ. φράγκα 27.120.000.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1881 μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 1897, τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον κατέβαλεν εἰς τοὺς ὁμολογιοῦχους τοῦ ἐν λόγῳ δανείου, ἐκτὸς τῶν τόκων, κεφάλαιον ἐκ χρ. φράγκων 16.500.000. Οὕτως, ὡς ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παραρτήματος τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ' τοῦ 1898, τὸ ὑπόλοιπον τοῦ τότε ἐν κυκλοφορίᾳ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου ἀνήρχετο εἰς χρ. φράγκα 103.500.000.

Ἐκτοτε, διὰ τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ' τοῦ 1898 ἐπεβλήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ προμνησθεὶς Διεθνὴς Οἰκονομικὸς Ἐλεγχος, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὑπηρεσίας τῶν μέχρι τότε συνομολογηθέντων ἐθνικῶν δανείων. Τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην, ὡς εἶδομεν, ἀνέλαβεν ἡ «Διεθνὴς Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ», βάσει τῶν ὑπ' αὐτῆς ἔκτοτε διαχειριζομένων ὑπεγγύων κρατικῶν προσόδων. Αἱ πρόσοδοι αὗται προήρχοντο ἐκ τῶν κρατικῶν μονοπωλίων, ἐκ τῆς φορολογίας καπνοῦ, ἐκ τῶν τελῶν χαρτοσήμου καὶ ἐκ τῶν εἰσαγωγικῶν τελῶν τοῦ Τελωνείου Πειραιῶς. Ἐπικουρικῶς δὲ καὶ ἐκ τῶν εἰσαγωγικῶν τελῶν τοῦ Τελωνείου Βόλου, Κερκύρας, Λαυρίου καὶ Πατρῶν. Κατ' ἀκολουθίαν, ἡ καταβολὴ τόκων καὶ χρεωλυσιῶν τοῦ δανείου τούτου διενηργεῖτο πλέον ὑπὸ τῆς ὡς ἄνω Ἐπιτροπῆς καὶ δι' ὡς ἀκολούθως :

Ὡς πρὸς τὴν καταβολὴν τόκων, προσδιωρίσθη ὅπως ἐξοφλοῦνται ἔκτοτε μόνον τὰ 32 % τοῦ ἀρχικοῦ τόκου. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ χρεωλύσιον καθωρίσθη ὅπως καταβάλλεται ἐτησίως τὸ χιλιοστὸν τοῦ τότε ἐν κυκλοφορίᾳ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου, ἤτοι ποσὸν χρ. φράγκων 103.500. Ἐν τούτοις, ἦτο δυνατὸν τὰ μεγέθη ταῦτα νὰ αὐξηθοῦν, ἕνεκα εἰδικῶν προβλέψεων τῶν ἄρθρων 5 καὶ 6 τοῦ Παραρτήματος τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ'.

Συγκεκριμένως, διὰ τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ ὡς εἴρηται Παραρτήματος προσδιωρίσθη, ὅπως διὰ τὴν ἐν γένει ὑπηρεσίαν τῶν εἰς ξένον νόμισμα ἐθνικῶν δανείων, τῶν ὑποκειμένων εἰς τὴν διεθνή οἰκονομικὴν ἐλεγχον, διατεθῆ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 14.850.000 ἐτησίως. Ὑπελογίσθη ὅτι τοῦτο ἔδει νὰ ἀπέδιδεν ἰσότημον τουλάχιστον ἐκ χρ. φράγκων 9.000.000. Ἐὰν διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν ἐν λόγῳ χρυσῶν φράγκων διετίθετο μικρότερον ποσὸν τῶν δραχμῶν 14.850.000, ἢ μέχρι τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς δραχμᾶς διαφορά ἐπετρέπετο ὅπως διετίθετο κατὰ ποσοστὸν 60 % δι' αὐξήσιν τοῦ καταβαλλομένου τόκου καὶ τοῦ χρεωλυσίου, ἐξ ἡμισείας.

Ὡσαύτως, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὅλης ὑπηρεσίας τοῦ δημοσίου χρέους, περιλαμβανομένων καὶ τῶν ἐσωτερικῶν δανείων τῶν μνημονευομένων εἰς τὰ ἄρθρα 7—10 τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ', ὑπελογίσθη ὅτι ἔδει ἐτησίως νὰ συλλέγεται ἐκ τῶν κρατικῶν ὑπεγγύων προσόδων τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 28.900.000. Τὸ εἰς δραχμᾶς τοῦτο ποσὸν ἀπετέλει τῷ 1898 τὸ σύνολον τῶν προσόδων, μόνον ἐκ τῶν μονοπωλίων, τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ χαρτοσήμου. Βάσει τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ κατὰ τ' ἀνωτέρω Παραρτήματος, ἐφ' ὅσον ἡ ἀκαθάριστος πρόσοδος τῶν προμνησθέντων ὑπεγγύων κρατικῶν ἐσόδων ὑπερέβαινε τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 28.900.000, ἐπετρέπετο ὅπως τὸ πλεόνασμα, μετ' ἀφαίρεσιν τῶν οἰκείων δαπανῶν, ὑπολογισθέντων εἰς 18 % ἐπὶ τοῦ πλεονάσματος, διετί-

θετο ὡσαύτως κατὰ 60 % εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν εἰς ξένον νόμισμα δανείων. Εἰς ταῦτα ὑπήγετο καὶ τὸ παρόν, τὸ δὲ ποσοστὸν 60 % κατενέμετο εἰς 30 % πρὸς βελτίωσιν τοῦ τόκου καὶ εἰς 30 % πρὸς ἐπαύξησιν τοῦ χρεωλυσίου.

Βάσει τῶν ἀνωτέρω, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1898 μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 1918, κατεβλήθη, ἐκτὸς τῶν τόκων, χρεωλύσιον ἐκ χρ. φράγκων 18.694.000. Οὕτω, τὴν 1 Ἰανουαρίου 1919 τὸ ἀνεξόφλητον ποσὸν τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου εἶχε περιορισθῆ εἰς *χρ. φράγκα 84.805.500*, καλύπτον τὰς τότε εἰσέτι ἐν κυκλοφορίᾳ ἀπλᾶς ὁμολογίας, ἀνερχομένης εἰς 169.611.

Ἡ ἀπόσβεσις τοῦ δανείου τούτου συνεχίσθη ὁμαλῶς καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1919. Ἐν ἔτει ὅμως 1928, κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ ἐπιδιαιτητοῦ Moriaud, τὸ ζήτημα τῆς περαιτέρω ἐξοφλήσεως ἐρρυθμίσθη δι' ἐξαγορᾶς τῶν ὁμολογιῶν. Πάντως, κατὰ τὴν περίοδον ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1919 μέχρι 31 Μαρτίου 1932, ὅποτε ἀνεστάλη ἡ χρεωλυτικὴ ἐξυπηρέτησις τοῦ δημοσίου χρέους, κατεβλήθη χρεωλύσιον ἐκ χρ. φράγκων 14.343.500 συνολικῶς. Ἀπέμεινε συνεπῶς μέχρι σήμερον ἀνεξόφλητον ὀνομαστικὸν κεφάλαιον ἐκ *χρ. φράγκων 70.362.000*.

3. ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 1884, ΧΡ. ΦΡΑΓΚΩΝ 170.000.000, ΠΡΟΣ 5 %

Κατόπιν τῆς ἀπὸ 24 Νοεμβρίου 1883 συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῶν Τραπεζῶν Comptoir National d'Escompte de Paris, Société Générale de Paris, Banque de Paris et des Pays Bas, Banque Générale d'Egypte, Τραπεζῆς Κωνσταντινουπόλεως, Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, Τραπεζῆς Ἡπειροθεσσαλίας, Γενικῆς Πιστωτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ Τραπεζῆς Βιομηχανικῆς Πίστewος τῆς Ἑλλάδος, ὡς καὶ τοῦ ἀπὸ 4 Ἰανουαρίου 1884 Νόμου ΑΡΚΗ' «περὶ κυρώσεως συμβάσεως ἀφορώσης τὴν συνομολόγησιν δανείου ἐκ δραχμῶν 170.000.000», ἐξεδόθη τὸ ἐν ἐπικεφαλίδι δάνειον, διὰ δημοσίας ἐγγραφῆς ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν.

Σκοπὸς τοῦ δανείου τούτου ὑπῆρξεν ἡ ἄρσις τῆς τότε ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ἡ ἐνέργεια στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν παρασκευῶν καὶ ἡ κατασκευὴ σιδηροδρόμων. Τὸ δάνειον συνωμολογήθη διὰ κεφάλαιον χρ. φράγκων 170.000.000, διηρημένον εἰς 340.000 ὁμολογίας εἰς τὸν κομιστὴν, τῶν 500 χρ. φράγκων ἐκάστη. Ἐκ τῶν ὁμολογιῶν τούτων, αἱ 200.000 ἦσαν ἀπλαῖ, αἱ 14.000 πενταπλαῖ καὶ αἱ 7.000 δεκαπλαῖ. Ἄπασαι ἔφερον τοκομερίδια 1—130, λήξεως 1 Ἰουλίου 1946, ἀποδίδοντα ἐτησίως 25 χρ. φράγκα, ἧτοι πρὸς 5 % ἐτησίως. Ἡ ἐξόφλησις τῶν ὁμολογιῶν ἐπραγματοποιεῖτο δι' ἐξαμηνιαίων κληρώσεων, ἐκάστην 1 Ἰανουαρίου καὶ 1 Ἰουλίου, καὶ ἐντὸς 37 1/2 ἐτῶν. Ἡ πληρωμὴ κεφαλαίου καὶ τόκου ἀπηλλάσσετο πάσης φορολογίας καὶ διενηργεῖτο εἰς Ἀθήνας διὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τραπεζῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς Ἀλεξάνδρειαν διὰ τῆς Banque Générale d'Egypte, εἰς Λονδίνον διὰ τοῦ τραπεζικοῦ οἴκου C. I. Hambro and Son καὶ εἰς Παρισίους διὰ τῆς Comptoir National d'Escompte de Paris. Μετὰ τριακονταετίαν ἀπὸ τῆς κληρώσεως, αἱ ὁμολογίαι παρεγράφοντο, μετὰ πενταετίαν δὲ ἀπὸ τῆς λήξεως παρεγράφοντο τὰ τοκομερίδια.

Ἡ ὑπηρεσία τοῦ δανείου ἐξησφαλιζέτο ἐκ τῶν ἐξῆς κρατικῶν προσόδων :

- 1) Τοῦ πλεονάσματος τῶν εἰσπράξεων τῶν Τελωνείων Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Πατρῶν, Σύρου, Καλαμῶν, Κατακόλου, Κερκύρας, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου,
- 2) ἐκ τῶν τελῶν χαρτοσήμου, 3) ἐκ τῶν ἀποδόσεων γαιῶν καὶ φυτειῶν,
- 4) ἐκ τοῦ δικαιώματος καταναλώσεως καπνοῦ καὶ 5) ἐκ τοῦ συνόλου τῶν εἰσπράξεων τῶν Τελωνείων Ἀρτης, Βόλου καὶ Τσαγέζι (ἤδη Στομίου Ἀγιάς, Λαρίσης).

Αἱ ὡς ἄνω ὅμως 340.000 ὁμολογίαί, δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ διαθεθοῦν ἐξ ὀλοκλήρου. Ἐξ αὐτῶν διετέθησαν 200.000, ἐξ ὧν 110.000 ἠγόρασαν αἱ προμηθεῖσαι Τράπεζαι. Αἱ ὑπόλοιποι 140.000 ἠκυρώθησαν, βάσει τοῦ Νόμου ΑΥΟΔ' τοῦ ἔτους 1887. Οὕτω τὸ δάνειον περιορίσθη εἰς τὸ ὀνομαστικὸν ποσὸν τῶν *χρ. φράγκων 100.000.000.*

Ἡ τιμὴ ἐκδόσεως ἐκάστης ἀπλῆς ὁμολογίας εἶχεν ὀρισθῆ οὐχὶ κάτω τοῦ ποσοῦ τῶν χρ. φράγκων 342,50, οὐχὶ δηλαδὴ κατωτέρα τῶν 69,5% τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου. Ἐν τούτοις, τελικῶς εἰσπράχθησαν χρ. φράγκα 68.500.000 ἐν συνόλῳ, καλύπτοντα τὰ 68,5% τοῦ ὀνομαστικοῦ ποσοῦ τοῦ ὄλου δανείου. Ἡ διαφορὰ αὕτη προῆλθε διότι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, λόγῳ παλαιωτέρων ὑποχρεώσεων τῆς ἐκ συμβάσεων (βλ. συμβάσεις 24-11-1883 καὶ 20-12-1884, ὡς καὶ Νόμον ΑΡΚΗ' τοῦ 1884) ἠγόρασεν ὁμολογίας πρὸς χρ. φράγκα 357 ἐκάστην καὶ μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν χρ. φράγκων 9.000.000. Ὡσαύτως, πολλαὶ τῶν λοιπῶν ἀπλῶν ὁμολογιῶν ἐξεποιήθησαν εἰς τιμὰς ποικιλοῦσας μεταξὺ 330 καὶ 300 χρ. φράγκων (βλ. συμβάσεις καὶ Διατάγματα εἰς ὑπ' ἀριθ. 355 τῆς 23-12-1886 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως), προσέτι δὲ αἱ πιστώτρια Τράπεζαι εἰσέπραξαν, δι' ἔξοδα ἐγγραφῆς καὶ προμήθειάν των 1%, ἥτοι συνολικῶς χρ. φράγκα 2.300.000. Οὕτω τὸ πραγματικὸν ἐπιτόκιον τοῦ δανείου ἀνῆλθεν εἰς 7,15%.

Ἐκ τοῦ εἰσπραχθέντος ποσοῦ τῶν χρ. φράγκων 68.500.000, ἀπερροφήθησαν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν χρ. φράγκα 35.500.000 διὰ διαφόρους κρατικὰς ἀνάγκας. Τὸ ἀπομείναν δὲ ποσὸν τῶν χρ. φράγκων 33.000.000 ἐχρησιμοποιήθη πρὸς ἄρσιν τῆς ὑφισταμένης ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας τῶν τραπεζογραμματιῶν, ἥτις ὅμως μετὰ παρέλευσιν ἔτους ἐπανῆλθεν.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1884 μέχρι καὶ τοῦ 1897, τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον κατέβαλεν εἰς τοὺς ὁμολογιούχους τοῦ δανείου τούτου, ἐκτὸς τῶν τόκων, κεφάλαιον ἐκ χρ. φράγκων 9.469.000. Συνεπῶς, ὡς ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Παραρτήματος τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ' τοῦ 1898, τὸ ὑπόλοιπον τότε ἐν κυκλοφορίᾳ ὀνομαστικὸν κεφάλαιον ἀνήρχετο εἰς χρ. φράγκα *90.531.000.*

Εἶναι ἤδη γνωστὸν, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1898 ἐπεβλήθη διὰ τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ' διεθνῆς οἰκονομικὸς ἔλεγχος, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὑπηρεσίας τῶν μέχρι τότε συνομολογηθέντων ἐθνικῶν δανείων. Εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦτον ὑπήχθη καὶ τὸ παρὸν δάνειον, ὃ δὲ τρόπος ἐξοφλήσεώς του καθωρίσθη ὁ αὐτὸς μὲ τὸν τοῦ δανείου τοῦ 1884. Καθωρίσθη, δηλαδή, ὅπως ἔκτοτε καταβάλλεται ἐτησίως τὸς ἴσος πρὸς τὰ 32% τοῦ ἀρχικοῦ, ἥτοι χρ. φράγκα 4 ἀνὰ ἑξαμηνιαῖον τοκομερίδιον. Διὰ δὲ τὸ χρεωλύσιον, καταβάλλονται ἐτησίως τὰ 2% τοῦ

ἀρχικοῦ τόκου, ἦτοι χρ. φράγκα 90.531. Ὑφίστατο, ἐν τούτοις, ἡ δυνατότης βελτιώσεως τοῦ τόκου καὶ αὐξήσεως τοῦ χρεωλυσίου, ἐξαρτωμένη ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ὑπεγγύων προσόδων, κατὰ τὰ προαναφερθέντα σχετικῶς εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ δανείου τοῦ 1881.

Ὑπὸ τὰς διαρρυθμίσεις ταύτας, ἀπὸ τοῦ 1898 μέχρι καὶ τοῦ 1918 κατεβλήθη, ἐκτὸς τῶν τόκων, χρεωλύσιον διὰ τὸ δάνειον τοῦτο ἐκ χρ. φράγκων 16.818.000. Ἀπέμεινεν, ὅθεν, ἀνεξόφλητον ποσὸν ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου τὴν 1 Ἰανουαρίου 1919 ἐκ χρ. φράγκων 73.713.000, καλύπττον 147.426 ἀπλᾶς ὁμολογίας.

Ἡ ἀπόσβεσις τοῦ δανείου συνεχίσθη κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον μέχρι τοῦ ἔτους 1928, ὅποτε τὸ ζήτημα τῆς περαιτέρω ἐξοφλήσεως του ἐρρυθμίσθη δι' ἐξαγορᾶς ὁμολογιῶν, ὡς ἐγένετο καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ δανείου τοῦ 1881. Οὕτως, ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1919 καὶ μέχρι τῆς 31 Μαρτίου 1932 κατεβλήθησαν ὑπὸ τῆς Διεθνοῦς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ λογαριασμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, ἐκτὸς τῶν τόκων, χρ. φράγκα 12.413.000. Τοιοῦτοτρόπως ἀπέμεινε τότε ἀνεξόφλητον ὀνομαστικὸν κεφάλαιον ἐκ χρ. φράγκων 61.300.000, καλύπττον 122.600 ἀπλᾶς ὁμολογίας. Ἐκτοτε καὶ μέχρι τοῦδε τὸ ἐν κυκλοφορίᾳ κεφάλαιον ἐμειώθη εἰς χρ. φράγκα 61.261.500.

4. ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 1887 «ΜΟΝΟΠΩΛΙΩΝ», ΧΡ. ΦΡΑΓΚΩΝ 150.000.000, ΠΡΟΣ 4%

Δυνάμει τοῦ Νόμου ΑΥΟΔ' τῆς 28 Μαΐου/9 Ἰουνίου 1887, τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον συνωμολόγησεν ὁμολογιακὸν δάνειον ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου χρ. φράγκων 135.000.000, διὰ δημοσίας ἐγγραφῆς ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς τὴν ἄλλοδαπήν, ἐξοφλητέον ἐντὸς 75 ἐτῶν.

Σκοπὸς τοῦ δανείου ἦτο ἡ κάλυψις ἐλλειμμάτων τῆς κρατικῆς διαχειρίσεως, ἡ ἐξόφλησις χορηγηθεισῶν εἰς τὸ Δημόσιον προκαταβολῶν ὑπὸ ξένων χωρῶν καὶ τραπεζῶν, ἡ ἐξυπηρέτησις παλαιῶν ἐθνικῶν δανείων καὶ ἡ πληρωμὴ τῆς ἀξίας τριῶν θωρηκτῶν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, ἅτινα παρηγγέθησαν εἰς τὴν ἑταιρίαν Forges et Chantiers de la Méditerranée, ἀντὶ χρ. φράγκων 26.000.000.

Πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ δανείου παρεχωρήθησαν εἰς τοὺς δανειστὰς «πραγματικαί» ἐγγυήσεις, ἵνα ἀποφευχθῇ ἡ ἀποτυχία αὐτοῦ, ὡς εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ προηγουμένου δανείου τοῦ ἔτους 1884. Συγκεκριμένως, διετέθησαν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου αἱ εἰσπράξεις τῶν μονοπωλίων ἄλατος, πετρελαίου, παιγνιοχάρτων, πυρείων, σιγαροχάρτου καὶ ναξίας σμύριδος. Ἡ διαχείρισις μάλιστα τῶν μονοπωλιακῶν αὐτῶν ἀγαθῶν ἀνετέθη εἰς τὴν πρὸς τοῦτο συσταθεῖσαν τῷ 1888 Ἐταιρίαν Διαχειρίσεως Ὑπεγγείων Προσόδων, ἣτις, ὡς προαναφέρθη, ἀπετέλεσε περαιτέρω τὸν κύριον φορέα τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1898 εἰσαχθέντος Διεθνοῦς Οἰκονομικοῦ Ἐλέγχου. Αἱ ἐν λόγῳ ἐγγυήσεις ἔφερον τὸ δάνειον εἰς τὴν χρηματαγορὰν ὑπὸ τὸ ὄνομα «δάνειον μονοπω-

λίων. Πέραν τῶν ἐγγυήσεων αὐτῶν, αἱ ὁμολογίαι καὶ τὰ τοκομερίδια τοῦ δανείου ἀπηλλάσσοντο παντὸς φόρου, ἀκόμη καὶ μελλοντικῶς.

Τὸ δάνειον τελικῶς ἐξεδόθη διὰ χρ. φράγκα 135.000. 000 καὶ διηρέθη εἰς 270.000 ἀνωνύμους (εἰς τὸν κομιστήν) ὁμολογίας, ὀνομαστικῆς ἀξίας χρ. φράγκων 500, ἐξ ὧν αἱ 45.000 ἦσαν ἀπλαῖ, αἱ 15.000 πενταπλαῖ, καὶ αἱ 15.000 δεκαπλαῖ.

Ἄπασαι αἱ ὁμολογίαι ἔφερον ἐξαμηνιαῖα τοκομερίδια 1—106, πρὸς ὀνομαστικὸν ἐπιτόκιον 4%, ἤτοι χρ. φράγκα 10 ἀνὰ τοκομερίδιον ἀπλῆς ὁμολογίας, λήγοντα τὴν 1 Ἰουλίου 1940.

Ὁ ἐν προκειμένῳ τόκος κατεβάλλετο ἐκάστην 1 Ἰανουαρίου καὶ 1 Ἰουλίου. Ἡ ἀπόσβεςις τοῦ δανείου θὰ ἐπραγματοποιήτο ἐντὸς 75 ἐτῶν, δι' ἐξαμηνιαίων κληρώσεων, ἐκάστην 1 Ἰανουαρίου καὶ 1 Ἰουλίου. Βάσει ὅμως τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ' τοῦ 1898, ἡ ἀπόσβεςις αὕτη ἐνηργεῖτο ἔκτοτε δι' ἐξαγορᾶς, ἐφ' ὅσον αἱ ἐν τῇ χρηματαγορᾷ τιμαὶ τῶν ὁμολογιῶν ἤθελον εἶσθαι ὑπὲρ ἢ ὑπὸ τὸ ἄρτιον. Οἱ τίτλοι τῶν ὁμολογιῶν παρεγράφοντο μετὰ τριακονταετίαν ἀπὸ τῆς κληρώσεως ἢ ἐξαγορᾶς των, τὰ δὲ τοκομερίδια μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τῆς λήξεώς των.

Ἡ ἐκδοσις τοῦ δανείου ἐγένετο εἰς Παρισίους καί, κατόπιν συμβάσεως, ἀνελήφθη ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς Comptoir National d'Escompte de Paris, ἀντὶ χρ. φράγκων 337 ἀνὰ ἀπλῆν ὁμολογίαν. Οὕτω, τελικῶς εἰσεπράχθησαν χρ. φράγκα 90.990.000, καλύπτοντα τὰ 67,4% τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου, τὸ δὲ πραγματικὸν ἐπιτόκιον ἀνῆλθεν εἰς 5,95%.

Τὴν ἀπόσβεςιν τοῦ δανείου ἀνέλαβον αἱ Τράπεζαι καὶ δὴ εἰς Ἀθήνας ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, εἰς Λονδῖνον ἡ C. I. Hambro and Son καὶ εἰς Παρισίους ἡ προμηθεύσα Comptoir, ὡς καὶ αἱ Societé Général de Paris καὶ Crédit Lyonnais. Αὗται εἶχον δικαιοῦσιν εἰς ἀπόληψιν προμηθείας 1/2%.

Κατὰ τὴν χρονικὴν περίοδον 1887—1897 κατεβλήθησαν εἰς τοὺς ὁμολογιούχους δι' ἀπόσβεςιν κεφαλαίου χρ. φράγκα 1.955.000. Συνεπῶς, ὡς ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Παραρτήματος τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ' τοῦ 1898, παρέμενε τότε ἐν κυκλοφορίᾳ ὀνομαστικὸν κεφάλαιον ἐκ χρ. φράγκων 133.045.000

Ὡς ἴδομεν προηγουμένως, διὰ τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ' τοῦ 1898 ἐρρυθμίσθη νέος τρόπος πληρωμῆς κεφαλαίου καὶ τόκων τῶν προηγουμένως ἐπισκοπηθέντων δανείων, εἰς ἃ περιλαμβάνετο καὶ τὸ παρόν. Εἰδικώτερον διὰ τὸ δάνειον τοῦτο, ἡ ἀπόσβεςις αὐτοῦ ὠρίσθη εἰς ποσοστὸν 2% τοῦ ἀρχικοῦ αὐτοῦ τόκου, ἤτοι εἰς χρ. φράγκα 106.436 ἐτησίως. Ὡρίσθη ἐπίσης ὡς ἐλάχιστος καταβλητέος τόκος ποσοστὸν 43% τοῦ ἀρχικοῦ, ἤτοι εἰς χρ. φράγκα 4,30 καθ' ἀπλοῦν τοκομερίδιον. Ὑφίστατο ὁμοίως καὶ ἐν προκειμένῳ ἡ δυνατότης βελτιώσεως τῶν ποσῶν αὐτῶν, κατὰ τὰ σχετικῶς προεκτεθέντα εἰς τὰς ἀντιστοιχοῦς περιπτώσεις τῶν τριῶν παλαιότερων δανείων.

Ὑπὸ τὰς νέας ταύτας διαρρυθμίσεις τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου, κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1898—1918 ἐξωφλήθη κεφάλαιον ἐκ χρ. φράγκων 20.590.000.

Συνεπώς, τὴν 1 Ἰανουαρίου 1919 τὸ ἀνεξόφλητον ὀνομαστικὸν κεφάλαιον ἀνήρχετο εἰς χρ. φράγκα 112 455.000. Ἐκτοτε καὶ μέχρι τῆς 31 Μαρτίου 1932 ἐξωφλήθη περαιτέρω κεφάλαιον ἐκ χρ. φράγκων 17.333.500. Ἐναπέμενε, ὅθεν, ἀνεξόφλητον ὀνομαστικὸν κεφάλαιον χρ. φράγκων 95.121.500, καλύπτων 190.243 ἀπλᾶς ὁμολογίας. Ἐκτοτε τὸ ἐν κυκλοφορίᾳ κεφάλαιον περιωρίσθη εἰς χρ. φράγκα 95.113.000.

5. ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 1889 «ΠΑΓΙΟΝ», ΧΡ. ΦΡΑΓΚΩΝ 155.000.000, ΠΡΟΣ 4 %

Εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἄρθρων 1 καὶ 4 τοῦ Νόμου ΑΨ' τοῦ 1889, δι' ὧν παρείχεται εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν τὸ δικαίωμα νὰ συνομολογήσῃ δάνεια πάγια, ἀνευ εἰδικῶν ἐγγυήσεων, ἐπὶ τόκῳ οὐχὶ ἀνώτερον τοῦ 6 % ἐτησίως, ἵνα ἐκ τοῦ προϊόντος των προβῆ εἰς τὴν ἀπόσβεσιν ἢ ὀπωσδήποτε ἐξυπηρέτησιν ἐτέρων προγενεστέρων δανείων, ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν συνωμολόγησε διὰ λογαριασμὸν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὸ ὡς ἄνω δάνειον, πραγματοποιηθὲν εἰς δύο μὲν τμήματα, ἅτινα ὅμως ἀπετέλεσαν ἑνιαῖον δάνειον, τὸ γνωστὸν ὡς «πάγιον».

Τὸ πρῶτον τῶν ἐν λόγῳ τμημάτων τοῦ δανείου συνωμολογήθη ἐπὶ τῆ βάσει συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τοῦ ἐν Λονδίῳ τραπεζικοῦ οἴκου C. I. Hambro and Son, κυρωθείσης διὰ τοῦ ἀπὸ 14 Φεβρουαρίου 1889 Βασ. Διατάγματος. Τὸ δεύτερον τμήμα συνωμολογήθη βάσει ἐτέρας συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῶν τραπεζικῶν οἴκων Antony Gibbs and Sons τοῦ Λονδίνου καὶ Bleichröder τοῦ Βερολίνου, ὡς καὶ τῆς Τραπεζῆς Κωνσταντινουπόλεως, κυρωθείσης διὰ τοῦ ἀπὸ 6 Μαΐου 1889 Βασ. Διατάγματος.

Τὸ ὀνομαστικὸν κεφάλαιον τοῦ παγίου τούτου δανείου ἀνήρχετο, διὰ μὲν τὸ πρῶτον αὐτοῦ τμήμα εἰς χρ. φράγκα 30.000.000 (ἢ εἰς τὸ ἰσότιμον αὐτῶν ἐκ Λ. Α. 1.200.000 ἢ ἐκ R. M. 24.000.000), διὰ δὲ τὸ δεύτερον τμήμα εἰς χρ. φράγκα 125.000.000 (ἢ εἰς τὸ ἰσότιμον αὐτῶν ἐκ Λ. Α. 5.000.000, ἢ ἐκ R. M. 100.000.000). Συνολικῶς, ὅθεν, τοῦτο ἀνήρχετο εἰς χρ. φράγκα 155.000.000 (ἢ εἰς τὸ ἰσότιμόν των ἐκ Λ. Α. 6.200.000 ἢ ἐκ R. M. 124.000.000). Τὸ ὀνομαστικὸν αὐτοῦ ἐπιτόκιον καθωρίσθη εἰς 4 % ἐτησίως, πληρωτέον καθ' ἑξάμηνον, τὴν 1 Ἀπριλίου καὶ τὴν 1 Ὀκτωβρίου ἐκάστου ἔτους. Πρὸς τοῦτο, ἐξεδόθησαν ἀνώνυμοι ὁμολογίαι δι' ἀμφοτέρα τὰ τμήματα τοῦ δανείου, ὡς ἑξῆς: 55.000 ὁμολογίαι ὀνομαστικῆς ἐκάστη ἀξίας χρ. φράγκων 500, ἐπίσης 26.000 ὁμολογίαι ὀνομαστικῆς ἐκάστη ἀξίας χρ. φράγκων 2.500 καὶ 5.000 ὁμολογίαι ἐκ χρ. φράγκων 12.500 ἐκάστη. Εἰς τὰς ὁμολογίας ταύτας ἦσαν προσηρητημένα ἀνὰ 40 τοκομερίδια, πληρωτέα ἀνὰ ἑξαμηνίαν καὶ παραγραφόμενα μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τῆς λήξεώς των, ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν ἀπλῶν ἐκ χρ. φράγκων 8, τῶν πενταπλῶν ἐκ χρ. φράγκων 50 καὶ τῶν εἰκοσιπενταπλῶν ἐκ χρ. φράγκων 250. Τό τε κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι ἀπηλλάσσοντο παντὸς παρόντος καὶ μέλλοντος φόρου. Μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῶν 40 ἀρχικῶν τοκομεριδίων, ὑφίστατο δυνατότης ἐκδόσεως καὶ παροχῆς νέων φύλλων τοιούτων.

Τὰ λήγοντα τοκομερίδια ἐπληρώνοντο εἰς Ἀθήνας ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπὸ τοῦ 1929 ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, εἰς Βερολίνον ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Γερμανίας, εἰς Λονδίνον ὑπὸ τοῦ οἴκου C.I. Hambro and Son καὶ εἰς Παρισίους ὑπὸ τοῦ Comptoir National d'Es-compte de Paris.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ δανείου ἐπραγματοποιήθη, διὰ μὲν τὸ πρῶτον αὐτοῦ τμήμα εἰς ποσοστὸν $68\frac{1}{8}\%$, διὰ δὲ τὸ δεύτερον εἰς $72,75\%$ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας του. Ἐν ἄλλοις λόγοις, τὸ πραγματικὸν κεφάλαιον τοῦ δανείου ἦτο, διὰ τὸ πρῶτον μῆμα χρ. φράγκα 20.437.500 (ἢ Λ.Α. 817.500) καὶ διὰ τὸ δεύτερον χρ. φράγκα 90.937.500 (ἢ Λ.Α. 3.637.500), τούτέστι συνολικῶς χρ. φράγκα 111.375.000 (ἢ Λ.Α. 455.000), ἔναντι τοῦ ὀνομαστικοῦ τῶν χρ. φράγκων 155.000.000, Οὕτω, τὸ πραγματικὸν ἐπιτόκιον τοῦ δανείου ἀνῆρχετο εἰς $5,7\%$.

Τὸ προῖον τοῦτο τοῦ δανείου διετέθη ὡς ἑξῆς: Ἐκ τοῦ πρώτου τμήματος, πρῶτον πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ δημοσίου χρέους, ἐξ ἐσωτερικοῦ προσωρινοῦ δανείου τοῦ ἔτους 1887, χρ. φράγκα 10.200.000, δεύτερον πρὸς τὰς Τραπεζὰς Ἐθνικὴν Ἡπειροθεσσαλίας καὶ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τρίτον δι' ἐξαγορὰν ἐντόκων γραμματίων συνολικοῦ ποσοῦ Λ.Α. 400.000, ἐκδοθέντων τὴν 6 Δεκεμβρίου 1888. Ἐκ τοῦ δευτέρου τμήματος, ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς ἐξόφλησιν ὑπολοίπου κεφαλαίου τριῶν ἐσωτερικῶν ἐθνικῶν δανείων (τοῦ 1879 ἐκ δραχ. 60.000.000, πρὸς 6% , τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων καὶ Καλαμῶν ἐκ Λ.Α. 950.480, πρὸς 6% καὶ τοῦ σιδηροδρόμου Μεσολογγίου—Ἀγρινίου ἐκ δραχ. 148.780, πρὸς 6%), ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς μετατροπὴν τοῦ ἐπιτοκίου ἀπὸ 6% εἰς 5% τοῦ ἐσωτερικοῦ δανείου τοῦ 1874 ἐκ δραχ. 26.000.000.

Διὰ τοῦ νόμου ΒΦΙΘ' τοῦ 1898, ἐγένετο περιορισμὸς καὶ διὰ τὸ δάνειον τοῦτο τοῦ καταβαλλομένου τόκου εἰς τὰ 32% τοῦ ἀρχικοῦ, ἦτοι εἰς $1,28\%$, πληρωνομένου ἕκτοτε ἐξαμηνιαίως ποσοῦ χρ. φράγκων 3,20 ἀνὰ ἀπλοῦν τοκομερίδιον.

Πέραν τούτου, τὸ δάνειον ἀπὸ πάγιον κατέστη χρεωλυτικόν, ρυθμισθέντος εἰς τὸν Νόμον ΒΦΙΘ' τοῦ τρόπου τῆς ἀποσβέσεώς του, συμφώνως πρὸς τὰ ἐκτεθέντα εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ δανείου τοῦ 1881, τῶν τίτλων αὐτοῦ παραγραφομένων μετὰ τριακονταετίαν ἀπὸ τῆς κληρώσεώς των. Βάσει δὲ τοῦ ἀρθρου 1 τοῦ Παραρτήματος τοῦ ὡς εἴρηται Νόμου, τὸ ὀνομαστικὸν κεφάλαιον καθωρίσθη, ὡς εἶχεν ἐξ ἀρχῆς, εἰς χρ. φράγκα 155.000.000. Δι' ἀπόσβεσιν αὐτοῦ ἕκανοῦσθη ἡ καταβολὴ τῶν 2% τοῦ ἀρχικοῦ τόκου, ἦτοι ἐτησίως ποσοῦ χρ. φράγκων 124.000. Ἡ αὔξησις τοῦ χρεωλυτικοῦ τούτου καὶ ἡ βελτίωσις τοῦ τόκου διήκοντο ὑπὸ τῶν αὐτῶν δυνατοτήτων τῶν ἐκτεθεισῶν ἤδη εἰς παρομοίαν περίπτωσιν τοῦ δανείου τοῦ 1881.

Ἐπὶ τὰς ἐν προκειμένῳ διαρρυθμίσεις τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου, κατεβλήθησαν κατὰ τὰ ἔτη 1898—1919 εἰς τοὺς ὀμολογιούχους πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ κεφαλαίου χρ. φράγκα 30.548.000. Οὕτω, τὸ ὀφειλόμενον ὀνομαστικὸν κεφάλαιον ἀνῆρχετο τὴν 1 Νοεμβρίου 1919 εἰς χρ. φράγκα 124.452.000. Ἐκτοτε καὶ μέχρι τῆς 31 Μαρτίου 1932 ἐξωφλήθη συμπληρωματικῶς κεφάλαιον

ἔκ χρ. φράγκων 18.925.000, ἑναπομείναντος ἐν κυκλοφορίᾳ ποσοῦ χρ. φράγκων 105.527.000, καλύπτοντος 211.054 ἀπλᾶς ὁμολογίας. Ἐκτοτε, τὸν ἐν κυκλοφορίᾳ κεφάλαιον ἐμειώθη εἰς χρ. φράγκα 105.514.000.

6. ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 1890 «ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ - ΛΑΡΙΣΗΣ»,
ΧΡ. ΦΡΑΓΚΩΝ 89.875.000, ΠΡΟΣ 5 %

Διὰ τοῦ Νόμου ΑΥΜΕ΄ τῆς 7 Ἀπριλίου 1889, ἐπιεράπη ἡ συνομολόγησις ὁμολογιακοῦ δανείου, ὀνομαστικοῦ μὲν ποσοῦ χρ. φράγκων 89.875.000, πραγματικοῦ δὲ χρ. φράγκων 80.000.000, πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν δαπανῶν κατασκευῆς καὶ συμπληρώσεως τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Πειραιῶς—Λαρίσης—Συνόρων καὶ τῶν διακλαδώσεων αὐτῆς. Ὡς ἐγγύησις διὰ τὴν κανονικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δανείου τούτου, παρεσχέθη ἡ καθαρὰ πρόσσδος ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς ἐν λόγῳ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς καὶ τὸ δικαίωμα ἐγγραφῆς πρώτης ὑποθήκης ἐφ' ὅλης τῆς γραμμῆς ταύτης. Τὸ δάνειον καθωρίσθη ὅπως ἀποφέρῃ ἐτήσιον τόκον πρὸς 5 % καὶ ἦτο ἀποσβεστέον ἐντὸς 99 ἐτῶν δι' ἐξαμηνιαίων κληρώσεων, κατὰ τὸ σύστημα τῆς συνθέτου χρεωλυσίας. Αἱ ὁμολογίαι ἦσαν παραγραπτέαι μετὰ τριακονταετίαν ἀπὸ τῆς κληρώσεως των, ἐνῶ τὰ τοκομερίδια παρεγράφοντο μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τῆς λήξεώς των. Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι ἀπηλλάσσοντο παντὸς παρόντος καὶ μέλλοντος φόρου. Συνάμα, τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον διετήρει τὸ δικαίωμα τῆς ἐν παντὶ χρόνῳ μερικῆς ἢ ὅλοσχεροῦς ἐξοφλήσεως τοῦ δανείου. Οἱ λοιποὶ ὅμως ὄροι πραγματοποιήσεως τοῦ δανείου προεβλέφθη ὅπως ὀρισθοῦν διὰ Βασ. Διαταγμάτων.

Οὕτω, διὰ τοῦ Βασ. Διατάγματος τῆς 31 Μαΐου 1890, ἐξεδόθη εἰς ἐγγραφὴν δάνειον ἐκ Λ. Α. 3.595.000, ἐξ οὗ ποσὸν Λ. Α. 1.800.000 εἶχον ἀναλάβει διὰ συμβάσεως ἡ ἐν Βερολίῳ National Bank für Deutschland καὶ ὁ ἐν Λονδίῳ τραπεζικὸς οἶκος C. I. Hambro and Son. Ἐκ τοῦ πρώτου τούτου τμήματος τοῦ δανείου ἠγοράσθησαν ὁμολογίαι ὀνομαστικοῦ ποσοῦ χρ. φράγκων 45.000.000. Δεδομένου δὲ ὅτι τοῦτο ἐξεδόθη εἰς τὰ 89 % τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας του, τὸ πραγματικὸν ποσὸν ἀνῆλθεν εἰς χρ. φράγκα 40.050.000.

Βραδύτερον, διὰ Βασ. Διατάγματος τῆς 21 Δεκεμβρίου 1890, τὸ Δημόσιον ἐπώλησεν εἰς τὴν Γενικὴν Πιστωτικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος ὁμολογίας, ὀνομαστικοῦ μὲν κεφαλαίου χρ. φράγκων 15.000.000, πραγματικοῦ δὲ χρ. φράγκων 12.900.000, καθόσον τὸ δεύτερον τοῦτο τμήμα τοῦ δανείου ἐξεδόθη εἰς τὰ 86 % τῆς ὀνομαστικῆς του ἀξίας.

Ἐκτοτε δὲν ἐξεδόθη ἕτερον σχετικὸν Βασ. Διάταγμα. Δι' ὃ τὰ ὡς δύο τμήματα ἀπετέλεσαν τὸ ὅλον δάνειον, ὅπερ οὕτω συνήφθη εἰς τὸ ὀνομαστικὸν κεφάλαιον τῶν χρ. φράγκων 60.000.000 καὶ εἰς τὸ πραγματικὸν τῶν χρ. φράγκων 52.950.000. Συνεπῶς, τὸ πραγματικὸν ἐπιτόκιον τοῦ δανείου ἦτο 5,66 %.

Εἰς τοὺς ἀγοραστὰς ἀμφοτέρων τῶν τμημάτων τοῦ δανείου παρεδόθησαν ἀνώνυμοι ὁμολογίαι εἰς τρεῖς σειράς, ὡς ἐξῆς : 35.000 ὁμολογίαι ὀνομαστικῆς ἐκάστη ἀξίας χρ. φράγκων 500, 22.000 ὁμολογίαι ὀνομαστικῆς ἐκάστη ἀξίας χρ. φράγκων 2.500 καὶ 1.390 ὁμολογίαι ἐκ χρ. φράγκων 12.500 ἐκάστη. Εἰς τὰς ὁμολογίας ταύτας ἦσαν προσηρητημένα ἀνα 40 τοκομερίδια, πληρωτέα

καθ' εξαμηνίαν τὴν 15 Ἰουνίου καὶ τὴν 15 Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους. Μετὰ τὴν ἐξάντλησίν των, προεβλέφθη ἡ παροχὴ νέων φύλλων τοιούτων. Τὰ ἐν λόγῳ τοκομερίδια κατὰ τὴν λήξιν των ἦσαν πληρωτέα εἰς Ἀθήνας ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπὸ τοῦ 1929 ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, εἰς Βερολίνον ὑπὸ τῆς National Bank für Deutschland, εἰς Λονδίνον ὑπὸ τοῦ οἴκου C. I. Hambro and Son καὶ εἰς Παρίσιους ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς Crédit Lyonnais.

Τὸ συνολικῶς εἰσπραχθὲν πραγματικὸν ποσὸν τοῦ δανείου, ἐχρησιμοποίηθη κατὰ μὲν τὸ ποσὸν τῶν χρ. φράγκων 30.950.000 πρὸς πληρωμὴν τοκοχρεωλυσιῶν παλαιῶν δανείων καὶ ἀπόσβεσιν δανείων ἀνεξαρτησίας, κατὰ δὲ τὸ ὑπόλοιπον ποσὸν τῶν χρ. φράγκων 22.000.000 πρὸς κατασκευὴν τμήματος τῆς προμνησθείσης σιδηροδρομικῆς γραμμῆς.

Διαρκούσης τῆς χρονικῆς περιόδου 1890—1898, κατεβλήθησαν εἰς τοὺς ὀμολογιούχους δι' ἀπόσβεσιν κεφαλαίου χρ. φράγκων 98.500. Συνεπῶς, καὶ συμφώνως καὶ πρὸς τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Παραρτήματος τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ' τοῦ 1898, παρέμενε τότε ἐν κυκλοφορίᾳ ὀνομαστικὸν κεφάλαιον ἐκ χρ. φρ. 59.901.500.

Πᾶν ὅ,τι ἱστορήθη διὰ τὰ προηγούμενα ἐθνικὰ δάνεια εἰς ξένον νόμισμα, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ διεθνoῦς οικονομικοῦ ἐλέγχου, ἰσχύει καὶ ἐνταῦθα. Εἰδικώτερον διὰ τὸ δάνειον τοῦτο, ὃ ἐλάχιστος ὄρος τοῦ ὀρισθέντος ἀρχικοῦ τόκου ἦτο ποσοστὸν 32 % αὐτοῦ, ἦτοι 1,6 %, ὅπερ σημαίνει 4 χρ. φράγκα κατὰ εξαμηνιαῖον ἀπλοῦν τοκομερίδιον. Τὸ χρεωλύσιον προσδιωρίσθη εἰς ποσοστὸν 2 % τοῦ ἀρχικοῦ τόκου, ἦτοι εἰς χρ. φράγκα 59.901,50. Αἱ δυνατότητες αὐξήσεως τοῦ χρεωλυσίου καὶ βελτιώσεως τοῦ τόκου ἦσαν ἀκριβῶς αἱ αὐταί, ὡς εἰς τὰς ἀντιστοιχίας περιπτώσεις τῶν πέντε παλαιότερων δανείων.

Ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω διαρρυθμίσεις τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου, κατεβλήθη εἰς τοὺς ὀμολογιούχους πρὸς ἀπόσβεσιν, κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1898—1918 κεφάλαιον χρ. φράγκων 11.330.000. Τὸ ὀφειλόμενον, ὅθεν ὀνομαστικὸν κεφάλαιον ἀνήρχετο τὴν 1 Ἰανουαρίου 1919 εἰς χρ. φράγκα 48.571.500.

Ἐκτοτε καὶ μέχρι τῆς 31 Μαρτίου 1932, ἐξωφλήθη συμπληρωματικῶς καὶ ἕτερον κεφάλαιον, ἐναπομείναντος μέχρι τοῦδε ἐν κυκλοφορίᾳ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου ἐκ χρ. φράγκων 40.183.000, καλύπτοντος 80.366 ὀμολογίας.

7. ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 1893 «ΚΕΦΑΛΑΙΩΣΕΩΣ», ΧΡ. ΦΡΑΓΚΩΝ 100.000.000, ΠΡΟΣ 5 %

Συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν Νόμων ΒΖΖ' τῆς 31 Ἰουλίου 1892 καὶ ΒΠΙΕ' τῆς 22 Δεκεμβρίου 1892, ἐπετράπη εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον, ὅπως διὰ Βασ. Διαταγμάτων συνομολογή τοκοχρεωλυτικὰ δάνεια εἰς ξένον νόμισμα, ἐπὶ ἐπιτοκίῳ μὴ ὑπερβαίνοντι τὰ 8 % τοῦ πραγματικοῦ κεφαλαίου καὶ τῆ ἐγγυήσει κρατικῶν προσόδων.

Ἡ πρόβλεψις τοῦ δανεισμοῦ τούτου ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ἐπαρκῶν κρατικῶν ἐσόδων, διὰ 1) τὴν πληρωμὴν τῶν ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1893 μέχρι

Ἰουλίου 1895 ληγόντων τοκομεριδίων τῶν προηγουμένων εἰς ξένον νόμισμα δανειῶν καὶ τὴν ἐξαργύρωσιν τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα κληρωθησομένων ὁμολογιῶν, 2) τὴν ἐξόφλησιν τοῦ ἐκ χρ. φράγκων 16.500.000 προσωρινοῦ δανείου τοῦ ἔτους 1892 καὶ 3) τὴν μερικὴν ἐξόφλησιν τῶν εἰς χρυσὸν ὀφειλομένων ἐντόκων γραμματίων.

Εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ὡς ἄνω διατάξεων, ἐξεδόθη τὴν 30 Μαΐου 1893. Βασ. Διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐκυρώθησαν σχετικαὶ αὐθημερὸν συμβάσεις μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῶν Τραπεζῶν, ἄφ' ἐνὸς τῆς ἐν Λονδίῳ C. I. Hambro and Son καὶ ἄφ' ἑτέρου τῶν ἐν Ἀθήναις Ἑθνικῆς, Ἡπειροθεσσαλίας καὶ Ἰονικῆς. Ἐπετράπη συνάμα διὰ τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος ἡ ἐκδοσις ὁμολογιακοῦ δανείου, κληθέντος «κεφαλαιώσεως» (funding) ὑπὸ τοῦ μνησθέντος ἐν Λονδίῳ τραπεζικοῦ οἴκου, ἐπὶ προμηθεῖα του (μετὰ τῶν ἐξόδων) $1\frac{5}{8}\%$. Τὸ δάνειον τοῦτο προεβλέφθη νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ποσοδὸν τῶν χρ. φράγκων 100.000.000 (ἢ λιρῶν στερλινῶν 4.000.000), πρὸς ὀνομαστικὸν ἐπιτόκιον 5% , ἐξοφλητέον διὰ χρεωλύτρου $1/2\%$ ἑτησίως, κατὰ τὸ σύστημα τῆς συνθέτου χρεωλύσεως.

Ἡ ἐξόφλησις τούτου καθωρίσθη νὰ πραγματοποιηθῇ δι' ἐξαγορᾶς μὲν, ὁσάκις αἱ τιμαὶ εἶναι κατώτεραι τοῦ ἀρτίου, διὰ κληρώσεων δέ, ὁσάκις αὐταὶ τυγχάνουν ἀνώτεραι τοῦ ἀρτίου. Ὡσαύτως ὠρίσθη ὅπως τὸ ἀποσβενόμενον κεφάλαιον καὶ οἱ ληξιπρόθεσμοὶ τόκοι καταβάλλωνται ἀνὰ τριμηνίαν καὶ δὴ τὴν 1 Ὀκτωβρίου, τὴν 1 Ἰανουαρίου, τὴν 1 Ἀπριλίου καὶ τὴν 1 Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους. Ἡ καταβολὴ αὕτη θὰ διενεργηθῇ διὰ τοῦ ὡς ἄνω ἐν Λονδίῳ οἴκου ἢ διὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ κατονομασθησομένων τραπεζῶν εἰς Ἀθήνας, Βερολίνον, Λονδίνον καὶ Παρισίους, ἐπὶ προμηθεῖα των $1/2\%$. Ὁ τόκος θὰ ἤρχιζε καταβαλλόμενος ἀπὸ τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1893, ἐνῶ ἡ ἀπόσβεσις τοῦ κεφαλαίου θὰ ἤρχιζε τὴν 1 Ἰανουαρίου 1899 καὶ θὰ ἔληγε κατὰ τὸ ἔτος 1947. Τὸ Δημόσιον διετήρησε τὸ δικαίωμα, ὅπως πρὸ τῆς προθεσμίας τῆς ἀποσβέσεως τῶν ἐκδοθησομένων ὁμολογιῶν, νὰ ἐνεργῇ τὴν ἐξαγοράν των. Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι ἀπηλλάσσοντο παντὸς παρόντος καὶ μέλλοντος φόρου. Αἱ ἐν λόγῳ ὁμολογιαὶ ἔτυχον, ὡς καὶ αἱ τῶν προηγουμένων δανειῶν, τῆς τριακονταετοῦς ἀπὸ τῆς κληρώσεώς των παραγραφῆς καὶ τὰ τοκομερίδια τῆς πενταετοῦς ἀπὸ τῆς λήξεώς των τοιαύτης.

Πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου, τὸ ἄρθρον 6 τοῦ προαναφερθέντος Διατάγματος προέβλεπεν ὡς ἐγγύησιν τὰς ἀκολουθοῦντας κρατικὰς προσόδους: 1) τὸν ἐγγυον φόρον ἐπὶ τῆς σταφίδος, τῶν σύκων καὶ τῶν κουκουλιῶν, 2) τὸν φόρον καὶ τὸ δικαίωμα ἐπικαρπίας ἐπὶ τῶν βαλανιδίων καὶ κικιδίων, 3) τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ καθαροῦ εἰσοδήματος καὶ τὰ τέλη ἐπὶ τῶν μερισμάτων τῶν ἀνωνύμων ἑταιριῶν, 4) τὸν φόρον καὶ τὰ δικαιώματα τῶν μεταλλείων καὶ ὀρυχείων, 5) τὸ δικαίωμα ἐπὶ τῆς προσόδου τῶν σκωριῶν τοῦ Λαυρίου, 6) τὰ $3/5$ τοῦ ἐξαγωγικοῦ τέλους ἐπὶ τοῦ ἐλαίου καὶ τῆς σταφίδος τῆς Ἐπτανήσου, 7) τὰ τέλη τῶν ἐπὶ τῶν διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἐκδιδομένων εἰσιτηρίων τῶν ἀτμοπλοίων, 8) τὰ εἰς χρυσὸν εἰσπραττόμενα προξενικὰ τέλη καὶ 9) τὰ τέλη ἀγκυροβολίας καὶ φαρικά, ἐπίσης καταβλητέα εἰς χρυσόν. Πάντες οὗτοι

οί φόροι, τὰ τέλη καὶ τὰ δικαιώματα προϋπελογίσθησαν τότε ὅτι ἀπέδιδον ἐτησίως 7.650.000 χρυσᾶς δραχμᾶς.

Διὰ τῶν προμνησθεισῶν δύο ἀπὸ 30 Μαΐου 1893 συμβάσεων, συνεφωνήθη ὅπως τὸ δάνειον ἐκδοθῆ εἰς τὰ 67 % τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου. Διὰ τῆς συναφθείσης ὁμως τὴν 9 Ἰουνίου 1893 μεταγενεστέρως συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῶν τραπεζῶν Hambro, Ἑθνικῆς καὶ Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ὁποία ἐκυρώθη διὰ τοῦ ἀπὸ 12 Ἰουνίου 1893 Βασ. Διατάγματος, ἐπετράπη ἡ ἐκδοσις τοῦ δανείου μέχρι ποσοῦ χρ. φράγκων 5.500.000 (ἢ Λ. Α. 220.000) εἰς τὰ 65 % τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου καὶ μὲ ἀμοιβὴν τῶν ἐν λόγῳ τραπεζῶν 5 % ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τούτου.

Ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας, ἀρχικῶς ἐπραγματοποιήθη ἐγγραφὴ διὰ τὸ ὀνομαστικὸν πῶσον τῶν χρ. φράγκων 8.259.267,60. Μέχρι δὲ τέλους τοῦ 1893, συμπληρωματικῶς ἐπραγματοποιήθη ἐγγραφὴ διὰ χρ. φράγκα 479.732,50. Τελικῶς, ὅθεν, τὸ δάνειον ἐξεδόθη μόνον διὰ τὸ ὀνομαστικὸν πῶσον τῶν *χρ. φράγκων 9.739.000*, (ἢ Λ. Α. 389.560, ἢ R. M. 7.739.000). Ἐκ τοῦ ποσοῦ, ἐν τούτοις, τούτου, τὸ Δημόσιον εἰσέπραξε πράγματι *χρ. φράγκα 5.500.000*. Οὕτω, τὸ πραγματικὸν ἐπιτόκιον τοῦ δανείου ἀνῆλθεν εἰς 8,8 %.

Τὴν 10 Δεκεμβρίου 1893, ἐξεδόθη ὁ Νόμος ΒΡ4Ε', ὅστις ὥρισεν ὅτι προσωρινῶς θὰ κατεβάλλωντο εἰς τοὺς ὁμολογιούχους τὰ 30% εἰς χρυσὸν τῶν ἐκάστοτε ληξιπροθέσμων τόκων.

Ἀρχικῶς, εἰς τοὺς δανειστάς ἐδόθησαν προσωρινὰ ἀποδείξεις (scrips). Κατόπιν ὁμως τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ Παραρτήματος τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ' τοῦ 1898 καὶ τῶν εἰς ἐκτέλεσιν τούτου ἐκδοθέντων Βασ. Διαταγμάτων τῆς 26 Ὀκτωβρίου 1898 καὶ τῆς 18 Μαρτίου 1899, οἱ προσωρινοὶ οὗτοι τίτλοι ἀντηλλάγησαν δι' ὀριστικῶν. Συγκεκριμένως, ἐξεδόθησαν ὁμολογίαι εἰς τὸν κομιστὴν δύο σειρῶν. Ἡ πρώτη σειρά, ὑπ' αὔξοντα ἀριθμοὺς 1—3095, περιελάμβανε 3.095 πενταπλᾶς ὁμολογίας, ὀνομαστικῆς ἐκάστη ἀξίας χρ. φράγκων 2.500 (ἢ Λ. Α. 100, ἢ R. M. 2.000). Ἡ δευτέρα σειρά, ὑπ' αὔξοντα ἀριθμοὺς 3096—7098, περιελάμβανε 4.003 ἀπλᾶς ὁμολογίας, ὀνομαστικῆς ἐκάστη ἀξίας χρ. φράγκων 500 (ἢ Λ. Α. 20, ἢ R. M. 400). Αἱ ὁμολογίαι αὗται ἔφερον τριμηνιαία τοκομερίδια 1—180, λήγοντα κατὰ τὰς προαναφερθείσας ἡμερομηνίας καὶ ἐξαντλούμενα τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1943.

Τὸ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀποσβενόμενον κεφάλαιον καὶ οἱ ληξιπρόθεσμοι τόκοι, καθωρίσθη ὅπως πληρώνωνται εἰς τοὺς ὁμολογιούχους, εἰς Ἀθήνας ὑπὸ τῆς Ἑθν. Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπὸ τοῦ 1929 ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, εἰς Βερολίνον ἢ Φραγκφούρτην ὑπὸ τῆς National Bank für Deutschland ἢ τῶν τραπεζικῶν οἰκῶν Bleichröder καὶ Erlangers and Son, εἰς Λονδίνον ὑπὸ τοῦ τραπεζικοῦ οἴκου C. I. Hambro and Son καὶ εἰς Παρίσιους ὑπὸ τοῦ Comptoir National d'Escompte de Paris.

Ὡς πρὸς τὸν τρόπον πληρωμῆς τοῦ χρεωλυσίου καὶ τοῦ τόκου ἀπὸ τὸ 1898 καὶ ἐντεύθεν, ἴσχυσε καὶ εἰς τὸ δάνειον τοῦτο πᾶν ὅ,τι ἐγράφη διὰ τὰ προηγούμενα ἐθνικὰ εἰς ξένον νόμισμα δάνεια, μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ'. Ἐν προκειμένῳ, τὸ χρεωλύσιον προσδιωρίσθη εἰς ποσοστὸν 2 % τοῦ

ἀρχικοῦ τόκου, ἦτοι εἰς χρ. φράγκα 9.739. Ἐξ ἄλλου, ὁ ἐλάχιστος ὄρος τοῦ ὀρισθέντος τόκου συνίστατο εἰς τὰ 32% τοῦ ἀρχικοῦ τόκου, ἦτοι εἰς χρ. φράγκα 1,6% ἰσοδυναμοῦντα πρὸς 2 χρ. φράγκα κατὰ τριμηνιαῖον ἀπλοῦν τοκομερίδιον. Αἱ δυνατότητες αὐξήσεως τοῦ χρεωλυσίου καὶ βελτιώσεως τοῦ τόκου ἦσαν ἀκριβῶς αἱ αὐταί, ὡς εἰς τὰς προηγηθείσας περιπτώσεις.

ὑπὸ τὰς ὡς ἄνω διαρρυθμίσεις τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου, ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1899 μέχρι τῆς 31 Μαρτίου 1919 κατεβλήθη εἰς τοὺς ὁμολογιούχους ὀνομαστικὸν κεφάλαιον χρ. φράγκων 1.993.500. Τοιουτοτρόπως, τὸ ὀφειλόμενον τὴν 1 Ἀπριλίου 1919 κεφάλαιον ἀνήρχετο εἰς χρ. φράγκα 7.745.500.

Ἐκτοτε καὶ μέχρι τῆς 31 Μαρτίου 1932, ἐξωφλήθη συμπληρωματικῶς κεφάλαιον ἐκ χρ. φράγκων 1.253.000, ἐναπομείναντος τότε καὶ μέχρι τοῦδε ἐν κυκλοφορίᾳ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου ἐκ χρ. φράγκων 6.492.500, ἐκ συνολικοῦ ἀριθμοῦ 12.985 ὁμολογιῶν.

8. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 1898 «ΗΓΓΥΗΜΕΝΟΝ», ΧΡ. ΦΡΑΓΚΩΝ 170.000.000, ΠΡΟΣ 2,5%

Μετὰ τὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα ἀτυχῆ Ἑλληνο-τουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1897, τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους ἐτέθησαν, ὡς ἤδη εἶναι γνωστὸν ἐκ τῶν προεκτεθέντων, ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Διεθνούς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς, συσταθείσης διὰ τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ' τῆς 26 Φεβρουαρίου 1898. Ἡ Ἐπιτρομὴ αὕτη ἤλεγχε, μέσῳ τῆς Ἑταιρίας Ὑπεγγύων Προσόδων, τὴν συγκέντρωσιν τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου χρέους ὑπεγγύων κρατικῶν προσόδων.

Ἐν συνεχείᾳ τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ', τὴν 21 Μαρτίου 1898 ἐξεδόθη ὁ Νόμος ΒΦΜΒ', ὅστις ἐπεκύρωσε τὴν εἰς Παρισίους συνομολογηθεῖσαν τὴν 17 Μαρτίου 1898 σύμβασιν μεταξὺ τῶν Κυβερνήσεων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας ἀφ' ἐνὸς καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀφ' ἑτέρου. Διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης αἱ τρεῖς δυνάμεις ἀνέλαβον νὰ ἐγγυηθοῦν ἀπὸ κοινοῦ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ἔκδοσιν τοκοχρεωλυτικοῦ ὁμολογιακοῦ εἰς τὸν κομιστὴν δανείου, μέχρι πραγματικοῦ ποσοῦ χρ. φράγκων 170.000.000 (ἢ λιρῶν Ἀγγλίας 6.800.000, ἢ χρυσῶν ρουβλίων 63.750.000). Τὸ ὀνομαστικὸν ἐπιτόκιον τοῦ δανείου ὠρίσθη εἰς 2,5%, τοῦ πραγματικοῦ τοιοῦτου μὴ δυναμένου νὰ εἶναι ἀνώτερον τῶν 2,75%. Ἡ διάρκεια ἐξωφλήσεως δὲν θὰ ὑπερέβαινε τὰ ἐξήκοντα ἔτη. Ἡ ἐτησίᾳ ὑπηρεσία τοῦ δανείου θὰ ἤρχιζεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1903 καὶ θὰ ἦτο αὕτη κατὰ τὴν πρώτην πενταετίαν ἴση πρὸς τὰ 2,5% τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου, ἀκολούθως δὲ πρὸς τὰ 3,6% αὐτοῦ. Τὸ χρεωλῦσιον καὶ οἱ τόκοι θὰ κατεβάλλοντο ἐκ τῶν προσόδων τοῦ Κράτους τῶν προωρισμένων διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου χρέους, βάσει τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ'. Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι ἀπηλλάσσοντο παντὸς τέλους, φόρου ἢ βάρους ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου. Αἱ λοιπὰ λεπτομέρειαι ἀφέθη νὰ κανονισθοῦν διὰ μεταγενεστέρως συμβάσεως.

Τὸ κατὰ τ' ἀνωτέρω δάνειον προωρίζετο κυρίως διὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πληρωμὴν ποσοῦ χρ. φράγκων 150.000.000 (ἢ λιρῶν Ἀγγλίας 6.000.000 ἢ χρυσῶν ρουβλίων 56.250.000) εἰς τὴν Τουρκικὴν Κυβέρνησιν, πρὸς ἐπανόρ-

θωσιν τῶν ἐκ τοῦ Ἑλληνο-τουρκικοῦ πολέμου προσγενομένων εἰς τὴν Τουρκίαν ζημιῶν, δυνάμει τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνομολογηθείσης τὴν 4 Δεκεμβρίου 1897 συνθήκης περὶ εἰρήνης. Τὸ ὑπόλοιπον ποσὸν ἐκ χρ. φράγκων 20.000.000 (ἢ λιρῶν Ἀγγλίας 800.000 ἢ χρ. ρουβλίων 7.500.000) προωρίζετο διὰ τὴν κάλυψιν κρατικῶν δαπανῶν, προβλεπομένων εἰς τὰ ἄρθρα 7 καὶ 10 τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ'. Συγκεκριμένως, προωρίζετο διὰ τὴν ἐξόφλησιν ἢ μετατροπὴν τοῦ τότε εἰς χρυσὸν κυμαινομένου κρατικοῦ χρέους ἐκ χρυσῶν φράγκων 31.375.093,35, τὴν κάλυψιν ἑλλειμμάτων τοῦ ἔτους 1897 καὶ τῶν ἐπομένων καὶ τὴν ἐξόφλησιν τῶν 1898 τῶν κληρωθεισῶν ὁμολογιῶν παλαιωτέρων εἰς ξένον νόμισμα ἐθνικῶν δανείων.

Πρὸς πραγματοποιήσιν τοῦ σκοποῦ τούτου, ἐξεδόθη τὸ ἀπὸ 22 Ἀπριλίου 1898 Βασ. Διάταγμα, ὅπερ καθώριζε τὰς λεπτομερείας ἐκδόσεως τοῦ δανείου. Δι' αὐτοῦ προεβλέφθη, ὅπως ἀρχικῶς ἐκδοθῆ εἰς δημοσίαν ἔγγραφην τμῆμα τοῦ δανείου, συνολικοῦ ποσοῦ χρ. φράγκων 125.000.000, ἐξ ὁμολογιῶν ὀνομαστικῆς ἐκάστης ἀξίας 2.500 χρ. φράγκων, συντεταγμένων ἑλληνιστί, ἀγγλιστί καὶ ρωσιστί. Ἡ ἐξόφλησις τοῦ κεφαλαίου θὰ ἐπραγματοποιῆτο διὰ κληρώσεων εἰς τὸ ἄρτιον, ἐνεργουμένων τὴν 1 Ἰανουαρίου καὶ τὴν 1 Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους, ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἀγοραία τιμὴ τῶν ὁμολογιῶν θὰ ἦτο κατωτέρα τοῦ ἀρτίου, ὅτε θὰ ἐνηργῆτο ἐξαγορὰ αὐτῶν. Ἡ ὑπηρεσία αὕτη ἀνετέθη εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν ἐν Λονδίῳ Τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας, εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Τράπεζαν τῆς Γαλλίας καὶ εἰς τὴν ἐν Πετροπόλει Αὐτοκρατορικὴν Τράπεζαν τῆς Ρωσίας, ἔναντι ἀμοιβῆς τῶν $\frac{1}{8}\%$ τῶν ἐνεργουμένων πληρωμῶν. Ἡ πρώτη κλήρωσις ὁμολογιῶν θὰ ἐνηργῆτο τὴν 1 Ἰανουαρίου 1903, ἐν γένει δὲ αἱ κληρούμεναι ὁμολογίαι θὰ ἐξωφλοῦντο κατὰ τὴν λήξιν τοῦ πρώτου μετὰ τὴν κλήρωσιν τοκομεριδίου. Τὰ τοκομερίδια θὰ ἐκληροῦντο τὴν 1 Ἀπριλίου καὶ τὴν 1 Ὀκτωβρίου ἐκάστου ἔτους.

Προεβλέφθη ἐπίσης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Βασ. Διατάγματος ἡ περαιτέρω ἐκδοσις τμήματος τοῦ δανείου τούτου διὰ πραγματικῶν κεφάλαιον χρ. φράγκων 25.000.000, πρὸς πληρωμὴν ἢ μετατροπὴν τοῦ εἰς χρυσὸν κυμαινομένου χρέους τοῦ Δημοσίου. Ὡσαύτως ὠρίσθη, ὅτι αἱ ὁμολογίαι, αἱ προωρισμέναι πρὸς κάλυψιν ἑλλειμμάτων τῆς δημοσίας διαχειρίσεως, θὰ ἐξεδίδωντο ἀναλόγως τῶν παρουσιαζομένων ἀναγκῶν. Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐκδόσεως ὁμολογιῶν ὠρίζετο ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παραταθῆ πέραν τοῦ ἔτους 1903.

Ἡ τιμὴ ἐκδόσεως τῶν ὁμολογιῶν ὠρίσθη, διὰ τοῦ ἀπὸ 24 Ἀπριλίου 1898 Βασ. Διατάγματος, εἰς ποσοστὸν 100,5 % τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου.

Ἐν συνεχείᾳ τῶν ἀνωτέρω, τὴν 3 καὶ τὴν 4 Μαΐου 1898, ὑπεγράφη εἰς Παρισίους καὶ Λονδίνον σύμβασις μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῶν Τραπεζῶν Ἀγγλίας καὶ Ρωσίας, ὡς καὶ ὁμάδος Γάλλων κεφαλαιούχων. Δι' αὐτῆς ἐρρυθμίσθησαν αἱ ἀμοιβαῖαι ἔναντι τοῦ δανείου σχέσεις καὶ προσηρτήθη ὑπόμνημα, περιέχον τὰς σχετικὰς λεπτομερείας. Εἰς ταύτας καθωρίζετο ἡ ὀνομαστικὴ ἀξία ἐκάστης ὁμολογίας εἰς χρ. φράγκα 2.500 (ἢ λίρας Ἀγγλίας 100, ἢ χρ. ρούβλια 937,50). Τὰ ἑξαμηνιαῖα τοκομερίδια θ' ἀπέδιδον τόκον ἐκ χρ. φράγκων 31,25 (ἢ λίρας Ἀγγλίας $1\frac{5}{10}$ ἢ χρ. ρουβλίων 11,71)

ἀπὸ τῆς 1 Ἀπριλίου 1899. Προεβλέπετο ἀκόμη ὁ τρόπος καταβολῆς τῶν δόσεων τῶν ἐγγραφησομένων εἰς τὸ δάνειον ὁμολογιούχων.

Τὴν 5 Μαΐου 1898, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ρωσίας ὑπέγραψαν πρωτόκολλον, εἰς ὃ ὠρίσθη ἡ τιμὴ τῆς δημοσίας ἐγγραφῆς, ἣτις ἐπρόκειτο νὰ ἀρχίσῃ τὴν 10 Μαΐου 1898, εἰς Παρισίους πρὸς χρ. φράγκα 2.512 καὶ 5^{0/100} δι' ἐκάστην ὁμολογίαν, εἰς Λονδίον πρὸς λίρας Ἀγγλίας 100, ¹⁰/₁₀₀ καὶ εἰς Πετροῦπολιν πρὸς ρούβλια 942,19.

Ἡ ἀπὸ 3—4 Μαΐου σύμβασις μετὰ τοῦ προσηρητημένου αὐτῇ ὑπομνήματος καὶ τὸ ἀπὸ 5 Μαΐου 1898 πρωτόκολλον, ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 121 φύλλον τῆς 8 Ἰουλίου 1898 τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Τὴν συμπληρωματικὴν ἔκδοσιν ἐτέρων 9.615 ὁμολογιῶν, ὀνομαστικοῦ ποσοῦ χρ. φράγκων 24.037.500, ἐρρύθμισε τὸ ἀπὸ 15 Ἰουνίου 1898 Βασ. Διάταγμα. Ἡ ἔκδοσις αὕτη ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἀπόσβεσιν τοῦ εἰς χρυσὸν κυμαινόμενου τότε δημοσίου χρέους, ἐπὶ τιμῇ ἐκδόσεως πρὸς 104⁰/₁₀₀, διὰ τὴν συγκέντωσιν πραγματικοῦ κεφαλαίου χρ. φράγκων 24.999.000.

Διὰ τὸ ὄλον δάνειον, τὸ Δημόσιον ἐπεφύλαξεν εἰς ἑαυτὸ τὸ δικαίωμα ὅπως προβῆ, συναινουσῶν τῶν τριῶν ἐγγυητριῶν δυνάμεων, εἰς μετατροπὴν τοῦ ἐν παντὶ χρόνῳ ἀπὸ τῆς 1 Ἀπριλίου 1918 καὶ ἐντεῦθεν.

Βάσει πάντων τῶν ἀνωτέρω, τὸ δάνειον ἐξεδόθη εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, ἐν Ἑλλάδι, Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Ρωσίᾳ, εἰς δύο τμήματα. Ἡ τιμὴ ἐκδόσεως τοῦ πρώτου τμήματος ἦτο τὰ 100,5⁰/₁₀₀ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας, ἡ δὲ τοῦ δευτέρου τμήματος ἦτο τὰ 104⁰/₁₀₀. Ἡ ἐγγραφὴ ὁμολογιούχων εἰς τὸ δάνειον κατὰ χώρας ἐπραγματοποιήθη κατὰ τὴν ἐξῆς ἀναλογίαν :

Ἑλλάς	χρ.	φρ.	25.592.500,00
Ἀγγλία	»	»	41.666.666,67
Γαλλία	»	»	41.666.666,67
Ρωσία	»	»	41.666.666,66
Σύνολον	»	»	<u>150.592.500,—</u>

Οὕτως, ἐκ τοῦ ὀνομαστικοῦ ποσοῦ τῶν χρ. φράγκων 170.000.000 ἐκάλυφθη συνολικῶς ὀνομαστικὸν ποσὸν χρ. φράγκων 150.592.500 (ἡ λιρῶν Ἀγγλίας 6.023.700) καὶ δὴ εἰς τὰ 100,5⁰/₁₀₀ διὰ χρ. φράγκα 124.500.000 (ἡ λίρας Ἀγγλίας 4.980.000), ἦτοι δι' ὁμολογίας 49.800 καὶ εἰς τὰ 104⁰/₁₀₀ διὰ χρ. φράγκα 24.037.500 (ἡ λίρας Ἀγγλίας 961.500), ἦτοι δι' ὁμολογίας 9.615, ὡς καὶ δι' ἔξοδα ἐκδόσεως τοῦ δανείου διὰ χρ. φράγκα 2.055.000 (ἡ λίρας Ἀγγλίας 82.500), ἦτοι δι' ὁμολογίας 822. Συνεπῶς, οἱ ἐγγραφέντες ὁμολογιούχοι ἔλαβον ἐν τῷ συνόλῳ των 60.237 ὁμολογίας, ὀνομαστικῆς ἐκάστης ἀξίας χρ. φράγκων 2.500 (ἡ λίρας Ἀγγλίας 100 ἢ χρ. ρουβλίων 937,50). Αἱ ὁμολογίαι αὗται παρεγράφοντο μετὰ τριακονταετίαν ἀπὸ τῆς κληρώσεώς των, τὰ δὲ τοκομερίδια τῶν μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τῆς λήξεώς των. Τὸ τελευταῖον τῶν εἰς τὰς ὁμολογίας ταύτας προσηρητημένων τοκομεριδίων ἔληγε τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1937. Δεδομένου ὅτι τὸ ὡς ἄνω δάνειον ἐξεδόθη ὑπὲρ τὸ ἄρτιον, τὸ Ἑλληνικόν

Δημόσιον εισέπραξε τελικῶς χρ. φράγκα 151.345.462,50. Ἐξ αὐτοῦ τοῦ ποσοῦ διέθεσε χρ. φράγκα 93.936.420 διὰ τὴν τουρκικὴν ἀποζημίωσιν, χρ. φράγκα 31.360.053 διὰ τὸ κυμαινόμενον χρέος, χρ. φράγκα 22.529.614 διὰ τὴν κάλυψιν τοῦ ἑλλείμματος τῆς δημοσίας διαχειρίσεως τοῦ ἔτους 1897, καὶ χρυσᾶ φράγκα 3.519.375,50 πρὸς πληρωμὴν τῶν δαπανῶν ἐκδόσεως τοῦ δανείου καὶ τινων ἑτέρων δευτερευουσῶν δαπανῶν του.

Τὸ σπάνιον τοῦτο φαινόμενον τῆς ἐκδόσεως παρ' ἡμῖν δανείου ὑπὲρ τὸ ἄρτιον καὶ μὲ χαμηλὸν ἐπιτόκιον, ὠφείλετο κυρίως εἰς τὴν παρασχεθεῖσαν τριπλὴν ἐγγύησιν τῶν χωρῶν Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσίας, ἣτις κατέστησε τὰ ἐν προκειμένῳ χρεώγραφα τὸ ἀσφαλέστερον τότε χρηματόγραφον τῆς Εὐρώπης, καὶ εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 1898 καθιέρωσιν εἰς τὰ δημόσια οἰκονομικὰ τῆς χώρας τοῦ διεθνoῦς οἰκονομικοῦ ἐλέγχου.

Ὡς ἤδη εἶναι γνωστόν, ἡ πληρωμὴ τοῦ χρέους ἤρξατο τὴν 1 Ἰανουαρίου 1903. Ἡ ὑπηρεσία αὐτοῦ, κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τῆς κυρωθείσης διὰ τοῦ Νόμου ΒΦΜΒ' τοῦ 1898 Συμβάσεως, ὠρίσθη εἰς ποσοστὸν 2,5 % τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου διὰ τὰ πρῶτα 5 ἔτη καὶ εἰς ποσοστὸν 3,6 % διὰ τὰ ἐπόμενα. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ποσοστὸν, ἀργότερον ἐμειώθη εἰς 1,1 % τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου. Ἡ ὑπηρεσία τοῦ δανείου ἐνηργεῖτο διὰ τῶν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ διεθνoῦς οἰκονομικοῦ ἐλέγχου τεθέντων κρατικῶν ἐσόδων μέχρι τοῦ 1931. Ἐκτοτε κατεβάλλοντο μόνον ποσοστὰ τόκων, βάσει τῶν ἐν εἰσαγωγῇ ἀναφερομένων συμφωνιῶν δι' ὅλα τὰ δάνεια τοῦ ἐξωτερικοῦ δημοσίου χρέους καὶ συμφώνως πρὸς τὴν ἰσοτιμίαν τῆς μιᾶς χαρτίνης λίρας Ἀγγλίας πρὸς 25 χρ. φράγκα Γαλλίας. Ἄλλ' οἱ τόκοι οὗτοι τελικῶς κατεβάλλοντο ὑπὸ τῶν ἐγγυητριῶν τοῦ δανείου χωρῶν Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας εἰς τοὺς κοιμιστὰς ὁμολογιούχους εἰς χρυσόν, χρεωνουσῶν τῶν Κυβερνήσεών των τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον μὲ τὴν ἐπὶ πλεόν τῆς ἰσοτιμίας διαφορὰν.

Τὸ παραμείναν μέχρι τοῦδε ἐν κυκλοφορίᾳ κεφάλαιον τοῦ παρόντος δανείου ἀνέρχεται εἰς χρ. φράγκα 60.920.000.

9. ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 1902 «ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ», ΧΡ. ΦΡΑΓΚΩΝ 56.250.000, ΠΡΟΣ 4 %

Διὰ τοῦ Νόμου ΒΨΝΔ' τῆς 15 Ἀπριλίου 1902, κυρώσαντος τὴν ἀπὸ 22 Μαρτίου 1900 σύμβασιν μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Συνδικάτου Κατασκευῆς Σιδηροδρόμων Ἀνατολῆς, ἑταιρίας περιωρισμένης εὐθύνης, ἐπετρέπη ἡ ἐκδοσις τοῦ δανείου τούτου.

Σκοπὸς αὐτοῦ ἦτο ἡ ἀποπεράτωσις σιδηροδρομικοῦ δικτύου, μήκους πλεόν τῶν 400 χιλιομέτρων καὶ ἐπὶ δυσχεροῦς ἐδάφους, ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Σταυρὸν Φαρσάλλων (πρῶην Δεμερλή), μὲ πρόβλεψιν προεκτάσεως τῆς γραμμῆς μέχρι Λαρίσης καὶ ἐνδεχομένως ἐνωσίν της παρὰ τὰ τότε Ἑλληνο-τουρκικὰ σύνορα μετὰ τοῦ δικτύου τῶν Ὄθωμανικῶν Σιδηροδρόμων. Οὕτω θὰ ἀπεκαθίστατο ἡ σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ δανείου συνετελέσθη εἰς τέσσαρα στάδια, ἀπὸ τοῦ 1902 μέχρι τοῦ 1906, ὡς ἑξῆς :

1) **Ἐκδοσις 10 Μαΐου 1902**, κυρωθεῖσα διὰ τοῦ ἀπὸ 29 Ἰουνίου 1902 Βασ. Διατάγματος. Κατ' αὐτὴν ἐξεδόθησαν οἱ ἐπόμενοι ἀνώνυμοι τίτλοι : Σειρὰ Α', 8.000 τίτλοι τῶν 5 ὁμολογιῶν, ὑπ' αὔξοντος ἀριθμοῦ 1—40.000 καὶ Σειρὰ Β', 4.000 τίτλοι τῆς 1 ὁμολογίας, ὑπ' αὔξοντος ἀριθμοῦ 40.001—44.000. Ἐκάστη ἀπλή ὁμολογία ἦτο ὀνομαστικῆς ἀξίας χρ. φράγκων 500 (ἢ λιρῶν Ἀγγλίας 20, ἢ R.M. 400) καὶ ἔφερε προσηρτημένα 40 τοκομερίδια ἐξαμηνιαῖα, ἐπὶ ἐπιτοκίῳ 4⁰/₁₀₀, ἧτοι ἕκαστον χρ. φράγκων 10, (ἢ σεληνίων 8, ἢ R.M. 8), τοῦ πρώτου ἐξ αὐτῶν λήγοντος τὴν 1 Ἰανουαρίου 1903.

2) **Ἐκδοσις 25 Ἰουνίου 1904**, κυρωθεῖσα διὰ τοῦ ἀπὸ 26 Ὀκτωβρίου 1904 Βασ. Διατάγματος. Κατ' αὐτὴν ἐξεδόθησαν οἱ ἐπόμενοι ἀνώνυμοι τίτλοι : Σειρὰ C', 1.000 τίτλοι τῶν 5 ὁμολογιῶν, ὑπ' ἀριθ. 44.001—49.000 καὶ Δ', 38.500 τίτλοι τῆς 1 ὁμολογίας, ὑπ' ἀριθ. 49.001—87.500. Αὕτη ἐγένετο πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ προβλεπομένου εἰς τὸ ἄρθρον 38 τῆς προμνησθείσης συμβάσεως ὀλικοῦ ποσοῦ τῶν 87.500 ὁμολογιῶν. Αἱ ὁμολογίαι ἦσαν τῆς αὐτῆς μὲ τὰς δύο πρώτας σειρὰς ὀνομαστικῆς ἀξίας καὶ ἔφερον προσηρτημένα 36 τοκομερίδια, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον ἔληγε τὴν 1 Ἰανουαρίου 1905.

3) **Ἐκδοσις 30 Ἰανουαρίου 1905**, κυρωθεῖσα διὰ τοῦ ἀπὸ 9 Μαΐου 1905 Βασ. Διατάγματος. Κατ' αὐτὴν ἐξεδόθησαν οἱ ἐπόμενοι ἀνώνυμοι τίτλοι : Σειρὰ E', 1.500 τίτλοι τῶν 5 ὁμολογιῶν, ὑπ' ἀριθ. 87.501—95.000 καὶ Σειρὰ F', 4.000 τίτλοι τῆς 1 ὁμολογίας, ὑπ' ἀριθ. 95.001—99.000. Αὕτη ἐγένετο συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 34 τῆς ὡς ἄνω συμβάσεως, διὰ τὴν προέκτασιν τοῦ σιδηροδρόμου μέχρι Λαρίσης. Αἱ ὁμολογίαι ἦσαν τῆς αὐτῆς μὲ τὰς δύο πρώτας σειρὰς ὀνομαστικῆς ἀξίας καὶ ἔφερον προσηρτημένα 35 τοκομερίδια, ὧν τὸ πρῶτον ἔληγε τὴν 1 Ἰουλίου 1905.

4) **Ἐκδοσις 30 Ἰουνίου 1906**, κυρωθεῖσα διὰ τοῦ ἀπὸ 14 Σεπτεμβρίου 1906 Βασ. Διατάγματος, δι' οὗ ἐκυρώθη καὶ ὁ τελικὸς χρεωλυτικὸς πίναξ τοῦ δανείου, κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Νόμου ΓΡΚΔ' καὶ τοῦ ἄρθρου 35 τῆς ἐν προκειμένῳ συμβάσεως, περὶ προεκτάσεως τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μέχρι τῶν Ἑλληνο-τουρκικῶν συνόρων. Κατ' αὐτὴν ἐξεδόθησαν οἱ ἀκόλουθοι ἀνώνυμοι τίτλοι : Σειρὰ G', 2.100 τίτλοι τῶν 5 ὁμολογιῶν, ὑπ' ἀριθ. 99.001—109.500 καὶ Σειρὰ H', 3.000 τίτλοι τῆς 1 ὁμολογίας, ὑπ' ἀριθ. 109.501—112.500. Αἱ ὁμολογίαι αὗται ἦσαν ἐπίσης τῆς αὐτῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας πρὸς τὰς δύο πρώτας σειρὰς καὶ ἔφερον προσηρτημένα 32 τοκομερίδια, ὧν τὸ πρῶτον ἔληγε τὴν 1 Ἰανουαρίου 1907.

Οὕτω, τὸ ὅλον δάνειον συνεποσοῦτο εἰς τὸ ὀνομαστικὸν κεφάλαιον τῶν χρ. φρ. 56.250.000 (ἢ λιρῶν Ἀγγλίας 2.250.000, ἢ R.M. 45.000.000), ἀντιπροσωπευθὲν διὰ 112.500 ὁμολογιῶν, ὀνομαστικῆς ἐκάστης ἀξίας χρυσοῦν φράγκων 500 (ἢ λιρῶν 20, ἢ R.M. 400). Τοῦτο ἦτο ἀποσβεστέον ἐντὸς 98 ἐτῶν, ἧτοι μέχρι τοῦ ἔτους 2.000, δι' ἐξαμηνιαίων ἐξαγορῶν ἢ κληρώσεων, καθόσον ἡ τιμὴ τῶν ὁμολογιῶν ἦθελεν εἶσθαι ὑπὸ ἢ ὑπὲρ τὸ ἄριτον, ἐνεργου-

μένων τὴν 1 Ἰουνίου καὶ τὴν 1 Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους. Οἱ τίτλοι παρεγρά-
φοντο μετὰ τριακονταετίαν ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς ἐξαγορᾶς ἢ τῆς κληρώ-
σεως τῶν.

Ἐκάστη τῶν ὁμολογιῶν ἔφερε τοκομερίδια μέχρι καὶ τοῦ ἀριθμοῦ 80,
λήξεως 1 Ἰουλίου 1942. Μετὰ τὴν ἐξάντλησιν αὐτῶν, προεβλέπετο ἡ χορη-
γησις εἰς τοὺς ὁμολογιούχους νέας σειρὰς τοκομεριδιῶν. Τὸ ἐτήσιον ὀνομαστι-
κὸν ἐπιτόκιον ἦτο 4%, καταβαλλόμενον ἐξαμηνιαίως διὰ τῶν ὡς εἴρηται το-
κομεριδιῶν κατὰ τὴν λήξιν τῶν, ἅτινα οὕτως ἀπέφερον ἕκαστον χρ. φράγκα 10
(ἡ σελήνια 8, ἢ R.M. 8), ὡς καὶ ἐν ἀρχῇ ἀνεφέρθη. Αἱ λήξεις αὐτῶν προσδιω-
ρίσθησαν τὴν 1 Ἰουλίου καὶ τὴν 1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους, μετὰ πενταε-
τίαν δὲ ἀπὸ ταύτας παρεγράφοντο.

Ἡ πληρωμὴ τῶν ἀποσβεννυμένων ὁμολογιῶν καὶ τῶν ληξιπροθέσμων
τοκομεριδιῶν διενηργεῖτο εἰς χρυσᾶ νομίσματα, μέσῳ τῶν ἀκολουθῶν Τραπε-
ζῶν. Ἐν Ἑλλάδι μέσῳ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος (καὶ ἀπὸ τοῦ
1929 τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος), ἐν Αἰγύπτῳ μέσῳ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς
τῆς Αἰγύπτου, ἐν Βερολίῳ μέσῳ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Γερμανίας, ἐν
Φραγκφούρτῃ μέσῳ τοῦ οἴκου Von F. Erlanger and Son, ἐν λοιπῇ Γερμανίᾳ
μέσῳ τοῦ οἴκου S. Bleichröder, ἐν Ἀγγλίᾳ μέσῳ τοῦ οἴκου C. I. Hambro
and Son καὶ ἐν Γαλλίᾳ μέσῳ τοῦ Comptoir National d'Escompte de Paris.

Ἡ πληρωμὴ αὕτη τοῦ χρεωλυσίου καὶ τοῦ τόκου ἐξησφαλίσθη προνο-
μιακῶς, διὰ κρατήσεων ἐκ τῶν πλεονασμάτων τῶν ἐπεγγύων εἰς τὸν διεθνεῖ
οἰκονομικὸν ἔλεγχον κρατικῶν προσόδων, ἀμέσως μετὰ τὰς ὑπὸ τῆς Διεθνοῦς
Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς ἐνεργουμένης καταβολᾶς, συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα
24, 25 καὶ 31 τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ' τοῦ 1898. Εἰς τὰ πλεονάσματα ταῦτα περιε-
λαμβάνετο καὶ τὸ προϊόν τοῦ προσθέτου φόρου ἐπὶ τοῦ καπνοῦ, ἐκ δραχμῶν
2,20 κατ' ὄκαν, τοῦ ἐπιβληθέντος διὰ τοῦ ἀπὸ 12 Μαΐου 1900 Νόμου, οὔτι-
νος φόρου τὴν διαχείρισιν ἀνέλαβεν ἡ Διεθνὴς Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ. Ἐν περι-
πτώσει ἀνεπαρκείας τῶν ὡς ἄνω προσόδων, συμφώνως τοῖς ἄρθροις 12 καὶ
13 τοῦ Νόμου ΒΦΙΘ', ὑπέχρεοῦτο τὸ Δημόσιον εἰς τὴν καταβολὴν τῆς δια-
φορᾶς.

Ὡσαύτως, προεβλέφθη ὅπως τὰ δικαιώματα τῶν κατόχων τῶν ὁμολο-
γιῶν ἐπὶ τῶν παραχωρηθεισῶν ὡς ἄνω ἐγγυήσεων, ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει
δύνανται νὰ ἀμφισβητηθοῦν, οὔτε ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, οὔτε παρ'
ἄλλου τινός, οἰαδήποτε καὶ ἂν ἀπέβαινεν ἡ τύχη τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς ἐκμε-
ταλλεύσεως τοῦ σχετικοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου. Ἡ Διεθνὴς Οἰκονομικὴ Ἐπι-
τροπὴ, προκειμένου περὶ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου τούτου καὶ τοῦ ἐλέγχου
τῶν καταβολῶν, ἠδύνατο νὰ παρεμβαίῃ ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον καὶ τρόπον,
καθ' ὃν καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν λοιπῶν ὑπὸ τὸν ἔλεγχόν της ἐθνικῶν
δανείων.

Πέραν τῆς κατὰ τὰ προεκτεθέντα ἐγγυήσεως, αἱ ὁμολογίαι τοῦ δανείου
τούτου ἦσαν ἠσφαλισμέναι διὰ πρώτης ὑποθήκης ἐφ' ὅλου τοῦ ἐν προκειμένῳ
σιδηροδρομικοῦ δικτύου. Σημειωθῆτω ὅτι ἡ δευτέρα αὕτη ἐγγύησις ἐράνη
πολύ ἐλκυστικώτερα τῆς πρώτης εἰς τοὺς ξένους κεφαλαιούχους. Τέλος, οἱ τί-

τλοι μετὰ τῶν τοκομεριδίων των ἀπηλλάσσοντο παντὸς τέλους καὶ φόρου, παρόντος καὶ μέλλοντος.

Τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον ἐπεφύλαξεν εἰς ἑαυτὸ τὸ δικαίωμα ὅπως κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν δύναται νὰ ἐξοφλήσῃ εἰς τὸ ἄρτιον καὶ εἰς χρυσὸν τὰς ὁμολογίας, μετὰ πρὸ ἐξαμήνου εἰδοποίησιν τῶν κατόχων των.

Τὰς ἐκδοθείσας ὁμολογίας ἀνέλαβε τὸ ἀνάδοχον τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου Συνδικάτου εἰς τὴν τιμὴν τῶν 80 % τῆς ὀνομαστικῆς των ἀξίας καὶ ἔθεσε ταύτας εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἄλλοδαπῇ. Τὸ πραγματικὸν ὄθεν προῖον κεφαλαίου ἦτο μόνον χρ. φράγκων 45.000.000, πρὸς πραγματικὸν ἐπιτόκιον 5 %.

Τὸ ἐν κυκλοφορίᾳ ὑπόλοιπον τοῦ δανείου κατὰ τὰς ἐπομένους ἡμερομηνίας ἔβαινε μειούμενον ὡς ἀκολούθως: Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1918 εἰς χρ. φράγκα 55.197.000, τὴν 31 Δεκεμβρίου 1928 εἰς χρ. φράγκα 54.154.500 καὶ τὴν 31 Μαρτίου 1932 καὶ ἐντεῦθεν εἰς χρ. φράγκα 53.659.500.

10. ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 1907 «ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΗΣ», ΧΡ. ΦΡΑΓΚΩΝ 20.000.000, ΠΡΟΣ 5 %

Ἡ ὑπὸ τοῦ Κράτους συνομολόγησις τοῦ ὡς ἄνω δανείου ἐπετράπη διὰ τοῦ Νόμου ΓΡΟΕ' (3175) τῆς 5 Ἰανουαρίου 1907. Δι' αὐτοῦ, ἐκυρώθη ἡ ἀπὸ 6 Δεκεμβρίου 1906 σύμβασις μεταξὺ τοῦ Ὑπουργοῦ Στρατιωτικῶν, ὡς Προέδρου τοῦ Ταμείου Ἑθνικῆς Ἀμύνης, καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, ὡς ἐκπροσώπου τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἀφ' ἑτέρου, δι' ἑαυτὴν καὶ τὴν παρ' αὐτῆς ἐκπροσωπούμενην ὁμάδα Τραπεζῶν. Ἡ ὁμὰς αὕτη συνίστατο ἐκ τῶν Τραπεζῶν Ἀθηνῶν, Ἀνατολῆς καὶ Ἰονικῆς, ὡς καὶ τῶν C. I. Hambro and Son τοῦ Λονδίνου καὶ Comptoir National d'Escompte de Paris τῶν Παρισίων.

Σκοπὸς τοῦ δανείου τούτου ἦτο ἡ ἐνίσχυσις τοῦ Ταμείου Ἑθνικῆς Ἀμύνης δι' ἐκτάκτων πόρων, δεδομένου ὅτι δὲν ἐπήρκουν εἰς αὐτὸ οἱ τακτικοί, δι' ὧν εἶχε προικισθῆ διὰ τοῦ συστατικοῦ τούτου Νόμου ΓΚΖ' τῆς 17 Ἰουνίου 1904.

Τὸ ὀνομαστικὸν κεφάλαιον τοῦ δανείου ὠρίσθη εἰς χρ. φράγκα 20.000.000 (ἢ λίρας Ἀγγλίας 800.000) καὶ διηρέθη εἰς 200.000 ἀνωνύμους ὁμολογίας, ὀνομαστικῆς ἐκάστης ἀξίας χρ. φράγκων 100 (ἢ λιρῶν 4), ἐξοφλητέας εἰς 72 ἐξαμηνιαίας χρεωλυτικὰς δόσεις, ἡτοὶ ἐντὸς 36 ἐτῶν, ἀπὸ τῆς 1 Ἰουνίου 1910 μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1946.

Οἱ ἀνωτέρω τίτλοι ἐξεδόθησαν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14 Ἀπριλίου 1907 καὶ διηρέθησαν καὶ ἡριθμήθησαν, συμφώνως πρὸς τὸ ἀπὸ 28 Ἀπριλίου 1910 Βασ. Διάταγμα, ὡς ἑξῆς :

60.000	τίτλοι 1 ὁμολογίας, ὑπ' ἀριθ.	1— 60.000,
12.000	» 5 ὁμολογιῶν » »	60.001—120.000,
καὶ 8.000	» 10 » » »	120.001—200.000.

Οἱ τίτλοι οὗτοι ἔφερον σειρὰν τοκομεριδίων μέχρι καὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 78

τοιούτου, ὅπερ ἔληγε τὴν 2 Ἰανουαρίου 1946. Ἐκαστον τούτων ἦτο ὀνομαστικῆς ἀξίας χρ. φράγκων 2,50 (ἡ σελινίων 2). Οἱ τίτλοι καὶ τὰ τοκομερίδια ἐξεδόθησαν συμφώνως πρὸς τὴν ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1906 δήλωσιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος «περὶ ἐρμηνείας τῶν ὄρων τῆς συμβάσεως καὶ καθαρτίσεως χρεωλυτικοῦ πίνακος τοῦ δανείου».

Ἡ ὑπηρεσία τοῦ δανείου ἐξησφαλίσθη ἐκ τῶν προσόδων τοῦ Ταμείου Ἐθνικῆς Ἀμύνης, αἵτινες κατετίθεντο εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος. Ἐν ἀνεπαρκείᾳ δὲ αὐτῶν, ἐκ τῶν πλεονασμάτων τῶν εἰς τὴν Διεθνῆ Οἰκονομικὴν Ἐπιτροπὴν ἐκχωρηθειῶν ὑπεγγύων προσόδων, ἀμέσως μετὰ τὰς ὑπ' αὐτῆς ἐνεργουμένας καταβολὰς διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν εἰς τὸν Νόμον ΒΦΙΘ' τοῦ 1898 ἀναφερομένων δανείων καὶ τῶν λοιπῶν δανείων, τῶν ὁποίων μεταγενεστέρως καὶ μέχρι τοῦ 1907 ἐξησφαλίσθη ἡ ὑπηρεσία διὰ τῶν ἐν προκειμένῳ πλεονασμάτων. Ἐπὶ πλέον, αἱ ὁμολογίαι καὶ τὰ τοκομερίδια ἦσαν ἀπληθασμένα παντὸς παρόντος καὶ μέλλοντος φόρου καὶ τέλους καὶ παρεγράφοντο, αἱ μὲν πρῶται μετὰ τριακονταετίαν ἀπὸ τῆς κληρώσεώς των, τὰ δὲ δευτέρα μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τῆς λήξεώς των. Ἐδόθη ἐπιπροσθέτως ἡ εὐχέρεια εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον, ὅπως μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς χρεωλυτικῆς ὑπηρεσίας, ἐξαχθῆ ἕκ τῆς κληρωτίδος πρὸς ἐξόφλησιν μείζων ἀριθμὸς ὁμολογιῶν, μέχρις ἐξαντλήσεως καὶ τοῦ ὅλου τῶν ὑπολειπομένων εἰς τὴν κληρωτίδα ἀριθμῶν.

Τὸ δάνειον τοῦτο ἀνέλαβεν ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν λοιπῶν προμηθευσῶν, εἰς τὴν τιμὴν τῶν 91%. Τὸ πραγματικὸν ὄθεν κεφάλαιον ἀνῆλθεν εἰς χρ. φράγκα 18.200.000, ἐνῶ τὸ πραγματικὸν ἐπιτόκιον εἰς 5,5%. Κατὰ Μάρτιον 1908, ἐτέθη τὸ δάνειον εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν παρ' ἡμῖν καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ, εἰς τιμὴν 97%. Οὕτως, ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος καὶ αἱ λοιπαὶ εἰσέπραξαν χρ. φράγκα 19.400.000, καρπωθεῖσαι τὴν διαφορὰν ἔναντι τῶν ὡς ἄνω χρ. φράγκων 18.200.000.

Βάσει τοῦ ἀπὸ 27 Ἰανουαρίου 1907 Βασ. Διατάγματος, αἱ κληρώσεις τῶν ὁμολογιῶν διενηργοῦντο εἰς τὸ ἄρτιον ἐκάστην 1 Ἰουνίου καὶ 1 Δεκεμβρίου, παρὰ τῷ κεντρικῷ καταστήματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἀρχῆς γενομένης τὴν 1 Ἰουνίου 1910. Αἱ κληρούμεναι ὁμολογίαι ἐξωφλοῦντο εἰς χρυσόν, ὡς καὶ τὰ ληξιπρόθεσμα τοκομερίδια μετὰ ἕνα μῆνα ἀπὸ τῆς κληρώσεως τῶν ὁμολογιῶν, ἐπὶ προμηθείᾳ 0,5%. Τὴν πληρωμὴν ταύτην διενήργουν αἱ ἀκόλουθοι Τράπεζαι: Ἐν Ἀθήναις ἡ Ἐθνικὴ (καὶ ἀπὸ τοῦ 1929 ἡ τῆς Ἑλλάδος), ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Τουρκίᾳ αἱ Ἀθηναίων καὶ Ἀνατολῆς, ἐν Βερολίνῳ ἡ Ἐθνικὴ τῆς Γερμανίας, ἐν Λονδίνῳ ἡ Ἰονικὴ καὶ ἡ Hambro καὶ ἐν Παρισίοις ἡ Comptoir.

Κατὰ τὰς ἐπομένους ἡμερομηνίας, τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἐν κυκλοφορίᾳ κεφαλαίου τοῦ δανείου ἔβαινε μειούμενον ὡς ἀκολουθῶς:

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1919, ἀνήρχετο εἰς χρ. φράγκα 17.403.000, τὴν 31 Δεκεμβρίου 1928 εἰς χρ. φράγκα 13.927.000, καὶ ἀπὸ τῆς 31 Μαρτίου 1932 καὶ ἐντεῦθεν εἰς χρ. φράγκα 12.014.000, συσκλητικῶ ἀριθμοῦ ὁμολογιῶν 12.140.

11. ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 1910, ΧΡ. ΦΡΑΓΚΩΝ 150.000.000, ΠΡΟΣ 4%

Δυνάμει τοῦ Νόμου ΓΧΜΒ' (3642) τῆς 6/19 Μαρτίου 1910 καὶ τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν τούτου ἐκδοθέντος Βασ. Διατάγματος τῆς 15/28 Ἰουλίου 1910, ἐξεδόθη εἰς δημοσίαν ἐγγραφήν ἐν Ἑλλάδι καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ τὸ παρὸν δάνειον, δι' ἀρχικὸν ὀνομαστικὸν κεφάλαιον χρ. φράγκων 150.000.000 (ἢ λιρῶν Ἀγγλίας 5.955.000, ἢ R.M. 121.200.000).

Τὸ ὡς ἄνω κεφάλαιον διηρέθη εἰς 300.000 ἀνωνύμους ὀμολογίας, ὀνομαστικῆς ἀξίας ἐκάστης χρ. φράγκων 500 (ἢ λιρῶν 19-17-0, ἢ R.M. 404). Αὗται ἦσαν ἀποσβεστέαι ἐντὸς 50 ἐτῶν, ἤτοι μέχρι τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1961, δι' ἑξαμηνιαίων κληρώσεων εἰς τὸ ἄρτιον ἢ ἐξαγορῶν ὑπὸ τὸ ἄρτιον, ἐνεργουμένων κατὰ Μάρτιον καὶ Σεπτέμβριον ἐκάστου ἔτους, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ οἰκείου χρεωλυτικοῦ πίνακος. Ἡ Κυβέρνησις ἐπεφύλαξεν εἰς ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα νὰ ἐξοφλήσῃ εἰς πᾶσαν στιγμὴν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1921 καὶ κατόπιν προειδοποιήσεως τριῶν μηνῶν τὸ ποσὸν τοῦ δανείου ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει. Αἱ οὕτω κληρούμεναι ἢ ἐξαγοραζόμεναι ὀμολογίαι παρεγράφοντο μετὰ τριακονταετίαν.

Αἱ ἐν προκειμένῳ ὀμολογίαι, ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ χρονολογίαν 4/17 Ἰουνίου 1911, διηρέθησαν καὶ ἠριθμήθησαν ὡς ἀκολούθως :

200.000	τίτλοι 1 ὀμολογίας, ὑπ' ἀριθ.	1-200.000,
25.000	» 2 ὀμολογιῶν » »	200.001-250.000,
καὶ 10.000	» 5 » » »	250.001-300.000.

Ἐφερον δὲ αὗται σειρὰν 50 τοκομεριδίων, πρὸς ὀνομαστικὸν ἐτήσιον ἐπιτόκιον 4%, ἤτοι ἕκαστον τοκομερίδιον ἦτο ὀνομαστικῆς ἀξίας χρ. φράγκων 10 (ἢ λιρῶν Ἀγγλίας 0-7-11, 25, ἢ R.M. 8,08). Τὰ τοκομερίδια ταῦτα ἔληγον τὴν 1 Ἀπριλίου καὶ τὴν 1 Ὀκτωβρίου ἐκάστου ἔτους, τὸ δὲ τελευταῖον τούτων τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1936. Μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῆς σειρᾶς τῶν 50 τούτων τοκομεριδίων, προεβλέφθη ὅπως χορηγηθῇ νέα σειρά. Ταῦτα παρεγράφοντο μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τῆς λήξεώς των.

Διὰ τοῦ προαναφερθέντος Βασ. Διατάγματος ἐκυρώθη ἡ ἀπὸ 3/16 Ἰουλίου 1910 σύμβασις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁμάδος ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν Τραπεζῶν καὶ τραπεζιτῶν. Ἡ ὁμὰς αὕτη συγκεκριμένως, συνίστατο ἐκ τῶν ἑξῆς Τραπεζῶν καὶ τραπεζιτῶν : 1) Ἀθηνῶν, 2) Ἀνατολῆς, 3) Ἐμπορικῆς Ἰταλικῆς, 4) Πιστωτικῆς Ἰταλικῆς, 5) Hambro and Son, 6) Emile Erlanger and Co., 7) Comptoir National d'Escompte de Paris, 8) Banque de Paris et des Pays Bas, 9) Banque de l'Union Parisienne καὶ 10) Societé Générale pour Favoriser le Developpement du Commerce et de l'Industrie en France. Τὰ τραπεζικὰ ταῦτα ἰδρύματα καὶ ἡ ἐν Βερολίῳ Τράπεζα Bleichröder, ἀνέλαβον, τόσον τὴν διάθεσιν τῶν ὀμολογιῶν, ἐπὶ προμηθεῖα 2 1/2% δι' ἔξοδα καὶ εἰς τὴν τιμὴν 84% (84 + 2,5 = 86,5% συνολικῶς), ὅσον καὶ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δανείου ἐπὶ προμηθεῖα 0,5% ἐπὶ τῶν ἐνεργουμένων παρ' αὐτῶν πληρωμῶν.

Προορισμὸς τοῦ προϊόντος τοῦ δανείου ἦτο : 1) Ἡ ἐξόφλησις τῆς συν-ὀμολογηθείσης πρὸς τὸ Δημόσιον προκαταβολῆς ἐκ χρ. φράγκων 40.000.000,

έναντι 80.000 όμολογιών, άξίας όνομαστικής έκάστης χρ. φράγκων 500 και πρὸς έπιτόκιον 5 %, ήτις έξοφλήθη μέχρι τής 31 'Οκτωβρίου 1915. 2) 'Η κατασκευή σιδηροδρομικών, λιμενικών, άντιπλημμυρικών και άποξηραντικών έργων. 4) 'Η κάλυψις κρατικών ύποχρεώσεων, δαπανών πραγματοποίησεως του δανείου και έλλειμμάτων του κρατικού προϋπολογισμού.

Διά την έξασφάλισιν τής ύπηρεσίας του δανείου έδόθησαν αί έξής έγγυήσεις και προνόμια : 1) Τα πλεονάσματα των έκχωρηθεισών εις την Διεθνή Οικονομικήν 'Επιτροπήν κρατικών προσόδων, άμέσως μετά τās άναγκαίας πληρωμάς διά την ύπηρεσίαν των δανείων των περιλαμβανομένων εις τον Νόμον ΒΦΙΘ' του 1898, ως και των μεταγενεστέρων δανείων ών ή ύπηρεσία έκτοτε και μέχρι τής συνάψεως του παρόντος δανείου ήσφαλίσθη ύπό των έν λόγω περισευμάτων. Εις τὰ πλεονάσματα ταύτα περιλαμβάνετο και τὸ προϊόν του προσθέτου φόρου επί του καπνου, του έπιβληθέντος διά του Νόμου τής 12 Μαΐου 1900, ό όποιος, προσδιορισθείς διά την ύπηρεσίαν του έσωτερικού δανείου του 1902 «'Ελληνικών σιδηροδρόμων», εισεπράττετο ύπό τής Διεθνούς Οικονομικής 'Επιτροπής και έπηύξανε κατά ποσόν ίσον τὸ προϊόν των διαθεσίμων πλεονασμάτων των ύπό την διαχείρισιν τής Δ.Ο.Ε. προσόδων. 2) Τὸ άνήκον εις τὸ Δημόσιον μέρος των εισπράξεων των σιδηροδρόμων των κατασκευασθέντων διά του προϊόντος του έπιτραπέντος βάσει του Νόμου τής 19 Μαΐου 1910 έσωτερικού δανείου. 3) 'Ο νεώτερος πρόσθετος φόρος καπνου εκ δραχμών 2 κατ' όκάν, έπιβληθείς διά του Νόμου τής 3 'Οκτωβρίου 1909. 4) Τὸ προϊόν του μονοπωλίου σακχάρους, άν τουτο άπεφασίζετο ύπό τής Κυβερνήσεως να εφαρμοσθή, βάσει του οικείου τότε νόμου. Τὸ σύνολον των έν προκειμένω προσόδων ύπελογίσθη κατά προσέγγισιν εις χρ. φράγκα 23.000.000. 'Εάν, έν τούτοις, τὸ ποσόν τουτο έμειούτο κατά τὸ τρίτον αυτου, ή Κυβέρνησις άνέλαβε την ύποχρέωσιν να προσθέτη εις αυτό τās εισπράξεις των Τελωνείων Βόλου, Κερκύρας, Λαυρίου και Πατρών, ενεργουμένης τη φροντίδι τής Δ.Ο.Ε. 'Επεφύλαξεν όμως εις έαυτήν ή Κυβέρνησις τὸ δικαίωμα όπως ύποκαταστήση τās έπιβοηθητικās ταύτας προσόδους δι' έτέρων έπαρκών, κατά την ίδίαν αυτης έκλογήν. 'Εν περιπτώσει άνεπαρκείας και αυτών των προσόδων, θα συνεπληρουτο ή ύπηρεσία του δανείου διά πιστώσεων του κρατικού προϋπολογισμού. 'Επιπροσθέτως, τὸ κεφάλαιον και οι τόκοι του δανείου άπηλλάσσοντο παντός παρόντος και μέλλοντος φόρου, τέλους ή κρατήσεως έν 'Ελλάδι.

'Αλλ' εκ του άρχικου άριθμου των όμολογιών, διετέθησαν μόνον 220.000, όνομαστικού κεφαλαίου χρ. φράγκων 110.000.000 (ή λιρών 'Αγγλίας 4.367.000, ή R.M. 88.880.000). 'Εξ αυτών ήγοράσθησαν έν 'Ελλάδι τὸ τρίτον και τὰ λοιπά δύο τρίτα εις 'Αγγλίαν και Γαλλίαν. Δεδομένου δέ ότι ως είδομεν ή τιμή πωλήσεως των άνήλθεν εις τὰ 84 % τής όνομαστικής αυτών άξίας, τὸ πραγματικόν κεφάλαιον του δανείου ήτο χρ. φράγκα 92.400.000, και τὸ πραγματικόν του έπιτόκιον 4,7 %.

'Επακόλουθον τής διαθέσεως μόνον 220.000 όμολογιών εκ του συνόλου των 300.000, ήτο ή διά του Νόμου ΓΥΠΕ' τής 10 'Ιουνίου 1911 και του Βασ.

Διατάγματος τῆς 11 Ἰουνίου 1911 ἀκύρωσις τῶν ἐναπομεινασῶν ἀδιαθέτων 80.000 ὁμολογιῶν, ὀνομαστικοῦ ποσοῦ χρ. φράγκων 40.000.000.

Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἐν κυκλοφορίᾳ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου τοῦ δανείου τούτου ἔβαιεν ἔκτοτε μειούμενον ὡς ἑξῆς :

Τὴν 0 Ἀπριλίου 1919 ἦτο χρ. φράγκα 103.907.500, τὴν 31 Δεκεμβρίου 1928 ἦτο χρ. φράγκα 93.078.500, καὶ ἀπὸ τῆς 31 Μαρτίου 1932 καὶ ἐντεῦθεν εἶναι χρ. φράγκα 87.943.000, καλύπττον 175.886 ὁμολογίας.

12. ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 1914, ΧΡ. ΦΡΑΓΚΩΝ 500.000.000, ΠΡΟΣ 5%

Τὸ δάνειον τοῦτο ἐπετράπη διὰ τοῦ Νόμου 111 τῆς 30 Δεκεμβρίου 1913 καὶ τοῦ ἀπὸ 17 Μαρτίου 1914 Βασ. Δ/τος, ἐγκρίναντος τὴν ἀπὸ 2 Φεβρουαρίου 1914 σχετικὴν σύμβασιν μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ὁμάδος Τραπεζῶν καὶ τραπεζιτῶν, ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν. Συγκεκριμένως, ἡ ὁμάς αὕτη συνίστατο ἐκ τῶν : 1) Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, 2) Τραπεζῆς Ἀνατολῆς, 3) Hambro and Son, 4) Emile Erlanger and Co., 5) London County and Westminster Bank Ltd., 6) Comptoir National d'Escompte de Paris, 7) Banque de Paris et des Pays Bas, 8) Banque de l'Union Parisienne καὶ 9) Societé Générale pour Favoriser le Developpement du Commerce et de l'Industrie en France. Αἱ ἐν λόγῳ τραπεζικαὶ ἐπιχειρήσεις, ὡς καὶ ἡ Τράπεζα Ἀθηνῶν διὰ τὰς Ἀθήνας καὶ ἡ J. P. Morgan and Co. διὰ τὴν Νέαν Ὑόρκην, ἀνέλαβον, τόσον τὴν διάθεσιν τῶν ὁμολογιῶν, ὅσον καὶ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δανείου, ἐπὶ προμηθεῖα 0,5 % διὰ τὰς ἐνεργουμένας ὑπ' αὐτῶν πληρωμάς.

Τὸ προϊόν τοῦ δανείου προωρίσθη :

1) Διὰ τὴν κατὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐξόφλησιν τῆς ἐκ χρ. φράγκων 40.000.000 γενομένης προκαταβολῆς, ἀντιπροσωπευομένης διὰ συναλλαγματικῶν προσωρινοῦ δανείου, συνομολογηθέντος διὰ τῆς ἀπὸ 6/19 Δεκεμβρίου 1912 συμβάσεως, ἀνανεωθείσης δὲ δι' ἕξ μῆνας διὰ τῆς ἀπὸ 26 Ἰανουαρίου 1914 συμβάσεως.

2) Διὰ τὴν κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἐξόφλησιν τοῦ ἐκ χρ. φράγκων 50.000.000 προσωρινοῦ δανείου, συνομολογηθέντος διὰ τῆς ἀπὸ 10 Ἀπριλίου 1913 συμβάσεως, κυρωθείσης διὰ τοῦ ἀπὸ 23 Ἀπριλίου 1913 Βασ. Δ/τος.

3) Διὰ τὴν κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἐξόφλησιν δανείου ἐκ χρ. φράγκων 40.000.000, συνομολογηθέντος διὰ τῆς ἀπὸ 15/28 Ἰουνίου 1913 συμβάσεως, κυρωθείσης διὰ τοῦ ἀπὸ 8 Ἰουλίου 1913 Βασ. Διατάγματος.

4) Διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ἀναγκαίων δαπανῶν πραγματοποιήσεως τοῦ δανείου τούτου.

5) Διὰ τὰς πρώτας κρατικὰς δαπάνας διοικήσεως τῶν προσαρτηθεισῶν τότε νέων περιοχῶν εἰς τὴν Χώραν, τὴν κατασκευὴν δημοσίων ἔργων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ δι' ἑτέρας κρατικὰς ἀνάγκας.

Τὸ δάνειον ἦτο ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου χρ. φράγκων 500.000.000 (ἡ λιρῶν Ἀγγλίας 19.850.000), ἀντιπροσωπευόμενον δι' 1.000.000 ὁμολογιῶν, ὀνο-

μαστικής ἐκάστης ἀξίας χρ. φράγκων 500 (ἢ χρ. δρχ. 500, ἢ λιρ. Ἀγγ. 19-17-0). Ἡ διάρκειά του ἦτο πεντηκονταετής, ἤτοι μέχρι τῆς 1ης Μαρτίου 1964. Αἱ ἀνωτέρω ὁμολογίαι ἔφερον σειρὰν τοκομεριδίων μέχρι καὶ τοῦ ἀριθμοῦ 50, ἐνάρξεως 1 Μαρτίου 1914 καὶ λήξεως 1 Σεπτεμβρίου 1939. Μετὰ τὴν ἐξάντλησίν των, προεβλέπετο ἡ χορήγησις νέας σειρᾶς. Ὁ τόκος αὐτοῦ ὠρίσθη εἰς 5% ἐτησίως, πληρωτέος εἰς χρυσὸν δι' ἐξαμηνιαίων τοκομεριδίων, ἐκάστου ὀνομαστικής ἀξίας χρ. φράγκων ἢ χρ. δρχ. 12,50 (ἢ Λ.Α. 0-9-11), τὴν 1 Μαρτίου καὶ τὴν 1 Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους. Ἡ ἐξόφλησις τοῦ δανείου καθωρίσθη δι' ἐξαμηνιαίων κληρώσεων τῶν ὁμολογιῶν εἰς τὸ ἄρτιον, ἢ δι' ἐξαμηνιαίων ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ ἐξαγορῶν ὑπὸ τὸ ἄρτιον. Αἱ κληρώσεις ἢ ἀγοραὶ ἐνηργοῦντο κατὰ Φεβρουάριον καὶ Αὐγουστον ἐκάστου ἔτους, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ οἰκείου χρεωλυτικοῦ πίνακος. Ἡ Κυβέρνησις ἐπεφύλαξεν εἰς ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα νὰ ἐξοφλήσῃ εἰς πᾶσαν στιγμὴν, μετὰ τὴν 1 Μαρτίου 1924, τὸ κεφάλαιον τοῦ δανείου ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει, εἰδοποιοῦσα περὶ τούτου τοὺς ὁμολογιούχους πρὸ τριῶν μηνῶν.

Ἡ ὑπηρεσία τοῦ δανείου, συμφώνως τῇ ἀρχικῇ συμβάσει, ὑπήχθη εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς Διεθνούς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐξησφαλίσθη διὰ τῶν ἀκολουθῶν ἐγγυήσεων καὶ προνομίων.

1) Διὰ τῶν πλεονασμάτων τῶν ἐκχωρηθεισῶν εἰς τὴν Διεθνή Οἰκονομικὴν Ἐπιτροπὴν κρατικῶν προσόδων, ἀμέσως μετὰ τὸς ἀναγκαίας πληρωμὰς διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δανείων τῶν μνημονευομένων εἰς τὸν Νόμον ΒΦΙΘ' τοῦ 1898, ὡς καὶ τῶν ἐτέρων δανείων ὧν ἡ ὑπηρεσία ἔκτοτε καὶ μέχρι τῆς συνάψεως τοῦ παρόντος δανείου ἠσφαλίσθη ὑπὸ τῶν περισσευμάτων αὐτῶν. Εἰς τὰ πλεονάσματα ταῦτα περιλαμβάνετο καὶ τὸ προῖον τῶν προσθέτων φόρων ἐπὶ τοῦ καπνοῦ, ἐκ δραχμῶν ἀρχικῶς 2,20 καὶ ἀκολουθῶς 2 κατ' ὄκᾶν.

2) Διὰ τῶν εἰσπράξεων τῶν Τελωνείων Βόλου, Κερκύρας, Λαυρίου καὶ Πατρῶν, ὡς καὶ διὰ τὸ δάνειον τοῦ 1910.

3) Διὰ τῶν εἰσπράξεων τῶν Τελωνείων Θεσσαλονίκης καὶ Καβάλας, γενομένων μέσῳ τῆς Διεθνούς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς.

4) Ἐν περιπτώσει ἀνεπαρκείας ἢ οἰασδήποτε μειώσεως τοῦ προϊόντος τῶν ἀνωτέρω προσόδων, ἡ ὑπηρεσία τοῦ δανείου θὰ συνεπληροῦτο ἐκ τῶν τακτικῶν ἐσόδων τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ.

Ἡ Δ.Ο.Ε. ἀνέλαβε τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τοῦ δανείου τούτου, μετὰ τοῦ ἐλέγχου τῶν καταβολῶν, ὡς καὶ διὰ τὰ προηγούμενα ἐθνικὰ δάνεια τὰ διατελοῦντα ὑπὸ τὸν ἔλεγχον αὐτῆς. Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τοῦ δανείου ἀπηλλάσσοντο παντὸς παρόντος καὶ μέλλοντος φόρου, τέλους, ἢ κρατήσεως ἐν Ἑλλάδι. Αἱ κληρούμεναι ἢ ἐξαγοραζόμεναι ὁμολογίαι παρεγράφοντο μετὰ τριακονταετίαν, τὰ δὲ λήγοντα τοκομερίδια μετὰ πενταετίαν ἀπὸ τῆς πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν ἡμέρας.

Τὸ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δανείου ἀπαιτούμενον ποσόν, ἀπεστέλετο εἰς τὴν Ἐθνικὴν Προεξοφλητικὴν Τράπεζαν τῶν Παρισίων 15 ἡμέρας τὸ βραδύτερον πρὸ τῆς λήξεως. Ἡ Τράπεζα αὕτη συνεινεοῖτο μετὰ τῶν λοιπῶν τῶν

ἀναλαβουσῶν τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δανείου περὶ τῶν ποσῶν ἅτινα ἔπρεπε νὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσίν των.

Ἐκ τοῦ ὡς ἄνω ποσοῦ τοῦ ἐνὸς ἑκατομμυρίου ὁμολογιῶν, ἐξεδόθησαν εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν τελικῶς μόνον 670.148, ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου χρ. φράγκων 335.074.000 (ἢ Λ. Α. 13.302.438), ὡς ἑξῆς :

1) Συμφώνως πρὸς τὴν ἀπὸ 2 Φεβρουαρίου 1914 σύμβασιν, κυρωθεῖσαν διὰ τοῦ ἀπὸ 17 Μαρτίου 1914 Βασ. Δ/τος, ἐξεδόθησαν κατὰ Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον 1914, πρὸς 92,25%, 500.000 ὁμολογίαι, εἰς ἀντιπροσώπευσιν τοῦ πρώτου μέρους τοῦ δανείου ἐκ χρ. φράγκων 250.000.000 (ἢ Λ. Α. 9.925.000), ὑπὸ τὴν ἐπομένην διαίρεσιν καὶ ἀρίθμησιν τῶν τίτλων.

388.750 τίτλοι,	1 ὁμολογίας,	ὑπ' ἀριθ.	1—388.750
11.000 »	, 5 ὁμολογιῶν,	» »	388.751.—443.750
καὶ 2.250 »	, 25 »	» »	443.751.—500.000

Διὰ τοῦ τμήματος τούτου τοῦ δανείου ἐξωφλήθησαν προκαταβολαὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἀμερικανικοῦ τραπεζικοῦ οἴκου Spreyer and Co., ἐκ χρ. φράγκων 130.000.000 καὶ ἀντιμετωπίσθησαν αἱ πρῶται δαπάναι διοικήσεως τῶν νέων τότε περιοχῶν τοῦ Κράτους, ἐπὶ πλέον δὲ κατεσκευάσθησαν λιμενικὰ καὶ ἕτερα ἔργα εἰς τὰς ἐν λόγῳ περιοχάς.

2) Συμφώνως πρὸς τὴν ἀπὸ 17/30 Ἀπριλίου 1914 σύμβασιν, μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς ἀρχικῆς ομάδος τῆς ἀναλαβούσης τὸ πρῶτον τμήμα τοῦ παρόντος δανείου, κυρωθεῖσαν διὰ τοῦ Νόμου 164 τοῦ 1914, ἐξεδόθησαν, ἀναληφθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ ἄρτιον, 22.000 ὁμολογίαι, εἰς ἀντιπροσώπευσιν τῆς πρώτης σειρᾶς τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ δανείου ἐκ χρ. φράγκων 11.000.000 (ἢ Λ. Α. 436.700), ὑπὸ τὴν ἑξῆς διαίρεσιν καὶ ἀρίθμησιν τῶν τίτλων :

3.000 τίτλοι,	1 ὁμολογίας,	ὑπ' ἀριθ.	978.001— 981.000,
1.800 »	5 ὁμολογιῶν,	» »	981.001— 990.000,
καὶ 400 »	25 »	, »	990.001— 1.000.000.

Διὰ τοῦ δευτέρου τούτου τμήματος, ἀναληφθέντος ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ ἄρτιον, ἀπεσβέσθησαν 109.000 ὁμολογίαι τῶν γεωργικῶν θεσσαλικῶν δανείων, συμφώνως πρὸς ὑποχρέωσιν ἣν εἶχεν ἀναλάβει ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις.

3) Συμφώνως πρὸς τὴν ἀπὸ 17/30 Ἰουνίου 1915 σύμβασιν, κυρωθεῖσαν διὰ τοῦ ἀπὸ 13 Ὀκτωβρίου 1915 Βασ. Δ. τος, στηριζομένου εἰς τὸν Νόμον 605 τῆς 18 Ἰανουαρίου 1915, ἐξεδόθησαν ὑπὸ χρονολογίαν 16/29 Ὀκτωβρίου 1915, πρὸς 87,75%, 148.148 ὁμολογίαι, εἰς ἀντιπροσώπευσιν τῆς δευτέρας σειρᾶς τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ δανείου ἐκ χρ. φράγκων 74.074.000 (ἢ Λ. Α. 2.940.738), ὑπὸ τὴν ἀκόλουθον διαίρεσιν καὶ ἀρίθμησιν τῶν τίτλων :

2.000 τίτλοι,	25 ὁμολογιῶν,	ὑπ' ἀριθ.	500.001 — 550.000,
12.000 »	, 5 »	, »	550.001 — 610.000,
καὶ 38.148 »	, 1 ὁμολογίας,	» »	610.001 — 648.148.

Διὰ τοῦ τμήματος τούτου ἐξωφλήθη κρατικὸν δάνειον ποσοῦ χρ. φράγκων 64.000.000, καταβληθέντος εἰς τὴν δανείστριαν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος.

4. Σημειωθῆτω, ὅτι οἱ ὑπολειπόμενοι ἀριθμοὶ ὁμολογιῶν 648.149—978.000 ἐκρησιμοποιήθησαν ἀργότερον εἰς τὴν ἐκτύπωσιν 329.852 ὁμολογιῶν τοῦ δανείου, βάσει τοῦ Βασ. Δ/τος τῆς 1 Μαΐου 1921 (Ἐφ. Κυβ. 74/3—5—21), διὰ νὰ ἀποτελέσουν τὴν τρίτην σειρὰν τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ δανείου. Διὰ τοῦ Βασ. Δ/τος, ὅμως, τῆς 25 Σεπτεμβρίου 1923 «περὶ τοῦ τύπου τῶν εἰς ἀντικατάστασιν ἐκδοθησομένων ὁμολογιῶν τοῦ μὴ ἐκδοθησομένου μέρους τοῦ δανείου τῶν 500 ἑκατ. φράγκων, 5%, 1914», ἀντικατεστάθησαν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὁμολογιῶν αἱ φέρουσαι τοὺς ἀριθμοὺς 678.001—978.000 δι' ἐτέρων ἰσαριθμῶν. Αἱ ὁμολογίαι αὗται ἔφερον 40 ἐξαμηνιαία τοκομερίδια, ὧν τὸ πρῶτον λήξεως 1 Μαρτίου 1920, ἀλλὰ δὲν διετέθησαν εἰς τὴν χρηματαγοράν.

Τὸ ὀνομαστικόν, ὅθεν, κεφάλαιον τοῦ δανείου ἀποτελέσθη ἐκ χρ. φράγκων 250.000.000 + 11.000.000 + 74.074.000 (ἀντιπροσωπευθὲν διὰ 670.148 ὁμολογιῶν) = 335.074.000. Δεδομένου δὲ ὅτι τὸ πρῶτον αὐτοῦ τμήμα ἐξεδόθη εἰς τὰ 92,25%, τὸ δεύτερον εἰς τὸ ἄρτιον καὶ τὸ τρίτον εἰς τὰ 87,75%, τὸ πραγματικὸν κεφάλαιον ἀνῆλθε συνολικῶς μόνον εἰς χρ. φράγκα 295.374.935. Τοῦ Δανείου τούτου, τὰ 60% ἐκαλύφθησαν ἐν Γαλλίᾳ καὶ τὰ 40% ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἀγγλίᾳ.

Τὸ ἐν κυκλοφορίᾳ ὑπόλοιπον κεφαλαίου τοῦ παρόντος δανείου ἔβαινεν ἔκτοτε μειούμενον, ὡς ἀκολουθῶς:

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1919	εἰς χρ. φράγκα	326.512.500,
» 31 Δεκεμβρίου 1928	» » »	303.650.000, καὶ
» 31 Μαρτίου 1932 καὶ ἐντεῦθεν » » »		291.648.000,

ἔξ ἀπλῶν ὁμολογιῶν 583.296.

13. ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ 1915

«ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ» ΧΡ. ΦΡ. 12.132.500,
ΠΡΟΣ 3% (Πρώην Ὄθωμανικοῦ δανείου 1893, χρ. φράγκων 60.000.000)

Δυνάμει τῆς ἀπὸ 28 Ὀκτωβρίου 1890 συμβάσεως μεταξὺ τῆς Ὄθωμανικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Deutsche Bank, ἐξεχωρήθη εἰς τὴν δευτέραν ἢ ἐπὶ 90 ἔτη ἐκμετάλλεσις τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Θεσσαλονίκης—Μοναστηρίου.

Μετὰ τριετίαν, ἤτοι τῷ 1893, ἡ Deutsche Bank μετεβίβασε τὰ δικαιώματά της καὶ τὰς ὑποχρεώσεις της εἰς τὴν τότε συσταθεῖσαν καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐδρεύουσαν Ἀνώνυμον Ὄθωμανικὴν Ἐταιρίαν Σιδηροδρόμων Θεσσαλονίκης—Μοναστηρίου.

Τὴν 8 Φεβρουαρίου 1893, ἡ γενικὴ συνέλευσις τῶν μετόχων τῆς ὡς ἄνω Ἐταιρίας ἐνέκρινε τὴν ὑπ' αὐτῆς ἐκδοσιν εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν ὁμολογιακοῦ δανείου, ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου χρ. φράγκων 60.000.000, ὅπερ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκαλύφθη ἐν Γερμανίᾳ διὰ τῆς Deutsche Bank.

Οἱ κυριώτεροι ὅροι τοῦ δανείου ἦσαν οἱ ἑξῆς: Τοῦτο ἦτο πληρωτέον εἰς

τὸ ἄρτιον ἐντὸς 97 ἔτων, ἀπὸ τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1893, δι' 96 ἐτησίων κληρώσεων, βάσει σχετικοῦ πίνακος, ἥτοι μέχρι τοῦ ἔτους 1989. Τὸ ὀνομαστικὸν ποσὸν τοῦ δανείου συνίστατο ἐξ 120.000 ἀπλῶν ὁμολογιῶν, ὀνομαστικῆς ἀξίας ἐκάστης χρ. φράγκων 500, φερούσης τὴν ἔνδειξιν «πληρωτέα εἰς χρυσόν». Αἱ ὁμολογίαι ὁμῶς αὗται ἐξεδόθησαν εἰς τίτλους ὁμολογιῶν ἀπλῶν, πενταπλῶν καὶ δεκαπλῶν. Ἡ ἐξόφλησις των διενηργεῖτο διὰ κληρώσεων ἢ ἐξαγορῶν εἰς τὸ ἄρτιον ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίνῳ κεντρικοῦ καταστήματος τῆς Deutsche Bank, ἐκάστην 1 Ὀκτωβρίου, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1893. Αἱ οὕτω κληρούμεναι ὁμολογίαι ἐξαργυροῦντο κατὰ τὸν ἐπόμενον μῆνα Ἰανουάριον.

Τὸ δάνειον ἀπέφερε τόκον ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1894, πρὸς 3% ἐτησίως, ὅστις κατεβάλλετο διὰ ἐξομνησίων τοκομεριδίων λήξεως 2 Ἰανουαρίου καὶ 1 Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους. Τὰ τοκομερίδια ταῦτα ἐξεφράζοντο εἰς χρ. φράγκα ἢ χρ. μάρκα καὶ ἔφερον, ὡς καὶ αἱ ὁμολογίαι, τὴν ἔνδειξιν «πληρωτέα εἰς χρυσόν κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν κατόχων». Ταῦτα ὑπέκειντο εἰς τὴν πενταετῆ ἀπὸ τῆς λήξεως των παραγραφὴν.

Διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δανείου, δὲν καθωρίζετο προμήθεια Τραπεζῶν.

Ἡ Ἐταιρία ἐπεφύλαξεν εἰς ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα νὰ αὐξάνῃ ὅποτεδῆποτε μετὰ τὴν 1 Ὀκτωβρίου 1895 τὸ χρεωλυτικὸν κεφάλαιον καὶ νὰ ἐξοφλῇ εἰς τὸ ἄρτιον τὴν 2 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους τὸ ὅλον ἢ μέρος τοῦ δανείου τὸ εὐρισκόμενον ἐν κυκλοφορίᾳ, μετ' εἰδοποιήσεων τῶν ὁμολογιούχων ἀπὸ τῆς 1 Ὀκτωβρίου τοῦ προηγουμένου ἔτους.

Διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου ἐτέθησαν ὑπέγγυοι αἱ ἀκαθάριστοι εἰσπράξεις ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ σιδηροδρόμου.

Οὕτως, ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1894 μέχρι τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1915 κατεβλήθη εἰς τοὺς ὁμολογιούχους πρὸς ἀπόσβεσιν ὀνομαστικὸν κεφάλαιον χρ. φράγκων 3.516.000.

Τὴν 2 Ὀκτωβρίου 1915, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις κατέλαβε τὰ 92% τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐν προκειμένῳ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς. Τοῦτο δέ, διότι, διαρκοῦντος τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου, ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς κατέλαβε τὰ κατὰ μῆκος τῆς γραμμῆς ταύτης ἐκτεινόμενα ἐδάφη, ἅτινα ἔκτοτε ἀπετέλεσαν ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Τὰ ὑπόλοιπα 8% τῆς ἐκτάσεως τῆς γραμμῆς εὐρίσκονται ἔκτοτε ἐπὶ Γιουγκοσλαβικοῦ ἐδάφους. Τοιοῦτοτρόπως, ἀπὸ τῆς 2 Ὀκτωβρίου 1915 καὶ ἐντεῦθεν, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀνέλαβε de facto τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ τμήματος τούτου τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, κατέχουσα συνάμα ἅπαντα τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα περιουσιακὰ στοιχεῖα τοῦ σιδηροδρομικοῦ τούτου τμήματος, ἅτινα προηγουμένως ἀνήκον εἰς τὴν ἐν προκειμένῳ Ἐταιρίαν.

Συνεπεία τῆς καταστάσεως ταύτης καὶ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν συνθηκῶν εἰρήνης, ἀποζημιώσεως τῆς Ἐταιρίας διὰ τὰς ζημίας ἃς αὕτη ὑπέστη ἐκ τῆς προμνησθείσης καταλήψεως, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις μεταπολεμικῶς προῆλθεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐξαγορᾶς τῆς οἰκείας σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, συμφωνούσης εἰς τοῦτο καὶ τῆς Ἐταιρίας.

Αἱ σχετικαὶ διὰ τὴν ἐξαγορὰν συνεννοήσεις κατέληξαν εἰς τὴν ὑπογρα-

φὴν τῶν ἀπὸ 17 Ὀκτωβρίου 1925 τεσσάρων συμβάσεων μεταξύ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἀνωτάτου Ὄθωμανικῆς Ἐταιρίας Σιδηροδρόμου Θεσσαλονίκης - Μοναστηρίου, ὡς καὶ τῆς Ἐταιρίας Ἐκμεταλλεύσεως τῶν Ἀνατολικῶν Σιδηροδρόμων. Αἱ συμβάσεις αὗται ἐκυρώθησαν διὰ τοῦ Νομ. Διατάγματος τῆς 6 Φεβρουαρίου 1926 (Ε.Κ. 45/6-2-1926) «περὶ κυρώσεως συμβάσεων διὰ τὴν ἐξαγορὰν παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τοῦ σιδηροδρόμου Θεσσαλονίκης - Μοναστηρίου καὶ διευθετήσεως ζητημάτων μετὰ τῆς Ἐταιρίας Ἐκμεταλλεύσεως τῶν Ἀνατολικῶν Σιδηροδρόμων».

Διὰ τῆς πρώτης τῶν συμβάσεων αὐτῶν, ἡ Ἀνωτάτου Ὄθωμανικῆ Ἐταιρία Σιδηροδρόμου Θεσσαλονίκης - Μοναστηρίου παρεχώρησε καὶ μετεβίβασεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἅπαντα τὰ δικαιώματά της ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς ἐκτετινομένης ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν ἐδαφῶν, ἐπὶ πλέον δὲ τὸ μόνιμον καὶ τροχαῖον ὑλικόν, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ περιουσιακὰ εἰς τὰ ἐδάφη ταῦτα εὐρισκόμενα στοιχεῖα, ἅτινα εὐρὲν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις κατὰ τὸν χρόνον τῆς καταλήψεως τῆς ρηθείσης γραμμῆς, ἐναντι ἀποζημιώσεώς της ἐκ χρ. φράγκων 19.777.866,45. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου ἐξεπέστη ποσὸν χρ. φράγκων 3.995.151,85, καλύπτον τὴν ἀξίαν τοῦ τμήματος τῆς γραμμῆς τοῦ εὐρισκομένου ἐπὶ Γιουγκοσλαβικοῦ ἐδάφους, ὅπερ καὶ κατέβαλεν ἡ Γιουγκοσλαβικὴ Κυβέρνησις. Τὸ ἀπομείναν ποσὸν τῶν χρ. φράγκων 15.782.714,60 κατέβαλεν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, κατὰ τοὺς ὅρους τῆς συμφωνίας.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ὑποχρεώσεων, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀνέλαβεν, ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν τῶν δικαιωμάτων της τῶν ἀπορροέντων ἐκ τῶν συνθηκῶν εἰρήνης, τὴν ἀπὸ τῆς 2 Ὀκτωβρίου 1915 καὶ ἐντεῦθεν ὑπηρεσίαν τοῦ δανείου τούτου. Ἀνέλαβε, συγκεκριμένως, τὴν ἐξόφλησιν τοῦ ὑπολοίπου ἐν κυκλοφορίᾳ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου, ὅπερ τὴν 2 Ὀκτωβρίου 1915 ἀνῆρχετο εἰς χρ. φρ. 56.484.000, ἀντιπροσωπευόμενον διὰ 112.968 ἀπλῶν ὁμολογιῶν, ὡς καὶ τὴν ἐξόφλησιν τῶν ἀπὸ τῆς ὡς ἄνω ἡμερομηνίας μὴ πληρωθέντων ληξιπροθέσμων τοκομεριδίων, ὧν ἡ ἀξία ἀνῆρχετο συνολικῶς εἰς χρ. φράγκα 18.074.000. Διὰ τὰς πρὸ τῆς ἡμερομηνίας ταύτης λήξεις, ἀνέλαβε τὸ βάρος ἡ Ἐταιρία.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπιφυλάξεως καὶ στηριζομένη εἰς τὴν παράγραφον 10 τοῦ ἄρθρου 298 τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιών, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐδέχθη ὅτι ἡ ὑποχρέωσις της ἐναντι τοῦ δανείου συνίστατο μόνον εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ὁμολογιῶν τῶν ἀνηκουσῶν ἀποδεδειγμένως εἰς τῶς συμμάχους ἢ οὐδετεροῦς ὑπηκόους. Δι' ὃ καὶ ἐζήτησε κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1926, διὰ διακοινώσεών της πρὸς τὰς Κυβερνήσεις Βερολίνου, Βιέννης, Βουδαπέστης καὶ Σόφιας, τὴν εἰς αὐτὴν ἀπόδοσιν ὅλων τῶν κατὰ τὴν 17 Νοεμβρίου τοῦ 1917, ὅτε ἡ Ἑλλὰς εἰσῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν συμμάχων, εὐρισκομένων εἰς χεῖρας τῶν τῶς ἐχθρῶν ὑπηκόων ὁμολογιῶν τοῦ δανείου, μετὰ τῶν ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1918 ληγόντων τοκομεριδίων.

Μὴ ὅμως πραγματοποιηθείσης τῆς ἐν λόγῳ παραδόσεως τῶν τίτλων, τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἐξέδωσε κατ' Ἰούλιον 1928 πρᾶξιν ἀκυρώσεως τῶν ὁμολογιῶν αὐτῶν, αἵτινες κατὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου εὐρέθησαν εἰς χεῖρας τῶν τῶς ἐχθρῶν ὑπηκόων καὶ αἵτινες ὑπελογίσθησαν εἰς

80.000, ἤτοι περίπου εἰς τὰ 70% τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ εὐρισκομένων. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πράξεως ταύτης, ἐξεδόθη τὴν 19 Ἰουλίου 1928 ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, περὶ ἀκυρώσεως τῶν 80.000 ὁμολογιῶν μετὰ τῶν προσηρτημένων εἰς αὐτὰς 21 ἐξαμηνιαίων τοκομεριδίων, ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς 2 Ἰανουαρίου 1918 καὶ ἐφεξῆς. Εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅμως ταύτην δὲν καθωρίσθησαν οἱ ἀριθμοὶ τῶν ἀκυρωθεισῶν ὁμολογιῶν, ἐλλείπει προφανῶς στοιχείων.

Ἐθεωρήθη, ἐν τούτοις, ἐπαρκῆς ἀπόδειξις ὅτι ὁμολογία τις ἀνήκεν εἰς πρῶνν σύμμαχον ἢ οὐδέτερον, τὸ γεγονός ὅτι αὕτη θὰ ἔφερε πλήρη τὴν σειράν τῶν τοκομεριδίων ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς 2 Ἰανουαρίου 1915 (περιλαμβανομένης) καὶ ἐφεξῆς, ἤτοι τὰ ὑπ' ἀριθ. 44—60 τοκομερίδια.

Κατόπιν τῆς ὡς ἄνω πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἐξεδόθη τὴν 10 Μαΐου 1930 ὁ Νόμος 4729 (Ε.Κ. 165/1930) «περὶ ἐκκαθαρίσεως τῆς Ἑταιρίας Σιδηροδρόμων Θεσσαλονίκης - Μοναστηρίου καὶ διακανονισμοῦ τῶν ἐκ τοῦ δανείου 3% 1893 τῆς Ἑταιρίας ταύτης ὑποχρεώσεων τοῦ Δημοσίου». Διὰ τοῦ Νόμου τούτου παρεσχέθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἐξουσιοδότησις διὰ σύναψιν συμφωνίας μετὰ τῶν ὁμολογιούχων πρὸς ὀριστικὸν διακανονισμὸν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου.

Μετὰ μακρὰς διαπραγματεύσεις, κατηρτίσθη καὶ ὑπεγράφη τὴν 10 Μαρτίου 1932 σύμβασις μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Association Nationale des Porteurs des Valeurs Mobilières, ἐνεργούσης ἐπ' ὀνόματι τῆς «Comité de Défence» τῶν ἐνδιαφερομένων Γάλλων ὁμολογιούχων τοῦ δανείου, «περὶ διαρρυθμίσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν ὁμολογιῶν 3% τῶν ἐκδοθεισῶν τῷ 1893 ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας τοῦ Ὄθωμανικοῦ Σιδηροδρόμου Θεσσαλονίκης - Μοναστηρίου». Ἡ σύμβασις αὕτη ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 76 φύλλον τοῦ πρώτου τεύχους τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως τὴν 21 Μαρτίου 1932 καὶ ἐτέθη ἔκτοτε εἰς ἰσχύν. Ταυτοχρόνως, ὑπεγράφη καὶ συμπληρωματικὴ σύμβασις μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς ἐν Παρισίοις Banque Transatlantique, δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 161 τῆς 17 Μαΐου 1932 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, δι' ἧς ἀνετέθη εἰς τὴν δευτέραν ἢ ὑπηρεσίᾳ τοῦ δανείου, ἐπὶ προμηθεῖα πρὸς 1% διὰ τὴν πληρωμὴν ὁμολογιῶν καὶ τοκομεριδίων καὶ 2,815% διὰ τὴν ὑπ' αὐτῆς σφράγισιν τῶν ἀναγνωριζομένων ὡς ἐγκύρων ὁμολογιῶν.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συμβάσεων αὐτῶν, τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον ἀνεγνώρισε μόνον τὰς ὁμολογίας τὰς εὐρισκομένας εἰς χεῖρας τέως συμμάχων ἢ οὐδετέρων ὑπηκόων καὶ ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις. Ἐάν, δηλαδή, ἐκ τῆς ὁμολογίας ἔλλειπεν ἐν τῶν ὑπ' ἀριθ. 44—60, λήξεως 2 Ἰανουαρίου 1915—2 Ἰανουαρίου 1923, τοκομεριδίων, ὁ κομιστῆς αὐτῆς ὤφειλε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι πρὸ τῆς 17 Νοεμβρίου 1917 ἦτο ὑπήκοος τέως φίλου ἢ οὐδετέρου κράτους καὶ νὰ προσκομίσῃ πιστοποιητικὸν κτήσεως τῆς ὁμολογίας πρὸ τῆς ὡς ἄνω ἡμερομηνίας. Ἐάν δὲν ἔλλειπε τοκομεριδίον τι ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ἢ ἀπεδεικνύοντο τὰ τῆς ὑπηκοότητός του καὶ κτήσεως τῆς ὁμολογίας, τότε, μετ' ἔγγραφον δήλωσιν τοῦ ὁμολογιούχου ὅτι προσχωρεῖ εἰς τὴν σύμβασιν τῆς 10 Μαρτίου 1932, ἀνεγνώριζετο οὗτος ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὡς δικαιούχος καὶ ἐσφρα-

γίζονται αί όμολογίαι του ώς έγκυροι, κατά τὰ προβλεπόμενα έν άρθρω 7 τής συμβάσεως. "Όταν ούτως έγένοντο δεκταί αί όμολογίαι, οί κομισταί των έλαμβανον δύο νέας σειράς τοκομεριδίων, ύπ' άριθ. 50—78 και 79—108, λήξεως 2 'Ιανουαρίου 1918—2 'Ιανουαρίου 1932 και 1 'Ιουλίου 1932—2 'Ιανουαρίου 1947 και εισέπραττον τήν άξίαν των πρό του ύπ' άριθ. 50, λήξεως μέχρι τής 1 'Ιουλίου 1917 τοκομεριδίων, έφ' όσον ύπήρχον, κατά τὰ ύπό τής συμβάσεως όριζόμενα ποσοστά, ώς κατωτέρω. Αί κληρωθείσαι και μή πληρωθείσαι πρό τής 2 'Οκτωβρίου 1915 όμολογίαι έθεωρήθησαν παραγεγραμμέναι, αί δέ μετά τήν ήμερομηνίαν ταύτην ύπήχθησαν εις τόν προμνησθέντα διακανονισμόν. Αί κατεχόμεναι ύπό ύπηκόων πρώην έχθρικών κρατών όμολογίαι, δέν έφερον όλα τὰ ύπ' άριθ. 50—60 άπό 2 'Ιανουαρίου 1918 λήγοντα τοκομερίδια, διότι είχαν έξοφλήσει τινά τούτων διαρκούντος του πολέμου.

Συνεφωνήθη έπίσης, όπως κατά τὰ πρώτα άπό τής συμβάσεως έτη αί όμολογίαι έξοφλούνται άντι χρ. φράγκων 150 έκάστη, όνομαστικής άξίας χρ. φράγκων 500. 'Αργότερον όμως θα ηύξάνετο προοδευτικώς τò ποσόν τουτο τής έξοφλήσεως, δια νά άνέλθη κατά τὰ τελευταία έτη κατά μέγιστον όρον εις χρ. φράγκα 250, ήτοι εις τò ήμισυ τής όνομαστικής άξίας.

'Ο άρχικός συμβατικός τόκος πρός 3 %₀, ύπεμβάσθη δια τὰ πρώτα έτη εις ποσοστόν 60 %₀ αυτου, όπερ προοδευτικώς θα άνήρχετο δια νά φθάση εις τò τέλος τής έξοφλήσεως του δανείου (1969) εις ποσοστόν 100 %₀.

Πρός οικονομικήν διευκόλυνσιν του 'Ελληνικού Δημοσίου, συνεφωνήθη ώσαύτως όπως τὰ λήξαντα τοκομερίδια έξοφληθοϋν έντός έξαιτίας, καταμετρήθεντων αυτών εις ομάδας, ώς εξής : Τήν 2 'Ιανουαρίου 1933 θα κατεβάλετο ή άξία των ύπ' άριθ. 50—54 τοκομεριδίων, τήν 2 'Ιανουαρίου 1934 των έπομένων 55—60, τήν 2 'Ιανουαρίου 1935 των 61—66, τήν 2 'Ιανουαρίου 1936 των 67—72 και τήν 2 'Ιανουαρίου 1937 των 73—78.

'Επί πλέον, ή 'Ελληνική Κυβέρνησις, άνέλαβε τήν ύποχρέωσιν νά θέση ώς έγγύησιν τής ύπηρεσίας του δανείου τὰ περισσεύματα των ύπό τόν έλεγχον τής Διεθνούς Οικονομικής 'Επιτροπής εις τήν ύπηρεσίαν των έθνικών δανείων ύπεγγύων προσόδων. 'Η ύπηρεσία του δανείου μάλιστα, άπηλλάγη παντός ελληνικού φόρου και τέλους, παρόντος ή μέλλοντος.

'Ενώ ή προμνησθείσα σύμβασις ήρχισεν ισχύουσα άπό τής δημοσιεύσεώς της, ήτοι άπό τής 21 Μαρτίου 1932, τήν 31 Μαρτίου 1932, ήτοι μετά δεκαήμερον, τò δάνειον περιέπεσεν, ώς και τὰ λοιπά δάνεια του 'Ελληνικού Δημοσίου, εις τò χρεωστάσιον τής Χώρας.

Ούτως έκτοτε, μόνον οί τόκοι του δανείου έξυπηρετήθησαν, έξοφληθέντων των μέν ύπ' άριθ. 46 $\frac{1}{2}$ —54 τοκομεριδίων πρός χρ. φράγκα 22,16 έκαστον, των δέ ύπ' άριθ. 55—86 πρός χρ. φράγκα 15 έκαστον, κατόπιν νέας συμφωνίας του 'Ιανουαρίου 1935. Τὰ ύπ' άριθ. 44—45 τοκομερίδια παρέμενον εις τούς κομιστάς των όμολογιών άνεξόφλητα. Τò ύπ' άριθ. 46 έξοφλήθη κατά τò ήμισυ και τὰ ύπ' άριθ. 47—49 έπληρώθησαν κατά τήν προσχώρησιν των κομιστών εις τήν σύμβασιν.

"Όσον άφορᾷ τὰς αναγνωρισθείσας έν συνόλω άπλάς όμολογίας, αϋται

μέχρι τῆς 21 Μαρτίου 1937 ἀνῆλθον εἰς 24.265, ἔναντι 32.968 ὧν ἐζητήθη ἡ ἀναγνώρισις. Πέραν τῆς ἡμερομηνίας ταύτης παρεγράφη τὸ δικαίωμα τῆς προσχωρήσεως εἰς τὴν σύμβασιν καὶ ἀναγνωρίσεως, καθὼς παρῆλθε πενταετία ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς συμβάσεως, συμφώνως πρὸς τὰς περὶ γενικῆς παραγραφῆς διατάξεις τοῦ λογιστικοῦ Νόμου ΣΙΒ' τοῦ 1852.

Συνεπῶς, τὴν 21 Μαρτίου 1937 καὶ ἔκτοτε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἀναγνωριζομένου ἐν κυκλοφορίᾳ κεφαλαίου τοῦ δανείου ἀνέρχεται εἰς *χρ. φράγκα* $(24.265 \times 500 =)$ *12.132.500.*

(Συνεχίζεται)

Ζ Η Τ Η Σ Α Τ Ε

τὸ δωρεὰν διανερόμενον τεῦχος τῶν ἐκδόσεων
τῆς ἐν Πειραιεῖ Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς